

АГАТА КРИСТИ

АБГАР
София

ЗАВЕСАТА

ПОСЛЕДНИЯТ СЛУЧАЙ НА ПОАРО

Агата Кристи

Завесата

Последният случай на Поаро

ГЛАВА 1

Има ли човек, който да не се сепвал болезнено при внезапното съживяване на стар спомен или при събудило се отколено чувство?

„Това вече съм го виждал...“

Защо ли тия думи винаги дълбоко вълнуват хората?

Именно този въпрос си задавах, докато седях във влака и наблюдавах скучния пейзаж на Есекс.

Колко ли време мина, откакто пътувах по същия начин? Тогава се чувствах така (колко нелепо!), като че ли най-хубавите ми години са отминали! Ранен през онази война, която за мен винаги щеше да си остане Войната – събитие, вече изместено от втора и още по-ужасяваща война.

На мен, младия през 1916 г. Артър Хейстингс, ми се струваше, че вече съм остарял и помъдрял. Колко малко съм съзнавал, че всъщност за мен животът тепърва започва.

Тогава пътувах, макар че все още не знаех това, за да се срещна с човека, чието влияние над мене щеше да прекрои и моделира живота ми. Всъщност бях тръгнал да погостувам на стария си приятел Джон Кавендиш, чиято майка, наскоро омъжена повторно, притежаваше имение-то Стайлс. Приятно подновяване на стари познанства, така си мислех, че ще бъде, без да подозирам, че не след дълго ще потъгна в мрачния лабиринт на едно мистериозно убийство.

Именно в Стайлс се видях отново със странния дребен човек на име Еркюл Поаро, с когото бях се срещнал случайно в Белгия.

Как добре си спомням изненадата си, когато съзрях куцукация Поаро с огромните мустаци да се приближава по селската улица.

Еркюл Поаро! Оттогава той бе станал най-близкият ми приятел, а неговото влияние определи живота ми. В негово присъствие, при разследването на едно друго убийство, аз се бях запознал с жена ми – най-истинската и мила приятелка, за каквато би мечтал всеки мъж.

Сега тя лежеше в аржентинската земя – отиде си така, както бе пожелала, без дълги страдания и без немоцта на старостта. Но след себе си остави един много самотен и нещастен мъж.

Ах! Ако можех да се върна назад и да преживея отново живота си, Ако сега можеше да бъде онзи ден през 1916 г., когато пътувах за първи път към Стайлс... Колко много промени настъпиха оттогава! Колко много от познатите лица вече ги няма! Самото имение Стайлс бе

продадено от семейство Кавендиш. Джон Кавендиш бе починал, макар че съпругата му Мери (онова очарователно и загадъчно същество), бе все още жива и живееше в Девъншир. Лорънс живееше със съпругата и децата си в Южна Африка. Промени – промени навсякъде.

Но странното бе, че едно единствено нещо бе останало същото. Отивах към Стайлс, за да се срещна с Еркюл Поаро.

Колко изумен останах, когато получих писмото му с адреса в горния край: Стайлс корт, Стайлс, Есекс.

Не бях виждал стария си приятел почти от година. Последният път, когато го видях, аз останах потресен и натъжен. Той бе вече много остарял и почти осакатен от артрит. Ходил бе до Египет с надеждата да укрепи здравето си, но бе се върнал, както ми пишеше, по-зле, а не по-добре. Въпреки всичко писмото му бе весело...

„А не се ли възбужда любопитството ви, приятелю мой, след като сте забелязали адреса, от който ви пиша? Събуждат се старите спомени, нали? Да, аз съм тук, в Стайлс. Помислете си само, превърнали са го в това, което наричат «семеен пансион». Управлява го един от вашите типично британски стари полковници – много «стара школа» и с индийска закуска. Но жена му е тази, *bien entendu*¹, която ръководи нещата. Тя е добър организатор, но езикът ѝ е като оцет, а горкият полковник страда много поради тази причина. Ако бях на негово място, щях да я съссека!

Видях обявата им във вестника и ми се прииска да отида отново в къщата, която бе първият ми дом в тази страна. На моите години човек обича да съживява миналото.

И представете си, тук открих един джентълмен – баронет, който е приятел на работодателя на вашата дъщеря. (Това изречение звучи малко като упражнение по френски, нали?)

И веднага измислих план. Той иска да придума семейство Франклин да прекарат през лятото тук. Аз пък на свой ред ще убедя вас да дойдете и ние всички ще бъдем заедно като едно семейство. Ще бъде много приятно. Ето защо, мон шери Хейстингс, *dérêchez-vous*², елате по най-бързия начин. Уредил съм ви стая с баня (нали се досещате, че добрия стар Стайлс вече е

1. *Bien entendu* (фр.) – както може да се очаква. – Бел. пр.

2. *Dérêchez-vous* (фр.) – побързайте. – Бел. пр.

модернизиран), след като поспорих за цената с полковнишката мисис Лътъръл и успях да уредя *très bon marché*³.

Семейство Франклин и вашата очарователна Джудит са вече тук от няколко дни. Всичко е уредено, така че не се бавете излишно. *A bientôt*.⁴

Винаги и ваш, Еркюл Поаро“

Перспективата ми се стори привлекателна и приех предложението на стария ми приятел без да се колебая. Нямах какво да ме задържа, тъй като няхах постоянен дом. Единият от синовете ми служеше във флота, а другият бе семеен и се грижеше за ранчото си в Аржентина. Дъщеря ми Грейс бе омъжена за военен и понастоящем живееше в Индия. Последното ми дете, Джудит, бе тази, която винаги съм обичал тайно най-много, макар че никога не съм могъл да я разбера нито за миг. Особено тъмнокосо потайно дете, което няма навика да споделя, а аз понякога се обиждах и натъквах. Жена ми се отнасяше с по-голямо разбиране. Тя ме уверяваше, че Джудит е такава не поради недоверие или пък съмнение, а защото е просто прекалено импулсивна. Но и тя като мене, понякога се тревожеше за детето. Чувствата на Джудит, твърдеше тя, са прекалено силни, прекалено наситени, а инстинктивната ѝ необщителност я лишава от всякакъв отдушник. Обземаха я странни пристъпи на мрачно мълчание и страстна, почти фанатична пристрастеност. Тя бе най-умната от децата и ние с радост се съгласихме да следва. Преди около година се дипломира и започна работа като секретарка на един лекар, занимаващ се с изследователска дейност, свързана с тропическите болести. Съпругата му бе полуинвалид.

Понякога имах опасения, че старанието на Джудит в работата ѝ, както и предаността ѝ към шефа ѝ, са продиктувани от това, че се е увлякла по него, но деловият характер на отношенията им ме успокояваше.

Вярвах, че Джудит ме обича, но тя беше много сдържана, а често и надменна по отношение на това, което наричаше мои сантиментални и овехтели разбираня. Честно казано, аз се безпокоях малко за дъщеря ми!

Размишленията ми в този момент бяха прекъснати, тъй като влакът вече навлизаше в гарата на Стайлс Сейнт Мери. Гарата поне не бе се променила. Времето не бе я засегнало. Тя стърчеше наред полето без

3. *Très bon marché* (фр.) – много добра сделка. – Бел. пр.

4. *A bientôt* (фр.) – До скоро виждане. – Бел. пр.

никаква видима причина да съществува.

Докато таксито минаваше през селото обаче, аз почувствах отминаването на годините. Стайлс Сейнт Мери бе се променило до неузнаваемост. Бензиностанции, кино, още две кръчми и редици от общински жилищни сгради.

Скоро стигнахме пред портите на Стайлс. Тук сякаш отново се върнахме назад във времето. Паркът бе почти същият, какъвто го помнех, но алеята за автомобили бе зле поддържана и почти обрасла с бурени, избуяли над чакъла. Минахме край завоя и се озовахме пред къщата. Отвън страдала не бе се променила, но имаше належаща нужда от боядисване.

Както и при първото ми идване тук преди години, видях някаква женска фигура, приведена над лехите с цветя. Сърцето ми сякаш замря. После жената се изправи и тръгна към мене, а аз вътрешно се присмях на себе си. Човек не би могъл да си представи нещо по-различно от енергичната Евелин Хауърд.

Жената бе възрастна, слаба и с буйни къдрави побелели коси, бузите и бяха розови, а студентите ѝ бледосини очи никак не подхождаха на непринуденото и сърдечно държание което, честно казано, бе малко прекалено лигаво за моя вкус.

– Вие сигурно сте капитан Хейстингс, нали? – попита тя. – А пък ръцете ми са целите в кал и не мога да се ръкувам. Радваме се да ви видим тук – толкова сме слушали за вас! Нека да ви се представя. Аз съм мисис Лъръл. Съпругът ми и аз купихме тая къща в изблик на лудост, а сега се опитваме да си върнем парите. Никога не съм предполагала, че някой ден ще стана хотелиерка! Но трябва да ви предупредя, капитан Хейстингс, че аз съм много делова жена. Изкарвам и печалба, само аз си знам как.

И двамата се засмяхме като на някаква хубава шега, но на мен ми се стори, че току-що казаното от мисис Лъръл бе самата истина в действителност. Зад лустрото на очарователната възрастна дама усещах, че се крие твърд като кремък характер.

Въпреки че мисис Лъръл от време на време се опитваше да говори с ирландски акцент, тя не бе никаква ирландка. Просто се превземаше.

Попитах я за моя приятел.

– А, горкият малък мосю Поаро. Как ви чака само. Просто да му се стопи на човек сърцето. Ужасно съжалявам, че страда така много.

Тръгнахме към къщата, а тя започна да сваля градинарските си ръкавици.

– А също и вашата хубава дъщеря – продължи тя. – Какво чудесно момиче е тя. Ние всички много ѝ се възхищаваме. Но аз съм старомодна, нали разбирате, така че ми се струва срамно и грешно, че момиче като нея вместо да ходи на танци с момчетата, прекарва времето си в рязане на зайци и виси по цял ден над микроскопа. Това е работа за грозни жени.

– Къде е Джудит? – попитах аз. – Някъде наблизно ли е?

Мисис Лътъръл направи физиономия, която децата наричат „муцка“.

– А, горкото момиче. Завряла се е в ателието, което е в долния край на градината. Доктор Франклин го нае от мен и го оборудва напълно. Напълнил го е с клетки за морски свинчета, горките животинчета, а има и мишки, и зайци. Не съм уверена, че подобен вид наука ми харесва, капитан Хейстингс. А, ето го и съпругът ми.

Полковник Лътъръл току-що бе се появил иззад ъгъла на къщата. Той бе висок, слаб възрастен мъж с мъртвешки бледо лице, кротки сини очи и имаше навика непрекъснато да подръпва побелелите си мустачки.

В поведението му се усещаше някаква нервност.

– А, Джордж, сто чс пристигна и капитан Хейстингс.

Полковник Лътъръл ми подаде ръката.

– Вие сигурно сте дошли с влака в пет... ъ-ъ... и четиридесет, нали?

– А с какво друго да дойде? – рязко се намеси мисис Лътъръл. – А пък и има ли някакво значение? Заведи го горе и му покажи стаята, Джордж. А после може би ще поиска да отиде веднага при мосю Поаро – или може би ще искате да пиете един чай?

Уверих я, че не ми се пие чай и че бих предпочел да отида и да се видя с приятеля си.

– Добре. Елате с мене. Смятам, че... ъ-ъ... багажът ви е качен вече – рече полковник Лътъръл. – Нали Дейзи?

– Това е твое задължение, Джордж – язвително му отвърна мисис Лътъръл. – Аз бях в градината. Не мога да се грижа за всичко.

– Не, не, разбира се, че не можеш. Аз... аз ще се погрижа за това, мила.

Тръгнах след него по стълбите на главния вход. На вратата се сблъскахме с някакъв човек с посивели коси и с крехко телосложение, който бе се забързал навън с бинокъл в ръце. Той кукаше, а лицето му бе по детски оживено. Заеквайки леко, той изрече:

– Една двойка черноглави копринарки си прави г-гнездо долу на чинара.

Докато влизахме в хола, Лътъръл ми обясни:

– Това е Нортън. Добър човек. Луд е по птиците.

В самия хол някакъв много едър човек стоеше изправен до масата. Той явно бе затворил току-що телефона. Погледна към нас и рече:

– Ще ми се да обеса, изтърбуша и насека на парчета всички предприемачи и строители. Нищо не правят като хората, да ги вземат дяволите.

Гневът му бе толкова комичен и достоен за съжаление, че ние и двамата се засмяхме. Веднага усетих някаква силна симпатия към този човек. Имаше приятен външен вид, макар че бе доста над петдесетте; с приятен загар на лицето. Външността му подсказваше, че е живял на открито и имаше вид на онзи тип хора, които все по-рядко се срещат – англичаните от старото поколение – прями, обичащи живота сред природата, които могат и да командват.

Съвсем не бях изненадан, когато полковник Лътъръл ми го представи като сър Уилям Бойд Карингтън. Знаех, че е бил някога губернатор на провинция в Индия, където е имал голям успех. Известен бе също като първокласен стрелец и ловец на едър дивеч. Такъв тип хора, тъжно си помислих аз, вече не вирият в нашето упадъчно време.

– А-ха – каза той. – Радвам се да видя на живо човекът, известен като мон ами Хейстингс. – После се засмя. – Добрият стар белгиец говори много за вас, нали разбирате. А освен това, тук, разбира се, е и дъщеря ви. Тя е чудесно момиче.

– Не вярвам, че Джудит говори много за мен – отвърнах аз с усмивка.

– Не, не, прекалено съвременна е. Днешните момичета като че ли винаги се притесняват да признаят, че изобщо имат родители.

– Да бъдеш родител – въздъхнах аз, – е на практика обидно.

Той се изсмя.

– Е, добре де – аз пък не се чувствам така. Нямам деца, което е още по-лошо. Вашата Джудит е много хубава девойка, но е ужасно интелектуална. Според мен това е доста обезпокоително. – Той вдигна отново слушалката. – Надявам се, че няма да възразите, Лътъръл, ако започна отново да ругая централата ви. Никак не съм търпелив.

– Те си го заслужават – успокои го Лътъръл.

Той тръгна по стълбите и аз го последвах. Поведо ме по лявото крило на къщата към вратата в дъното и аз открих, че Поаро ми е избрал стаята, в която бях отседнал някога.

Тук имаше промени. Докато минавах по коридора, някои от вратите

бяха отворени и аз забелязах, че старовремските огромни спални бяха преустроени така, че да се получат няколко по-малки.

Моята собствена стая, която не бе голяма, бе останала непроменена, с изключение на инсталацията за топла и студена вода, а част от нея бе отделена така, че да се намери място и за малка баня. Обзаведена бе в евтин съвременен стил, което доста ме разочарова. Лично аз бих предпочел стил, по-близък до архитектурата на самата къща.

Багажът ми бе вече в стаята, а полковникът ми обясни, че стаята на Поаро е точно срещу моята. Той се готвеше да ме заведе дотам, но в този миг от хола на долния етаж проехтя едно остро „Джордж“.

Полковник Лътъръл се стресна нервно като кон. Допря ръка до устните си.

– Аз... аз... сигурен ли сте, че всичко е наред? Позвънете, ако има...

„Джордж.“

– Идвам, мила, идвам.

Той забърза надолу по коридора. Останах загледан в него за миг. После с леко разгуптяно сърце пресякох коридора и почуках на вратата на Поаро.

ГЛАВА 2

Според мен няма нищо по-тъжно от пораженията, причинени от възрастта.

Бедният ми приятел. Описвал съм го много пъти. Нека да ви опиша сега как бе се променил. Осакатен от артритата, той се придвижваше с инвалидна количка. Някогашната му закръглена осанка бе се стопила. Станал бе мършав дребен човечец. Лицето му бе набръчкано от годините. Вярно, че мустациите и косите му бяха лъскаво черни, но искрено казано, макар че за нищо на света не бих го обидил, това бе грешка. Настъпва момент, когато боядисаната коса става прекалено очебийна. Имаше време, когато останах истински изненадан, че черното в косата на Поаро идва от шишенцето с боя. Но сега вече неестественият ѝ цвят бе очебиен, създавайки впечатлението, че е с перука и че е разкрасил горната си уста, за да забавлява децата!

Само очите му бяха останали същите – пронизателни и бързо пригиващи, а в момента – несъмнено овлажнени от вълнение.

– А, мон ами Хейстингс, мон ами Хейстингс...

Аз се наведох към него и както си му беше обичаят, той ме прегърна сърдечно.

– Мон ами Хейстингс!

Облегна се назад и ме заразглежда с наклонена встрани глава.

– Да, съвсем същият – с изправен гръб, широки рамене и посивели коси – *très distingué*⁵. Знаете ли, приятелю мой, че изглеждате добре за годините си. *Les femmes*⁶ сигурно още се интересуват от вас, нали?

– Хайде сега, Поаро – запротестирах аз. – Трябва ли да...

– Но уверявам ви, приятелю, това е тест – това е истинският тест. Когато някое младо момиче дойде и ви заговори мило, о, прекалено мило – ето това е крайт! „Бедничкият стар човек“, казва си то, „трябва да бъде внимателна с него. Сигурно е ужасно да бъдеш на неговото място.“ Но вие, Хейстингс – *vous êtes encore jeune*⁷. За вас все още има надежда. Точно така, засучете си мустациите, разкършете рамене – вече виждам, че съм прав – и няма да изглеждате толкова стеснителен.

Аз избухнах в смях.

5. *Très distingué* (фр.) – много изискано. – Бел. пр.

6. *Les femmes* (фр.) – жените. – Бел. пр.

7. *Vous êtes encore jeune* (фр.) – все още сте млад. – Бел. пр.

– Вие наистина прекалявате, Поаро. А вие как се чувствате?

– Ами аз – смръщи лице Поаро, – аз съм една развалина. Съсипан съм. Не мога да ходя. Окуцах и се стърчих. За щастие все още мога да се храня сам, но иначе, някой трябва да се грижи за мен като за бебе; Да ме слага в леглото, да ме мие и да ме облича. Enfin⁸, това хич не е забавно. Слава богу, въпреки външната разруха, същината е все още в добро състояние.

– Да, наистина. Най-здравото сърце на света.

– Сърцето ли? Аз нямах предвид сърцето ми. Мозъкът, mon cher⁹, е това, което наричам същина. Мозъкът ми все още действа чудесно.

Стана ми съвсем ясно, че по отношение на скромността в мозъка му няма никаква промяна.

– А тук харесва ли ви? – попитах аз. Поаро сви рамене.

– Задоволително е. Ясно ви е, че не е като в „Риц“. В никакъв случай. Стаята, в която ме настаниха първоначално, беше хем малка, хем лошо обзаведена. Преместих се в тази, без да ми искат повече. А кухнята е представена в най-лошия и английски вариант. Брюкселското зеле е огромно и толкова твърдо, но тия англичани си го обичат. Варените картофи са или твърди, или пък се разпадат. Зеленчуците имат вкус на вода, на вода и пак на вода. Пълна липса на сол и черен пипер във всяко ядене... – той замълча многозначително.

– Звучи ужасно – обадох се аз.

– Аз не се оплаквам – заяви Поаро, но продължи да се оплаква. – А също и така наречената модернизация. Баните, крановете навсякъде и какво излиза от тях? Хладка водича, мон ами, през по-голямата част от деня. А хавлиените кърпи са толкова тънки и прозрачни!

– Наистина трябва да съжаляваме за едно време – замислено рекох аз. Спомних си за облаците пара, които се носеха от горещия кран на единствената баня, която съществуваше първоначално в Стайлс, една от онези бани, в които огромната вана с махагонова облицовка бе разположена гордо по средата на помещението. Спомних си и за огромните пешкири, и за често сменяните блестящи месингови тасове, пълни с вряла вода, които поставяха върху старомодната мивка.

– Но човек не трябва да хленчи – повтори Поаро. – Аз съм съгласен да страдам, щом е за добро.

Изведнъж си спомних за нещо.

8. Enfin (фр.) – в крайна сметка. – Бел. пр.

9. Mon cher (фр.) – скъпи. – Бел. пр.

– Я ми кажете, Поаро, да не би да сте...ъ-ъ...разорен? Знам, че войната се отрази доста зле на влоговете...

Поаро ме успокои набързо.

– Не, не, приятелю. Във финансово отношение съм съвсем добре. Същност, аз съм богат. Не заради икономии съм дошъл тук.

– Тогава всичко е наред – успокоих се аз. – Мисля, че разбирам как се чувствате. Колкото повече остарява човек, толкова повече започва да обръща поглед назад. Опитваме се да си припомним преживяното някога. За мен някак си е болезнено да бъда тук и все пак се връщам към стоици някогашни мисли и преживявания, за които изобщо съм забравил, че са съществували. Обзалагам се, че и вие се чувствате по същия начин.

– Ни най-малко. Аз не се чувствам така.

– Хубави времена бяха – тъжно казах аз.

– Вие можете да говорите за себе си, Хейстингс. За мен пристигането ми в Стайлс Сейнт Мери бе тъжен и болезнен миг. Бях бежанец, ранен, откъснат от дом и родина и живеех в чужда страна от подаянията на хората. Не, никак не ми бе весело. Тогава още не знаех, че Англия ще стане мой дом и че ще намеря щастие тук.

– Аз бях забравил това – съгласих се аз.

– Точно така. Вие винаги приписвате на другите чувствата, които са ви вълнували вас самия. Хейстингс е бил щастлив – значи всички са били щастливи!

– Не, не – запротестирах с усмивка.

– А във всеки случай, това не е вярно – продължи Поаро. – Вие се обръщате назад, както казвате, с насълзени очи: „О, какви щастливи дни. Тогава бях млад“. Но в действителност, приятелю мой, вие не сте били толкова щастлив, колкото си мислите. Наскоро преди това бяхте тежко ранен, страдахте поради факта, че вече не сте годен за военна служба, не мога да ви опиша колко бяхте подтиснат от престоя си в ужасния санаториум и, доколкото си спомням, продължихте да усложнявате нещата, като се влюбихте в две жени едновременно.

Засмях се и пламнах до уши.

– Колко добре помните всичко, Поаро.

– Благодаря, но сега си спомням и тъжните ви въздишки, докато шепнехте разни безсмислици за двете хубави жени.

– А вие помните ли какво ми казахте? „И нито едната няма да бъде ваша! Но кураж, мон ами. Можем да тръгнем на лов отново заедно и тогава, може би...“

Млъкнах. Защото Поаро и аз наистина тръгнахме отново по следите на един убиец във Франция и именно там срещнах неповторимата жена...

Приятелят ми внимателно ме потупа по ръката.

– Знам, Хейстингс, знам. Раната е все още прясна. Но недейте да мислите за това, недейте да гледате назад. Обърнете поглед напред.

Махнах раздразнен с ръка.

– Да гледам напред ли? И какво има да видя?

– Eh bien¹⁰, трябва да свършим една работа.

– Работа ли? Къде?

– Тук.

Аз го зяпнах учудено.

– Току-що – рече Поаро, – вие ме попитахте защо съм дошъл тук. Може да не сте забелязал, че не ви отговорих нищо. Ще ви отговоря сега. Аз съм тук, за да открия един убиец.

Загледах го още по-изненадан. За миг си помислих, че говори несвързано.

– Истината ли говорите?

– Разбира се, че говоря истината. За какво друго щях да ви повикам да дойдете при мен? Крайниците ми вече не ми служат, но мозъкът ми, както ви казах, е изцяло запазен. Спомнете си, че моето правило винаги си е било едно и също: седни и помисли добре. Това все още мога да го правя – всъщност, то е единственото, което мога да правя. А за по-активната част от операцията, ще се осланям на моя незаменим Хейстингс.

– Наистина ли? – задъхано попитах аз.

– Разбира се. Вие и аз, Хейстингс, *ще тръгнем отново на лов.*

Необходимите ми бяха няколко минути, за да осъзная, че Поаро говори сериозно.

Колкото и фантастично да ми звучеше неговото твърдение, аз нямах основание да се съмнявам в думите му.

– Най-после ви убедих – рече леко усмихнат Поаро. – Не си ли помислихте в началото, че нещо с мозъка ми не е наред?

– Не, не – побързах да отвърна аз. – Само че мястото тук ми се струва съвсем невероятно.

– А, така ли мислите?

– Разбира се, аз не съм видял все още всички хора...

10. Eh bien (фр.) – е добре. – Бел. пр.

– С кого сте се видели вече?

– Само със семейство Лътъръл, с някакъв Нортън, който изглежда съвсем безобиден и Бойд Карингтън, но трябва да си призная, че той много ми хареса.

– Добре, Хейстингс – кимна Поаро, – аз ще ви кажа нещо, след като се запознаете с всички останали, но твърденията ми ще ви се сторят също така невероятни, както и сега.

– Кои са останалите?

– Семейство Франклин – доктора и съпругата му, медицинската сестра, която се грижи за мисис Франклин, дъщеря ви Джудит. Освен това, има един човек на име Алъртън, който се смята за голям любовник и една мис Коул на около трийсет години. Те всички са, мога да ви уверя в това, много добри хора.

– И един от тях е убиец?

– И един от тях е убиец.

– Но защо... как... защо трябва да мислите, че...?

Разбрах, че ми е трудно да формулирам въпросите си, а думите сякаш се объркваха сами.

– Успокойте се, Хейстингс. Нека започнем от началото. Подайте ми, ако обичате, Онази кутийка от бюрото. Добре. А сега и ключето... така...

Той отключи кутията и извади купчина напечатани листове и изрезки от вестници.

– Можете да ги прегледате на спокойствие, Хейстингс. Засега няма да се занимаваме с изрезките от вестниците. Те са просто вестникарски истории, описващи различни трагични случки, понякога са неточни, а друг път насочващи. За да добиете представа за случаите, които имам предвид, предлагам да прочетете кратките резюмета, които съм подготвил.

Силно заинтригуван, аз започнах да чета.

СЛУЧАЙ А: ЕДЕРИНГТЪН

Ленард Едерингтън. Неприятни привички – вземал наркотици и се напивал. Особен и садистичен характер. Съпругата – млада и привлекателна. Напълно разочарована от него. Едерингтън починал, очевидно от хранително отравяне. Лекарят не бил убеден напълно. Резултатът от аутопсията показал, че смъртта се дължи на отравяне с арсеник. В къщата са открити запаси от хербициди, които са били поръчани дълго преди това. Мисис

Едерингтън била арестувана и обвинена в убийство. Малко преди това се сприятелила със служител от тайните служби, който се е върнал от Индия. Няма доказателства за същинска изневяра, но има сведения за близки отношения помежду им. След случая младият мъж се сгодил и оженил за момиче, с което се запознал по време на пътешествие. Известни съмнения относно някакво писмо, с което е уведомена мисис Едерингтън за това събитие – дали го е получила преди или след смъртта на съпруга си. Тя самата твърди, че го е получила преди. Уликите срещу нея са изключително косвени, липсва друг заподозрян и се изключва напълно всякакъв нещастен случай. По време на процеса към нея проявили голямо съчувствие, поради лошия характер на съпруга ѝ, както и поради отношението му към нея. Заключение на съдията било в нейна полза, като било подчертано, че една присъда трябва да бъде извън всякакво съмнение.

Мисис Едерингтън била оправдана. Общото мнение обаче било, че тя е виновна. Животът ѝ след това бил много труден, тъй като приятелите ѝ и т.н. ѝ обърнали гръб. Починала в резултат на свръхдоза от приспивателни две години след процеса. Присъдата за смърт следствие на нещастен случай е върната за разследване.

СЛУЧАЙ Б: МИС ШАРПЪЛС

Възрастна госпожица. Инвалид. С тежък характер, изстрадала много болки. За нея се грижила племенницата ѝ, Фрида Клей. Мис Шарпълс починала в резултат на свръхдоза морфин. Фрида Клей признала грешката си, заявявайки, че леля ѝ страдала толкова много, че тя не могла повече да я гледа как се мъчи и ѝ дала повече морфин, за да облекчи болките ѝ. Мнението на полицията: деянието е било умишлено, а не грешка, но сметнали, че уликите са недостатъчни за повдигане на съдебно преследване срещу нея.

СЛУЧАЙ В: ЕДУАРД РИГС

Селскостопански работник. Заподозрян съпругата си в изневяра с квартиранта им Бен Крейг. Крейг и мисис Ригс са намерени застреляни. Установено е, че изстрелите са от пушката на Ригс. Ригс се предал сам на полицията, като заявил, че сигурно той ги е застрелял, но не можел да си спомни. Твърдял, че не

може да си спомни абсолютно нищо. Ригс бил осъден на смърт, но присъдата му по-късно била заменена с доживотен затвор.

СЛУЧАЙ Г: ДЕРИК БРАДЛИ

Завързал интимни отношения с девойка. Съпругата му ги разкрила и заплашила, че ще го убие. Брадли починал от калиев цианид, поставен в бирата му. Мисис Брадли била арестувана и съдена за убийство. Направила признания след кръстосан разпит. Призната за виновна и обесена.

СЛУЧАЙ Д: МАТЮ ЛИЧФИЙЛД

Възрастен тиранин. Имал четири дъщери, на които не позволявал никакви развлечения нито пък им давал джобни пари. Когато се връщал една вечер къщи, бил нападат до задния вход и убит с удар в главата. По-късно, след полицейското разследване, най-голямата му дъщеря, Маргарет, отишла в полицията и се предала, признавайки убийството на баща си. Направила го, както сама заявила, за да могат по-младите ѝ сестри да живеят свой собствен живот преди да е станало твърде късно. Личфийлд оставил голямо наследство. Маргарет Личфийлд била призната за душевноболна и изпратена в Бродмур, но не след дълго починала.

Четях внимателно, но с нарастващо недоверие. Накрая оставих написаното и погледнах въпросително към Поаро.

– Е, мон ами?

– Аз помня за случая Брадли – бавно изрекох аз, – четох за него навремето. Жената е била много хубава.

Поаро кимна с глава.

– Но вие трябва да ми обясните – помолих го аз. – За какво е всичко това?

– Кажете ми първо какво мислите вие. Аз бях доста озадачен.

– Това, което ми дадохте, е списък на пет различни убийства. Всички те са били извършени на пет различни места и сред хора от различни съсловия. Освен това ми се струва, че външно по нищо не си приличат. Искам да кажа, че в единия случай мотивите са от ревност, в друг нещастната съпруга е търсила начин да се отърве от съпруга си, в трети – мотивите са за пари, в следващия пък, както вие бихте казали – по нееоистични причини, тъй като убийцата не се е опитала да избегне наказанието, а в петия убийството е явно по брутален начин, вероятно под

въздействието на алкохола. – Замълчах за малко, а после добавих неси-гурно: – Има ли нещо общо между тях, което да съм пропуснал?

– Не, не, вие бяхте съвсем точен в заключението си. Единственото, което можехте да споменете, но не го направихте, е че в нито един от случаите не е съществувало каквото и да е съмнение.

– Струва ми се, че не ви разбирам.

– Мисис Едерингтън например е получила оправдателна присъда, независимо, че всеки е бил убеден, че тя го е извършила. Фрида Клей не е била официално обвинена, но никой не е и помислил, че може да има и друго решение на случая. Ригс е заявил, че не си спомня да е убивал съпругата си и нейния любовник, но изобщо е бил повдигнат въпросът дали някой друг може да го е сторил. Маргарет Личфийлд се е признала за виновна. Във всеки един от случаите, както виждате, Хейстингс, е имало само по един заподозрян и никой друг.

– Да, това е вярно – смръщих вежди аз, – но аз не мога да разбера какви заключения по-точно можете да правите от това.

– Аха, но вижте сега, аз стигам до един факт, който вие още не знаете. Да предположим, Хейстингс, че във всеки от тия случаи, които съм подбрал, е съществувала и някаква подробност, която е обща за всички тях?

– Какво искате да кажете?

Поаро започна бавно:

– Ще се опитам, Хейстингс, да бъда много внимателен в твърдени-ята си. Нека да ви го обясня така: съществува някакво лице Х. В никой от случаите Х (очевидно) не е имал мотив да премахне жертвата. В един от случаите, доколкото можах да разбера, Х в действителност е бил на разстояние от двеста мили, когато е било извършено престъплението. Независимо от това, аз ще ви кажа следното: Х е бил в интимни отношения с мисис Едерингтън, Х е живял известно време в същото село, както и Ригс, Х се е познавал с мисис Брадли. Притежавам снимка на Х и Фрида Клей, когато вървят заедно по улицата, а Х е бил близо до къщата, в която е умрял старият Матю Личфийлд. Какво ще кажете за всичко това?

Изгледах го продължително, а после бавно казах:

– Да, прекалено много съвпадения. Съвпадение може да има в два от случаите, даже и в три, но пет ми се струва твърде много. Сигурно има някаква връзка между различните убийства, въпреки че изглежда невероятно.

– Значи вие приемате това, което допускам и аз, нали?

– Че Х е убиецът ли? Да.

– В такъв случай, Хейстингс, вие ще трябва да направите още една стъпка заедно с мене. Нека да ви кажа, че Х е тук в къщата.

– Тук? В Стайлс ли?

– В Стайлс. И какво логично заключение можем да си направим от това?

Знаех какво ще последва, когато отвърнах:

– Продължавайте – кажете го. Еркюл Поаро мрачно заяви:

– Не след дълго тук ще бъде извършено убийство – именно тук.

ГЛАВА 3

Поразен, гледах ококорено Поаро в продължение на няколко секунди преди да мога да реагирам.

– Не – извиках аз. – Вие ще го предотвратите. Поаро ме погледна нежно.

– Верният ми приятел. Знаете колко ценя вярата ви в мен. *Tout de même*¹¹ не съм убеден, че в случая е оправдана.

– Глупости. Разбира се, че можете да го предотвратите.

– Помислете за миг, Хейстингс – мрачно рече Поаро. – Убиецът може да бъде заловен, това е вярно. Но как може човек да предотврати убийството.

– Ами, вие... вие... ами, искам да кажа... че ако знаете предварително...

Млъкнах съвсем безпомощно, защото изведнъж осъзнах трудността на положението.

– Виждате ли? – продължи Поаро. – Никак не е просто. В действителност, съществуват само три начина. Първият е да се предупреди жертвата. Да го накараш да бъде нащрек. Но не винаги се постига успех, защото е невероятно трудно да убедиш някого, че е в смъртна опасност – и вероятният убиец е негов много близък човек. Хората остават възмутени и отказват да повярват. Вторият начин е да се предупреди убиецът. Да му се каже някак прикрито: „Знам за намеренията ти. Ако еди-кой си умре, приятелче, най-вероятно ще бъдеш обесен“. Този метод често е по-сполучлив от първия, но и при него има вероятност за провал. Защото убиецът, приятелю, е най-самомнителното същество на света. Той винаги смята, че е по-умен от всички други – никой няма изобщо да го заподозре, че полицаите напълно ще се объркат и така нататък. Ето защо той (или тя) пристъпват към действие така или иначе, а на теб ти остава само удовлетворението, че после ще го обесят. – Той замълча, а после продължи замислено. – През живота си два пъти съм предупреждавал убиец – веднъж в Египет и веднъж на едно друго място. И в двата случая, престъпникът бе твърдо решил да убива... Може би и сега ще бъде същото.

– Споменахте, че има и трети начин – напомних му аз.

– А, да. Но за него е нужна голяма находчивост. Трябва да

11. *Tout de même* (фр.) – все едно. – Бел. пр.

отгатнеш точно кога и как ще бъде извършено престъплението и трябва да бъдеш готов да се намесиш в точния психологически момент. Трябва да хванеш убиеца, ако не на местопрестъплението, то поне с доказващи вината му улики извън всякакво съмнение.

– А това, приятелю – продължи Поаро, – е, мога да ви уверя, въпрос много труден и деликатен, като не мога да гарантирам нито за миг, че ще успее! Аз може да съм самонадеян, но не чак дотам.

– Кой от трите метода възнамерявате да използвате тук?

– Вероятно и трите. Първият е най-труден.

– Но защо? Аз си мислех, че е най-лесният.

– Да, ако знаете избраната жертва. Но не разбирате ли, Хейстингс, че в случая аз не зная кой ще бъде жертвата?

– Какво?

Взкликнах спонтанно без да се замисля. Едва тогава започнах да осъзнавам трудността на положението. Имаше, трябва да има някаква брънка, свързваща серията от убийства, но ние не знаехме коя точно е тази брънка. Мотивите, жизнено важните мотиви, липсваха. А без да знаем какви са те, не можехме да разгадаем кой е заплашеният.

Поаро кимна, след като видя по израза на лицето ми, че осъзнавам трудността на положението.

– Разбирате, приятелю, че не е толкова лесно.

– Да – отвърнах аз. – Разбирам, че не е. Досега не можахте ли да откриете някаква връзка между различните случаи?

– Нищо – поклати глава Поаро.

Замислих се отново. При „Азбучните убийства“ ние трябваше да се занимаваме с поредица от престъпления, която изглеждаше, че е по азбучен ред, макар че в действителност тя се оказа нещо съвсем различно.

– Сигурен ли сте – попитах аз, – че няма някакъв невероятен финансов мотив – нещо такова например, каквото открихте при случая с Ивлин Карлайл?

– Не. Можете да бъдете съвсем сигурен, драги ми Хейстингс, че финансовата изгода бе първото, за което проверих.

Не се и съмнявах. Поаро винаги се отнасяше съвсем трезво към въпроса за парите.

Замислих се отново. Някакво отмъщение? Струваше ми се по-вероятно при наличието на тези факти. Но дори и да е така, липсваше свързващата брънка. Спомних си една история, която бях прочел, за поредица от безсмислени убийства, в която обяснението се оказа, че всички жертви са били съдебни заседатели, а престъпленията са били извършени от

човек, когото са осъдили. Хрумна ми, че и в този случай можем да се натъкнем на подобно обяснение. Срам ме е да си призная, че не споделих откритието си. Колко ли горд щях да се почувствам, ако можех да разкрия пред Поаро решението на загадката.

Вместо това, аз го попитах:

– А сега ми кажете, кой е този Х?

Но за мое най-голямо разочарование, Поаро решително поклати глава.

– Точно това, приятелю, няма да ти кажа.

– Глупости. Защо да не ми кажете?

Поаро примигна с очи.

– Защото, mon cher, вие сте си все още същия Хейстингс. Вашето лице все така издава всичко. Не ми се ще, нали ме разбирате, да седнете и да се вторачите с отворена уста в Х, а на лицето ви да бъде ясно изписано: „Човекът... човекът пред мен... е убиец“.

– Бихте могли поне малко да ми повярвате, че умея да пазя тайна.

– Когато се опитвате да пазите тайна, става още по-лошо. Не, не, mon ami, ние двамата трябва да действваме съвсем инкогнито. А после, когато потрябва, ще нападнем изведнъж.

– Какво твърдоглаво магаре сте вие – възроптах аз, – та аз имам достатъчно разум да...

Млъкнах изведнъж, тъй като на вратата се почука. Поаро извика „Влезте“ и в стаята се появи дъщеря ми Джудит.

Бих искал да опиша Джудит, но никога не съм бил добър в описанията.

Джудит е висока, главата си държи изправена, има гъсти черни вежди, приятно очертани скули и излъчващи строгост челюсти. Тя е сериозна и леко надменна, а по мое мнение, в израза на лицето ѝ винаги има нещо трагично.

Джудит не дойде при мен да ме целуне – тя просто не е от този тип момичета. Усмихна се само и каза:

– Здравей, татко.

Усмивката ѝ беше свенлива и малко притеснена, но аз усетих, че въпреки сдържаността си, тя се радваше да ме види.

– Е – промълвих аз, чувствайки се по същия глупав начин, както винаги в компанията на по-млади от мене, – ето че пристигнах.

– Много разумно от твоя страна, мили ми татко – рече Джудит.

– Описвам му кухнята – поясни Поаро.

– Много ли е лоша? – попита Джудит.

– Не трябва да задаваш подобни въпроси, дете мое. Ти за друго не можеш ли да мислиш, освен за епруветките и микроскопа? Средният ти пръст е изцапан с денатуриран спирт. На мъжа ти никак няма да му се хареса, ако не проявяваш интерес към стомаха му.

– Мога да ви кажа, че никога няма да се омъжа.

– Разбира се, че ще се омъжиш. За какво те е създал *bon Dieu*¹²?

– За много неща, надявам се – заяви Джудит.

– *Le mariage*¹³ преди всичко.

– Добре тогава – реши спора Джудит. – Вие ще ми намерите един добър съпруг, а пък аз ще се грижа за стомаха му много внимателно.

– Тя ми се подиграва – оплака се Поаро. – Но някой ден ще разбере колко мъдри са старите хора.

На вратата се почука отново и в стаята влезе доктор Франклин. Той бе висок, кокалест мъж на трийсет и пет години, с излъчваща решителност брадичка, червеникава коса и светлосини очи. Най-непохватният човек, когото съм срещал, който постоянно се блъскаше в предметите наоколо поради своята разсеяност.

Той налетя в облегалката на количката на Поаро и полуизвърнат промърмори машинално „извинете ме“.

Напуши ме смях, но забелязах, че Джудит остана съвсем сериозна. Предполагам, че подобни неща изобщо не й правят впечатление.

– Нали помните баща ми? – обади се Джудит. Доктор Франклин се стресна, дръпна се нервно, обърна очи и се взря в мен, и ми подаде ръка, като промълви неясно:

– Разбира се, разбира се, как сте? Чух, че ще идвате насам.

После се обърна към Джудит:

– А, мислите ли, че трябва да променим нещо? Ако Не, след вечерята можем да продължим още малко. Ако можем да направим още няколко диапозитиви...

– Не – отвърна Джудит. – Искам да поговоря с баща ми.

– О, да. О, разбира се. – Той се усмихна изведнъж по детски, сякаш се оправдаваше. – Извинете ме... Толкова съм се увлякъл в изследванията си. Но това съвсем не ме оправдава... ставам прекален егоист. Моля ви да ми простите.

Стенният часовник удари и Франклин погледна припряно към него.

– Господи, толкова ли е късно? Ще си имам неприятности. Обещах

12. *Bon Dieu* (фр.) – добрият Господ. – Бел. пр.

13. *Le mariage* (фр.) – бракът. – Бел. пр.

на Барбара, че ще ѝ почета малко преди вечерята.

Той ни се усмихна и се забърза навън, като не пропусна да се блъсне в рамката на вратата.

– Как е мисис Франклин? – поинтересувах се аз.

– Все така, а може би и по-зле – отговори Джудит.

– Много жалко, че е толкова безпомощна – казах аз.

– Направо може да подлуди някой доктор – рече Джудит. – Лекарите предпочитат здравите хора.

– Колко сте жестоки вие, младите! – възкликнах аз.

– Просто констатирах един факт – студено заяви Джудит.

– Независимо от всичко – намеси се Поаро, – добрият лекар се затича да ѝ почете книжка.

– Голяма глупост – каза Джудит. – Нейната болногледачка може да ѝ чете съвсем добре, ако иска да ѝ четат. Аз лично никак не обичам някой да ми чете на глас.

– Е, добре де, но има различни вкусове – обадих се аз.

– Тя е много глупава жена – реши Джудит.

– Чакай малко, детето ми – рече Поаро, – аз не съм съгласен с тебе.

– Тя не чете друго, освен най-долнопробни романи. Не проявява никакъв интерес към работата на мъжа си. Изобщо не е в течение на съвременните идеи. Само разправя за болестта си на всекиго, който е готов да я слуша.

– Аз все пак твърдя – настоя Поаро, – че тя използва сивото си вещество за неща, за които, ти, мило дете, не знаеш нищо.

– Тя е много женствена, типична жена – каза Джудит. – Постоянно се глези и умилква. Предполагам, че ти харесваш такива жени, чичо Еркюл.

– Съвсем не – намесих се аз. – Той ги предпочита да са огромни и пищни, а най-добре е да са рускини.

– Значи така ме предавате вие, Хейстингс? Баща ти, Джудит, винаги си е падал по кестенявите коси. И не един път си е имал неприятности заради това.

Джудит ни се усмихна снизходително и каза:

– Вие и двамата сте много смешни.

Тя си тръгна, а и аз се надигнах.

– Трябва да си извадя нещата от куфара и да се изкъпя преди вечерята.

Поаро натисна звънчето до себе си и след минута-две в стаята влезе прислужника му. Останах изненадан, че това беше съвсем непознат

човек.

– А! Но къде е Джордж?

Прислужникът му Джордж от години работеше за Поаро.

– Джордж замина при семейството си. Баща му е болен. Надявам се, че след известно време ще се върне. Междувременно – той се усмихна на новия си слуга, Къртис ще се грижи за мене.

Къртис се усмихна почтително. Той бе едър мъж, с грубовато и доста глупаво на вид лице.

Докато излизах от стаята, забелязах, че Поаро внимателно заключи кутията с резюметата и изрезките.

Мислите ми бяха напълно объркани, докато вървах по коридора към стаята си.

ГЛАВА 4

Същата вечер тръгнах на вечеря с усещането, че целият живот е станал изведнъж някакси нереален.

Докато се обличах, аз неколккратно си задавах въпроса, дали Поаро не си е измислил цялата тая история. Все пак добрият ми стар приятел бе вече възрастен човек и със силно разклатено здраве. Той можеше да си твърди, че мозъкът му е наред, както някога, но дали действително беше така? Целият му живот бе минал в издирване на престъпници. Щеше ли да бъде изненадващо, ако в края на краищата той започнеше да си въобразява, че има престъпление там, където такова няма? Принудителното му бездействие навярно го бе изтормозило жестоко. Не можеше ли да се допусне, че си е измислил някакво ново преследване на престъпник? Самозаблуждение – напълно вероятна невроза. Беше си подбрал цяла поредица от публикувани в печата случаи и бе открил в тях нещо, което не съществуваше – някаква тайнствена личност на психически болен масов убиец. Съвсем явно бе, че мисис Едерингтън е убила наистина съпруга си, че селският работник е застрелял жена си, че младата жена е дала свръхдоза морфин на леля си, че някаква ревнива съпруга е ликвидирала мъжа си, след като го е заплашвала и че някаква побъркана стара мома действително е извършила убийството, заради което впоследствие се е предала сама. Всъщност, тия престъпления си бяха точно такива, каквито изглеждаха!

Срещу подобно гледище (сигурно единственото разумно такова), аз можех да предложа собствената си непоколебима вяра в проникателността на Поаро.

Поаро заяви, че се подготвя убийство. И за втори път Стайлс трябваше да стане сцена на престъплението.

Времето щеше да потвърди или отрече подобни твърдения, но ако те бяха верни, наш дълг бе да попречим да се изпълнят.

И Поаро знаеше кой точно е престъпникът, което пък на мене не ми бе известно.

Колкото повече мислех за това, толкова повече се ядосвах! И наистина, честно казано, Поаро си позволяваше дяволски много! Хем искаше да му сътруднича, а пък отказваше да ми се довери!

И защо? Той ми даде някакво обяснение – със сигурност най-незадоволителното! На мен ми омръзна да слушам глупавите му подигравки

за „лицето ми, на което всичко е написано“. Можех да пазя тайна като всеки друг. Поаро винаги е упорствал с обидните си твърдения, че аз съм прозрачен човек и че всеки може да разбере какво става в главата ми. Понякога се опитва да смекчи нещата, като обяснява, че всичко се дължало на моя чудесен и честен характер, който не понасял лъжата в каквото и да е вид!

Естествено, разсъждавах аз, ако цялата история е плод на неговото въображение, то съдържаността му е лесно обяснима.

Не можех да стигна до никакво заключение докато удариха гонга и тръгнах да слизам за вечеря без предубеждения, но с повишено внимание, за да открия въображаемия Х на Поаро.

Засега бях готов да приема всички твърдения на Поаро като чиста истина. Под този покрив имаше някой, който вече е убил пет души и се готви да убие отново някого. Но кой бе той?

Докато стояхме в гостната, преди да ни поканят за вечеря, бях представен на мис Коул и майор Алъртън. Мис Коул бе висока и все още хубава жена на около трийсет и три-четири години. Майор Алъртън ми стана веднага неприятен. Той бе представителен мъж в началото на четиридесетте си години, широкоплещест, с бронзов загар и твърде свободен маниер на разговор, като повече от думите му звучаха двусмислено. Торбичките под очите му издаваха разгулен начин на живот. Предположих, че играе на комар, пие много, но най-вече, че е голям женкар.

Както забелязах, старият полковник Лъръл също не го харесваше много, а и Бойд Карингтън се държеше доста хладно с него. Алъртън имаше успех сред дамския състав. Мисис Лъръл чуруликаше възторжено пред него, а той лениво я ласкаеше с едва скривана досада. Дразнеше ме също и факта, че на Джудит също ѝ бе приятно в неговата компания като влагаше повече старание, отколкото бе необходимо за един обикновен разговор. Защо ли неприятните мъже като него винаги успяват да зарадват и заинтригуват най-хубавите жени – ето въпроса, на който никога не съм могъл да отговоря. Усещах инстинктивно, че Алъртън е негодник, като девет от всеки десет мъже щяха да се съгласят с мене. Докато девет от всеки десет жени, а дори и всичките десет, щяха да го харесат от пръв поглед.

Когато седнахме на вечеря и ни поднесоха някаква бяла пихтиеста течност, аз заоглеждах скрито всички на масата, опитвайки се да направя някаква преценка.

Ако Поаро бе прав и ако бе запазил свежестта на разума си, някой от тук присъстващите бе опасен убиец, а вероятно и душевноболен.

Поаро всъщност не бе го споменал, но аз предполагах, че Х вероятно не бе мъж. Кой ли от мъжете тук можеше да бъде?

Сигурно не беше старият полковник Лътъръл, с неговата нерешителност и изцяло мекушав характер. Или пък Нортън, когото бях срещнал да тича навън с бинокъл в ръка? Струваше ми се невероятно. Той изглеждаше уравновесен човек, макар и доста бездеен и му липсваше жизненост. Естествено, разсъждавах аз, много убийци са дребни и незначителни личности, подтиквани към престъплението именно поради тази причина. Те не понасят да бъдат подигравани и пренебрегвани. Нортън можеше да е един от тях. Но пък той имаше слабост към птиците, а аз винаги съм вярвал, че всеки, който обича природата, е напълно нормален човек.

Бойд Карингтън? Вън от съмнение. Човек с известно по целия свят име. Чудесен спортист, администратор, когото всички са харесвали и уважавали. Изключвах също и Франклин. Известно ми бе уважението и възхищението на Джудит към него.

А ето и майор Алъртън. Задържах поглед върху него, опитвайки се да го преценя. Такъв негодник все още не бях срещал! Човек като него би измамил и собствената си баба. И непрекъснато демонстриращ фалшивия си чар. В момента той говореше – разправяше някаква случка, когато бил изпаднал в неловко положение, като всички се смееха на комичността, с която се самоподиграваше.

Ако Алъртън бе Х, реших за себе си аз, то престъпленията са били извършени за постигането на някаква облага.

Наистина, Поаро не бе заявил категорично, че Х е мъж. Замислих се дали пък мис Коул не може да бъде извършителката. Движенията ѝ бяха неспокойни и резки – тя явно бе изнервена жена. Привлекателна, но в държането ѝ имаше нещо мъчително. И все пак, изглеждаше достатъчно нормална. Тя, мисис Лътъръл и Джудит бяха единствените жени на масата. Мисис Франклин вечеряше горе в стаята си, а сестрата, която се грижеше за нея, слизаше да се храни след нас.

След вечерята застанах пред прозореца на гостната, загледан към градината и се замислих за времето, когато бях зърнал Синтия Мърдок – млада девойка с кестенява коса, да тича през поляната. Колко хубава изглеждаше тя в бялата си престилка...

Погълнат в мислите си за миналото, аз се стреснах, когато Джудит ме хвана за ръка и ме поведе със себе си към терасата навън.

– Какво става с теб? – внезапно ме попита тя.

– Какво може да става? – сепнах се аз. – Какво имаш предвид?

– През цялата вечер се държеше много странно. Защо непрекъснато зяпаше хората на масата?

Стана ми неприятно. Нямах никаква представа, че се оставил да разгадаят мислите ми.

– Така ли съм се държал? Мислех си за миналото. Може би съм виждал някакви духове.

– Е, да, ти разбира се си живял тук, нали, когато си бил млад? Тук са убили някаква възрастна жена, доколкото знам, нали?

– Отровиха я със стрихнин.

– А тя каква беше? Добра или лоша?

Въпросът ѝ ме накара да се замисля.

– Тя бе много мила жена – бавно изрекох аз. – Великодушна. Отделяше много за благотворителни цели.

– А, от този вид великодушие.

Гласът на Джудит прозвуча пренебрежително. После, кой знае защо, ме попита:

– Хората тук... бяха ли щастливи?

Не, хората не бяха щастливи. Това поне знаех със сигурност. Отговорих приглушено:

– Не.

– А защо не бяха?

– Защото се чувстваха като затворници. Мисис Ингълторп, разбираш ли, имаше много пари... и... ги раздаваше неохотно. Доведените ѝ деца нямаха никакъв собствен живот.

Чух, че Джудит поема дълбоко дъх. Притисна се до ръката ми.

– Но това е порочно – наистина порочно. Злоупотреба с властта. Подобно нещо не бива да се допуска. Старите и болните не бива да имат власт да пречат в живота на младите и силните. Младите не трябва да бъдат подтискани и тормозени, защото ще прахосат сили и енергия, които могат да бъдат използвани разумно. Това е чист егоизъм.

– Възрастните – сухо отвърнах аз, – нямат монопола върху това качество.

– О, знам, татко, ти смяташ, че младите са егоисти. Може би сме такива, но това е невинен егоизъм. Ние поне искаме само да правим това, което самите ние желаем, а не да караме другите да вършат неща, които не желаят. Ние не искаме да правим от хората роби.

– Не, вие просто ги стъпквате, ако се изпречат на пътя ви.

Джудит стисна ръката ми.

– Недей да бъдеш толкова жесток! Аз в действителност не съм

стъпкала никого, а ти никога не си се опитвал да определяш живота на когото и да е от нас. И затова сме ти благодарни.

– Боя се обаче – откровено рекох аз, – че ми се е искало да бъде така. Майка ви беше тази, която държеше да ви се позволява да правите грешки.

Джудит отново стисна леко ръката ми.

– Знам. На тебе ти се е искало да ни отрупваш с внимание като някаква квачка! Аз не обичам прекалените грижи. Не мога да ги понасям. Но трябва да се съгласиш, нали, че смисленият живот не трябва да се жертва в името на безсмисленото съществуване?

– Подобно нещо наистина се случва понякога – съгласих се аз. – Но няма никаква нужда от крайни мерки... Просто всеки сам трябва да си реши, кога следва да се оттегли.

– Да, но така ли се получава? Така ли е в живота?

Гласът ѝ звучеше толкова разпалено, че аз я изгледах учудено. Доста тъмно бе, за да разгледам добре лицето ѝ. Тя продължаваше с приглушен и разтревожен глас:

– Има толкова много неща... трудно е... финансови съображения, чувство за отговорност, нежелание да оскърбиш някого, когото си обичал – всички тия неща, а като се има предвид и фактът, че някои хора са толкова безскрупулни – те просто знаят как да си играят с чувствата на другите. Някои хора... някои хора са като пиявици!

– Мила ми Джудит – възкликнах аз, стреснат от явното ѝ негодувание.

Тя сякаш усети, че се е разпалила прекалено много, защото се засмя и отдръпна ръката си от мене.

– Прекалих ли много? По подобни въпроси никога не мога да бъда безразлична. Знаеш ли, преди време се сблъсках с един... жесток човек. И след като една жена се оказа достатъчно смела да... скъса с всичко и да освободи любимите си хора, те я нарекоха луда. Луда ли? Та това бе най-разумното, което можеше да направи някой – и най-смелото!

Усетих някаква неприятна тръпка. Къде ли наскоро бях чувал подобно изказване?

– Джудит – рязко казах аз. – За кого говориш?

– О, за някого, когото не познаваш. За едни приятели на семейство Франклин. Старият се казваше Личфийлд. Той бе доста богат и на практика тровеше живота на злочестите си дъщери – изобщо не им позволяваше да се срещат с хора или пък да излизат. Той наистина бе ненормален, но не чак дотам, че да бъде вкаран в лудница.

– И най-голямата му дъщеря го убила – допълних аз.

– О, предполагам, че си чел за случая? Ти сигурно го нарекъл убийство, но мотивите не бяха лични. Маргарет Личфийлд сама отиде в полицията и се предаде. Според мен тя бе много смела. Аз нямаше да имам подобна смелост.

– Смелостта да се предадеш или да извършиш убийството?

– И двете.

– Много се радвам, че е така – сурово рекох аз, – но не ми харесва, когато говориш, че убийството е оправдано в някои случаи.

Замълчах за миг, а после добавих:

– А какво бе мнението на доктор Франклин?

– Той каза, че Личфийлд си го е заслужавал – отговори Джудит. – Знаеш ли, татко, някои хора наистина си просят да бъдат убити.

– Не позволявам да говориш така, Джудит. Кой ти е внушил подобни мисли в главата?

– Никой.

– Е, тогава трябва да ти кажа, че всичко това е пълна глупост.

– Ясно. Тогава да спрем дотук – тя замълча. – Всъщност, аз дойдох, за да ти предам поканата на мисис Франклин. Тя желае да те види, ако нямаш нищо против да се качиш в стаята ѝ.

– С удоволствие ще го направя. Толкова съжалявам, че не се чувства добре и не можа да слезе за вечеря.

– Тя си е съвсем добре – студено подхвърли Джудит. – Просто обича да вдига шум около себе си.

Младите са много коравосърдечни.

ГЛАВА 5

С мисис Франклин бях се срещал само веднъж. Тя беше на около трийсет години и според мен, по външност приличаше на мадона. Големи кафяви очи, сресана на среден път коса и продълговато кротко лице. Тя бе много крехка, а кожата ѝ – прозрачно нежна.

Полегнала бе върху оправеното легло, подпряна на куп възглавници и бе облечена в много фин пеньоар в бяло и бледо синьо.

Тук бяха Франклин и Бойд Карингтън, които пиеха кафе. Мисис Франклин ме посрещна с протегната ръка и с усмивка.

– Колко се радвам, че дойдохте, капитан Хейстингс. За Джудит ще бъде много добре, че сте тук. Това дете наистина работи прекалено много.

– Изглежда, че доста е напреднала в работата – казах аз, докато стисках нежната ѝ ръчица.

– Да, тя има голям късмет – въздъхна Барбара Франклин. – И така ѝ завиждам. Наистина не вярвам, че тя знае какво значи да си болен. А вие как мислите, сестро? О! Нека да ви представя. Това е сестра Крейвън, която е прекалено, наистина ужасно мила с мен. Не знам какво щях да правя без нея. Тя се грижи за мен също като за малко дете.

Сестра Крейвън бе висока, хубава млада жена, с приятен тен на лицето и с буйна кестенява коса. Забелязах, че ръцете ѝ са дълги и бели – много по-различни от ръцете на повечето медицински сестри. Тя бе някакси необщителна и понякога не отговаряше на задаваните ѝ въпроси. И сега не каза нищо, а само кимна с глава.

– Но наистина – продължи мисис Франклин, – Джон кара вашата клетка дъщеря да работи прекалено много. Той е такъв експлоататор. Ти наистина си експлоататор, признай си, Джон.

Съпругът ѝ стоеше до прозореца и гледаше навън. Той си свирукаше с уста и дрънкаше с дребните монети В джоба си. Въпросът на жена му го стресна.

– Какво каза, Барбара?

– Казах, че преуморяваш с работа горката Джудит Хейстингс по най-безсрамен начин. Но след като капитан Хейстингс е вече тук, ние двамата ще се съюзим и няма да ти го позволяваме повече.

Добродушните закачки не бяха силната страна на доктор Франклин. Той изглеждаше неясно объркан и се обърна озадачено към

Джудит. Успя да промърмори:

– Трябва да ми кажете, ако прекалявам.

– Те просто се опитват да се пошегуват – успокой го Джудит. – Но като стана въпрос за работа, исках да ви попитам за онова петно на втория диапозитив, нали се сещате, онова, дето...

Той се обърна енергично към нея и я прекъсна:

– Да, да. Предлагам, ако нямате нищо против, да отидем до лабораторията. Искам да бъде съвсем сигурен, че...

Продължавайки да говорят, те излязоха от стаята.

Барбара Франклин се облегна върху възглавниците и въздъхна. Сестра Крейвън се обади неочаквано, а в гласа ѝ се усещаше негодувание:

– Според мен, мис Хейстингс е експлоататорът!

Мисис Франклин отново въздъхна. После измърмори:

– Чувствам се съвсем непълноценна. Зная, че би следвало да проявявам повече интерес към работата на Франклин, но просто не мога да го направя. Предполагам, че нещо не е наред с мен, но...

Думите ѝ бяха прекъснати от краткото изсумтяване на Бойд Карингтън, който бе застанал до камината.

– Глупости, Бабс – рече той. – Нищо ти няма. Недей да се безпокоиш.

– Но, Бил, скъпи, аз наистина съм обезпокоена. Толкова се тревожа за себе си. Всичко е така неприятно, че не мога да не мисля без да се тревожа. Морските свинчета, плъховете и всичко останало. Уф! – Тя потръпна от отвращение. – Знам, че може да изглежда смешно, но аз се чувствам ужасно глупаво. Направо се побелявам. Иска ми се просто да си мисля само за хубави неща – за птичките, цветята и за детските игри. Разбираш ме, нали, Бил?

Той се приближи към нея и взе ръката ѝ, която тя бе протегнала умолително към него. Когато я погледна, изразът на лицето му беше съвсем друг, почти нежен. Промяната на изражението му ми направи силно впечатление, защото Бойд Карингтън бе наистина мъжествен човек.

– Ти действително не си се променила много, откакто беше на седемнайсет години, Бабс – каза той. – Помниш ли онази беседка във вашата градина, басейнчето за птичките и кокосовите орехи?

Той се обърна към мен и добави:

– Барбара и аз сме стари приятели от детинство.

– Стари приятели от детинството ли? – протестира тя.

– О, аз не отричам, че ти беше петнайсет години по-млада от мен. Но аз си играех с тебе като с играчка, когато бях вече младеж. Носех те на конче, мила моя. А после, когато се върнах у дома, открих, че си станала хубава млада дама – тъкмо, когато се готвеше да навлезеш в Света на големите, а аз се опитах да ти помогна, като те водех на игрището за голф и те учех да играеш. Помниш ли всичко това?

– О, Бил, мислиш ли, че бих могла да го забравя?

– Родителите ми живееха в този район – обясни ми тя. – А Бил обичаше да идва на гости на стария си чичо, сър Евърард, в Нейтън.

– А какъв мавзолей бе тая къща – и още е – забеляза Бойд Карингтън. – Понякога страшно ми се прищява да я направя обитаема.

– О, Бил, къщата може да бъде прекрасна – нямам никакво съмнение в това!

– Да, Бабс, но бедата е в това, че аз нямам никакво въображение. Бани и няколко наистина удобни стола – това е всичко, за което мога да се сетя. Необходима е женска ръка.

– Аз ти казах, че ще дойда да помогна. Обещавам ти наистина.

Сър Уйлям погледна несигурно към сестра Крейвън.

– Ако си достатъчно здрава, мога да те закарам до там. Сестро, вие как смятате?

– О, да, сър Уйлям. Аз наистина смятам, че на мисис Франклин ще ѝ се отрази добре – ако внимава и не се преуморява, разбира се.

– Уговорихме се значи – реши Бойд Карингтън. – А сега трябва да се напиш добре. За утре трябва да бъдеш в добра форма.

Пожелахме ѝ лека нощ и си тръгнахме заедно. Докато слизахме по стълбите, Бойд Карингтън пресипнало рече:

– Нямате представа какво прекрасно създание бе тя, когато бе седемнайсетгодишна. Аз бях се върнал от Бирма – съпругата ми почина там, нали знаете. Няма смисъл да ви казвам, че напълно загубих ума си по нея. Тя се омъжи за Франклин три или четири години по-късно. Но недейте да си мислите, че бракът им е бил щастлив. Мисля си, че именно бракът им е причината за разклатеното ѝ здраве. Тоя мъж не я разбира, нито пък я цени. А тя е много чувствителна. Според мен, нейната чувствителност е на нервна почва. Изведеш ли я някъде, поразвеселиш ли я малко – тя става друг човек! Но онзи проклет касапин се интересува само от епруветките си и от западноафриканските туземци и обичаи.

Той изсумтя ядосано.

Аз реших, че вероятно има нещо вярно в това, което ми каза. Но останал изненадан, че Бойд Карингтън може да харесва мисис Франклин,

която по всичко личеше, че е болнаво създание, макар и хубава, с някаква крехка, сладникава, красота. А самият Бойд Карингтън бе изпълнен с жизненост и енергия, което ме караше да мисля, че той не би имал търпението да живее с инвалид от невротичен тип. Но Барбара Франклин сигурно е била много хубаво момиче, а много мъже, особено идеалистите, към които причислявах и Бойд Карингтън, не забравят лесно някогашните си впечатления.

Когато слязохме долу, мисис Лътъръл се нахвърли върху нас и предложи да играем бридж. Аз се извиних с обяснението, че трябва да се видя с Поаро.

Заварих приятеля си в леглото. Къртис се мотаеше из стаята и подреждаше, но след малко излезе и затвори вратата зад себе си.

– Дявол да ви вземе, Поаро – започнах аз, – вас и проклетият ви навик да криете всичко за себе си. Цяла вечер се опитвах да открия кой е този Х.

– И това сигурно ви е разсеяло – забеляза приятелят ми. – Никой ли ле забеляза вашата разсеяност, а може би са ви попитали защо сте такъв?

Почувствах, че леко се изчервявам, защото си спомних за въпросите на Джудит. Мисля, че Поаро забеляза смущението ми. Видях, че на устните му се появи подигравателна усмивка. Въпреки това, той ме попита:

– И до какво заключение стигнахте на този етап?

– Ще ми кажете ли, ако съм прав?

– Разбира се, че не.

Загледах се внимателно в лицето му.

– Помислих си дали не е Нортън...

Изразът на лицето му остана непроменен.

– Не че съм имал някакво основание за това – продължих аз. – Дойде ми наум, че той е най-малко подозрителен сред всички останали. И освен това той е... незабележим. Предполагам, че убиецът, когото търсим трябва да е незабележим на вид.

– Това е така. Но съществуват повече начини човек да бъде незабележим, отколкото вие си мислите.

– Какво имате предвид?

– Да предположим, чисто хипотетично, че ако някой престъпен тип се появи някъде няколко седмици преди убийството без видима причина, той несъмнено ще бъде забелязан. Няма ли да е по-добре, ако този непознат човек, за да остане незабелязан, се заеме с някакво безобидно

занимание, като например риболов.

– Или пък да наблюдава птиците – съгласих се аз. – Да, но аз именно това казах.

– От друга страна – продължи Поаро, – може би е още по-добре, ако убиецът е добре позната личност – да кажем, че той би могъл да е месарят. Това ще му даде още едно предимство, тъй като никоой не обръща внимание на кървавите петна по престилката на месаря!

– Но това е смешно. Всеки ще разбере, ако месарят се е скарал с хлебаря.

– Но не и ако месарят е станал месар, само за да има възможност да убие хлебаря. Човек винаги трябва да поглежда и назад, приятелю мой.

Загледах се внимателно в него, като се опитвах да определя дали има нещо скрито в думите му. Ако в тях имаше нещо определено, то сякаш ме насочваше към полковник Лътъръл. Дали пък той не бе открил умишлено семейния пансион, за да може да убие някой от гостите?

Поаро поклати леко глава и рече:

– Няма да разберете нищо от лицето ми.

– Вие наистина ще ме подлудите, Поаро – казах с въздишка аз. – Във всеки случай, Нортън не е единственият, когото подозирам. Какво ще кажете за онзи тип Алъртън?

По лицето му пак нищо не можеше да се разбере, когато ме попита:

– Вие не го харесвате, нали?

– Не, никак.

– Аха. Той е това, което наричат противен субект. Така ли е или не?

– Категорично да. Вие не мислите ли така?

– Естествено. Той е мъж – бавно рече Поаро, – който се харесва много на жените.

– Как могат жените да бъдат толкова глупави – презрително възкликнах аз. – Какво намират толкова в човек като него?

– Кой може да ни каже? Но винаги е било така. Опасният тип – жените винаги го харесват.

– Но защо?

Поаро сви рамене.

– Вероятно забелязват в него нещо, което ние не виждаме.

– Но какво е то?

– Опасността, може би... Всеки човек, приятелю, в живота си иска да се сблъска с опасността. Някои я търсят по косвен начин – като при борбата с бикове. Други обичат да четат за нея: Трети я откриват във

филмите. Но аз съм сигурен в едно – прекалената сигурност е непривлекателна за човешката природа. Мъжете откриват опасността по най-различни пътища, но на жените не им остава друго, освен да търсят опасността в любовните авантюри. Това е причината вероятно, че те с радост посрещат нещо, което им напомня за тигъра – скритите нокти или пък коварния скок. Порядъчният мъж, от когото може да излезе добър и мил съпруг, те подминават.

Мълчах и обмислях навъсено чутото в продължение на няколко минути. После се върнах отново към предишната ни тема.

– Знаете ли какво, Поаро – подхванах аз. – За мен ще бъде съвсем лесно да открия кой е Х. Трябва само да се поразровя наоколо и да науча кой се е познавал с всички от тях. Имам предвид хората от вашите пет случая.

Изрекох думите си напълно победоносно, но Поаро просто ме погледна с насмешка.

– Аз не съм ви повикал тук, Хейстингс, за да ви гледам как ще изминете несръчно и мъчително пътя, по който вече съм минал. И нека ви кажа, че нещата не са толкова прости, колкото ви се струват. Четири от тези убийства са били извършени в това графство. Хората, които са се събрали под този покрив, не са сбирщина от случайно дошли непознати. Това не е хотел в истинския смисъл на думата. Семейство Лътъръл по произход са оттук – те са изпаднали в нужда, купили са къщата и се опитват да направят пари. Пристигналите тук са техни приятели или хора, препоръчани от техни близки. Сър Уйлям е убедил семейство Франклин да дойдат. Те на свой ред са предложили на Нортън, а вярвам, че са поканили и мис Коул, и така нататък. От което може да се заключи, че има доста голяма вероятност, някой, който е познат на един от тях, да бъде познат и на всички пипнали, Х може да се намира там, където всички факти са напълно известни. Да вземем случая със селския работник Ригс. Селото, в което се е случила трагедията, не е далече от къщата на чичото на Бойд Карингтън. Родителите на мисис Франклин също са живеели наблизо. Хотелчето в селото често се посещава от туристи. Някои от приятелите на семейството на мисис Франклин са имали навика да отседат в него. Самият Франклин е отседнал там. Нортън и мис Коул може да са отседнали там и вероятно са го правили.

– Не, не, приятелю – завърши Поаро, – моля ви да не правите несръчните си опити да откриете тайната, която отказвам да споделя с вас.

– Но това е дяволски глупаво. Сякаш ще реша да я кажа на някого. Честно казано, Поаро, омръзна ми от всичките тия подигравки за лицето

ми, което издавало всичко. Никак не ми е смешно.

– Сигурен ли сте, че това е единствената причина – тихо попита Поаро. – Не осъзнавате ли, приятелю, че ако научите тайната, тя може да бъде опасна за вас? Не разбирате ли, че аз съм загрижен за вашата безопасност?

Зяпнах го с отворена уста. Досега не бях мислил, че случаят може да се погледне и от тая страна. Но това, разбира се, беше съвсем вярно. Ако един умен и изобретателен убиец, който вече е успял да се спаси след пет убийства и смята, че е останал извън всяко подозрение, установи, че някой е по следите му, тогава сигурно ще стане опасен за преследвача си.

– Но тогава и вие – отсякох аз, – и вие самият сте изложен на опасност, Поаро?

Поаро, доколкото му позволяваше осакатеното тяло, махна с ръка в знак на пълно пренебрежение.

– Аз съм свикнал с това и мога да се предпазя. А пък и ето, нали съм довел тук вярното си куче, което също ще ме защити? Моят чудесен и верен Хейстингс!

ГЛАВА 6

Поаро трябваше да си ляга рано. Ето защо го оставих да си легне, а аз тръгнах да слизам, като по пътя се спрях да разменя няколко думи с прислужника му Къртис.

Убедих се, че е флегматичен човек с бавна мисъл, но същевременно на него можеше да се разчита и разбираше от работата си. Къртис бе започнал работа при Поаро, след като той бе се върнал от Египет. Каза ми, че здравето на господаря му било доста добро, но от време на време получавал обезпокоителни сърдечни атаки и че сърцето му било доста отслабнало през последните няколко месеца. Типичен случай на машина, която почва да отказва.

И тъй, животът на Поаро бе преминал добре. И все пак сърцето ми се свиваше заради стария ми приятел, който не отстъпваше без борбата една крачка по пътя надолу. Дори и сега, когато беше осакатен и изнемощял, несломимият му дух все още го караше да върши работата си, в която бе толкова вещ.

Слязох на долния етаж със свито сърце. Не можех да си представя живота без Поаро...

Във всекидневната току-що бяха завършили един робер и ме поканиха да се включа в играта. Реших, че ще е добре да се поразсея и приех. Бойд Карингтън не искаше да играе повече и аз седнах с Нортън, полковника и мисис Лъръл.

– Какво ще кажете, мистър Нортън – обади се мисис Лъръл. – Да си премерим ли силите с тия двамата? Последния път, когато играхме заедно, имавме голям успех.

Нортън се усмихна любезно, но замънка, че „може би, но всъщност не е ли по-добре да теглим карти?“.

Мисис Лъръл се съгласи, но забелязах, че го направи твърде неохотно.

Нортън и аз трябваше да седнем заедно срещу семейство Лъръл. Забелязах, че мисис Лъръл бе определено недоволна. Тя започна да хапе устните си, а очарованието и ирландският ѝ акцент напълно изчезнаха за момент.

Скоро ми стана ясно защо. По-късно играх много пъти с полковник Лъръл и той наистина не бе чак толкова лош играч. Бих го определил като средно добър, но склонен да забравя. От време на време нравеше

по някоя наистина сериозна грешка именно по този причина. Но когато играеше с жена си, той грешеше непрекъснато. Тя явно го изнервяше, а това го караше да греша тройно повече от обикновено. Мисис Лътъръл играеше наистина много добре, но бе доста неприятна като партньор. Тя не изпускаше нито една възможност да не спазва правилата, ако противниците ѝ не ги знаеха, но пък веднага ги прилагаше, щом като бяха в нейна полза. Умееше също така доста ловко да наднича в картите на противниците си. С други думи, тя играеше, за да спечели.

И съвсем скоро ми стана ясно какво имаше предвид Поаро, когато каза, че е кисела като оцет. Когато седнаше да играе на карти, самоконтролът ѝ изчезваше, а устата ѝ бълваше язвителни забележки след всяка грешка на клетия ѝ съпруг. На нас с Нортън ни стана действително много неудобно и аз си отдахнах с облекчение, когато роберът най-после свърши.

И двамата се отказахме от втория робер, под предлог, че е станало много късно.

Когато си тръгнахме, Нортън доста непредпазливо даде воля на чувствата си.

– Според мен, Хейстингс, всичко бе направо отвратително. Побеснявам, когато гледам как го тормозят стария човек. А пък и той как смирено понася всичко! Горкият човечец. Няма нищо общо със сприхавите полковници, дето са били в Индия.

– Шт – предупредих го аз, тъй като бе повишил непредпазливо глас и се боях, че стария полковник Лътъръл може да го чуе.

– Ама наистина е много неприятно.

Отвърнах съчувствено:

– Напълно бих го разбрал, ако вземе да я убие.

– Няма да го направи – поклати глава Нортън. – Духът му е напълно сломен. Ще продължи да повтаря: „Да, мила, не, мила, съжалявам, мила“, да тегли мустаците си и да хленчи, докато не отиде в гроба. *Той* не може да се защити, дори и ако е ядосан!

Поклатих тъжно глава, защото не можех да отрека, че Нортън е прав.

Спряхме се в антрето, където забелязах, че страничната врата към градината е отворена и вятърът нахлува през нея.

– Не е ли по-добре да я затворим? – попитах аз.

Нортън се поколеба за миг преди да ми отговори:

– Ами... ъ-ъ... струва ми се, че не всички са се прибрали.

През ума ми мина някакво съмнение.

– Кой е навън?

– Мисля, че дъщеря ви... и... ъ-ъ... Алъртън. Опитваше се да говори съвсем непринудено, но след като бях разговарял с Поаро, тази новина направо ме разтревожи.

Джудит... и Алъртън. Наистина ли Джудит, моята умна и уравновесена Джудит, не би се увлякла по този тип? Сигурно ли беше, че ще го разбере що за човек е?

Повтарях си наум тия въпроси, докато се събличах, но неясното ми безпокойство не ме напускате. Не можах да заспя и непрекъснато се въртах в леглото.

Когато човек е разтревожен през нощта, всичко започва да приема неестествени размери. Обзе ме отново чувството на отчаяние и ми се струваше, че съм загубил нещо. Ако само беше жива моята мила съпруга. Жената, на чиито преценки се уповавах така дълго. Тя винаги бе показвала разум и разбиране към децата.

Без нея се чувствах ужасно непълноценен. Отговорността за безопасността и щастието на децата ни беше моя. Щях ли да се справя с подобна задача? Бог да ми е на помощ, но аз не съм находчив човек. Вървя слепешката и допускам грешки. Ако Джудит проиграеше шансовете си да бъде щастлива, ако трябваше да страда...

Отчаян, запалих лампата и седнах в леглото.

Повече не можех да издържа. Трябваше да се наспя. Станах от леглото, отидох до мивката и се загледах колебливо в шишенцето с аспирин.

Не, необходимо ми бе нещо по-силно от аспирин. Сетих се, че Поаро сигурно има някакво приспивателно. Минах през коридора до стаята му и се спрях разколебан за минута пред вратата. Стана ми жал да събуждам Стария човек.

Докато се чудех какво да направя, чух звук от стъпки и се извърнах да погледна. По коридора към мене се приближаваше Алъртън. Осветлението бе слабо и докато не се приближи, не можех да различа лицето му, та за минута се чудех кой ли може да бъде. После разбрах и настръгнах целият. Защото онзи се усмихваше на себе си, а аз не можех да понасям усмивката му.

Той вдигна изненадано поглед:

– Здравейте, Хейстингс, още ли не сте си легнали?

– Не можах да заспя – рязко казах аз.

– Само заради това ли сте буден? Веднага ще ви оправа. Елате с мене.

Последвах го в стаята му, която бе съседна на моята. Някакво странно любопитство ме караше да опозная този човек, колкото се може по-добре.

– Вие самият не си лягате рано – подхвърлих аз.

– Никога не съм си лягал рано. Особено когато навън е толкова приятно. Тия приятни вечери не са за изпускане.

Той се засмя, а смехът му ме дразнеше. Последвах го в банята, където той отвори едно малко шкафче и извади шишенце с хапчета.

– Заповядайте. Това си е истински наркотик. Ще заспите като пън, а и сънищата ви ще бъдат приятни. Чудесно нещо е тоя „Слъмбърил“ – такова е търговското му наименование.

Въдоушевлението в гласа му ме накара да застана леко нащрек. Дали пък не беше и наркоман? Промълвих колебливо:

– Не е ли... опасно?

– Опасно е, ако вземете прекалено много от него. Това е един от барбитуратите, чиято токсична доза е много близка до лечебната.

Той се усмихна, а краищата на устните му се извиха неприятно нагоре.

– Предполагам, че не може да се купи без рецепта – рекох аз.

– Не можете, приятелю. Е, буквално казано – вие не можете. Но аз имам приятели аптекари.

Предполагам, че бе глупаво от моя страна, но понякога не мога да се въздържа. Попитах го:

– Струва ми се, че сте се познавали с Едерингтън?

Веднага усетих, че въпросът ми попадна на място.

Погледът му стана сериозен и предпазлив. Заговори с променен глас и макар че се опитваше да бъде непринуден, думите му прозвучаха фалшиво:

– О, да – аз се познавах с Едерингтън. Горкият човек.

После, като не чу нищо от мене, продължи:

– Едерингтън вземаше наркотици, естествено, но прекали с тях. Човек трябва да знае кога да спре. Но той не се спря. Неприятна история. Съпругата му извади късмет. Ако в съда не бяха се отнесли със съчувствие към нея, щяха да я обесят.

Подаде ми две от хапчетата. После подхвърли небрежно:

– И вие ли се познавахте с Едерингтън?

Отговорих му самата истина:

– Не.

За момент изглеждаше объркан и не знаеше как да продължи.

Опита се да го обърне на смях.

– Забавен човек беше. Не бе съвсем възпитаник на църковното училище, но понякога бе добър партньор на масата.

Благодарих му за хапчетата и се върнах в стаята си.

Когато си легнах отново и загасих лампата, се запитах дали не съм постъпил глупаво.

Защото ми дойде натрапчивата мисъл, че Алъртън бе почти със сигурност Х. А аз му бях показал, че го подозирам в това.

ГЛАВА 7

I

Разказът ми за прекараните дни в Стайлс сигурно изглежда много несвързан. В спомените ми всичко, което се случи, представлява поредица от разговори – от насочващи думи и изречения, които са се запечатали в съзнанието ми.

Преди всичко и съвсем в началото, аз трябваше да се примиря с мисълта, че Еркюл Поаро е слаб и безпомощен. Наистина вярвах в твърдението му, че мозъкът му все още е проницателен, както някога, но физически бе толкова изнемощял, че веднага ми стана ясно, че предоставяната ми роля е далеч по-важна, отколкото обикновено. Аз трябваше да бъда, както се оказа, очите и ушите на Поаро.

Вярно е, че при хубаво време, Къртис вземаше на ръце господаря си и го свалеше внимателно по стълбите на долния етаж, където го очакваше вече предварително свалената му количка. После той закарваше Поаро в градината и избираше място, защитено от течение. Имаше дни, когато времето не бе подходящо и тогава го закарвах в гостната.

Където и да беше той, при него неизбежно идваше някой, за да си поговорят, но това не бе начинът, по който Поаро би си избрал събеседник за разговор насаме. Вече не можеше сам да си избере човека, с когото иска да си поговори.

В деня на моето пристигане, Франклин ме заведе в старото ателие в градината, което бе набързо пригодно за научните му опити.

Нека да поясня веднага, че аз нямам никакви познания по научните въпроси. Така че, когато описвам работата на доктор Франклин, вероятно ще използвам съвсем погрешни термини и ще предизвикам насмешките на онези, които са наясно с нещата.

Доколкото лаик като мене можеше да разбере, Франклин правеше опити с различни алкалоиди, добивани от зърнестите плодове на някакво мъхесто растение, *Physostigma venenosum*. Научих нещо повече след проведения разговор между Франклин и Поаро на другия ден. Джудит, която се опитваше да ме осветли, бе, както е обичайно при усърдните млади хора, почти неразбираема със строго специализираните термини. Тя ми разказваше нещо за алкалоидите фисостигмин, езерин, фисовеин и генезерин, а после премина към още по-непонятна материя за мен,

като простигмин или деметил – карбоновия естер на 3-хидроксифеил триметил ламонум и така нататък за най-различни неща, които ми се струваха съвсем същите, но казани по друг начин! Както и да е, всичко ми звучеше напълно безсмислено, а аз предизвиках негодуванието на Джудит, като я попитах каква е всъщност ползата за човечеството от тия чудеса? Няма друг въпрос, който би вбесил повече истинския учен. Джудит ми хвърли веднага гневен поглед и се впусна в още по-дълги и обстоятелни обяснения. Накрая все пак схванах, че туземците от някои малко известни племена в Западна Африка са показали забележителен имунитет към също така малко известната, но Смъртоносна болест, наречена, доколкото си спомням, йорданитис, която някой си ентузиазирани доктор Джордан пръв открил. Това било някакво извънредно рядко тропическо заболяване, което в един или два случая било прихванато от бели хора, с фатални последици.

Въпреки че знаех, че Джудит ще се ядоса, аз забелязах, че би било по-разумно да се изнамери някакво лекарство, което да противодейства на последствията от дребната шарка!

Изпълнена със съжаление и гняв, дъщеря ми разясни, че единствените цели, които си струва да постигнем, не са свързани с облекчения за човешкия род, а с разширяването на човешките познания.

После разгледах някакви секрети през микроскопа, прехвърлих няколко снимки на туземци от Западна Африка (наистина много забавни!), хвърлих едно око към клетката с упоения плъх и побързах да изляза отново на чист въздух.

Както вече споменах, всичко, което можах да разбера, стана възможно след разговора на Франклин с Поаро.

– Знаете ли, Поаро – разказваше Франклин, – че материята, с която се занимавам е в действителност по-подходяща за вас, отколкото за мен. Тези зърна са предназначени да определят истината – предполага се, че с тях се установява дали някой е виновен или не. Западноафриканските племена вярват безрезервно в тях – или са им вярвали – днес вече не са толкова наивни. Те ги дъвчат церемониално и са напълно убедени, че зърната ще ги убият ако са виновни, но няма да им причинят нищо, ако са невинни.

– Но уви, умират, нали?

– Не, не всички умират. Ето на този факт не е обръщано достатъчно внимание досега. Зад всичко това има нещо скрито – почти съм убеден, че е някакъв трик на шамана. Зърната имат две разновидности – само че толкова си приличат, че човек трудно може да открие разликата. Но

разлика има. И двата вида съдържат фисостигмин, генезерин и всичко останало, но от единия може да се извлече, или поне аз така си мисля, още един алкалоид, чието действие неутрализира влиянието на останалите. Нещо повече, вторият вид редовно се приема от ограничен кръг хора при таен ритуал – и онези, които го употребяват, никога не се разболяват от йорданитис. Тази трета субстанция има забележителен ефект върху мускулната система – без никакви вредни последици. Ужасно интересно е. За съжаление, чистият алкалоид е много нестабилен. И все пак, успях да постигна нещо. Но е необходима много повече изследователска работа там. – на място. Трябва да се свърши доста работа! Да, дявол да я вземе... Аз бих си продал душата на... – Той млъкна изведнъж. После отново се усмихна. – Простете, че се увлякох в професионални подробности. Но съм силно възбуден от всичко това!

– Както казахте – кратко рече Поаро, – занаятът ми сигурно би бил доста по-лесен, ако можех да установявам вината така просто. Ех, ако имаше наистина вещество с приписваните качества на тия африкански зърна!

– Но грижите ви няма да свършат дотук – отвърна Франклин. – В края на краищата, кога човек е виновен и кога – невинен?

– Според мен, тук не може да има никакво съмнение – забелязах аз.

– Какво е зло? – обърна се той към мене. – И какво е добро? Представите за тях се променят с всеки изминал век. Това, което ще се опитват да установите, вероятно ще бъде *чувството* за вина или за невинност. Всъщност, подобен тест не би имал никаква стойност.

– Не виждам как сте стигнали до такъв извод.

– Скъпи приятелю, да предположим, че човек мисли, че има божественото право да убива диктаторите, лихварите, сводниците или всеки, който предизвика негодуванието му по отношение на морала. И извърши нещо, което според вас е греховно дело, но според него то може да е съвсем невинно. Какво ще постигнете с вашето нещастно ритуално зърно?

– Но разбира се – настоях аз, – човек сигурно винаги изпитва чувството за вина, ако е убил, нали?

– Има много хора, които бих искал да убия – весело заяви доктор Франклин. – И недейте да си мислите, че съвестта ще ми попречи да заспивам нощем. Знаете ли, аз лично смятам, че около осемдесет процента от човешкия род трябва да бъдат премахнати. Ще си живеем съвсем добре и без тях.

Той стана и се отдалечи, като си свирукаше весело.

Загледах се в недоумение след него. Тихият смях на Поаро ме накара да се опомня.

– Приятелю, вие изглеждате като човек, който е открил змийско гнездо. Нека се надяваме, че нашият приятел – докторът, не прилага на практика това, което проповядва.

– Да – съгласих се аз. – Ами ако вземе да го прилага?

II

След известно колебание реших, че е наложително да си поговорим с Джудит по въпроса за Алъртън. Чувствах, че трябва да зная какви са взаимоотношенията ѝ с него. Уверен бях, че тя е уравновесена девойка, способна да се грижи сама за себе си и не смятах, че наистина би се увлякла от съмнителната привлекателност на мъж като Алъртън. Мисля си, че в действителност подхванах тая тема, защото исках да се уверя именно в това.

За съжаление, не получих каквото исках... Предполагам, че съм подходил несръчно. Няма нищо друго на света, срещу което младите да възроптават така, както срещу съветите на възрастните. Опитах се да ѝ говоря непринудено и весело, но вероятно именно с това се провалих.

Джудит моментално настръхна.

– Но какво е това? – попита тя. – Бащинско предупреждение за лошия Кумчо Вълчо ли?

– Не, не, Джудит, разбира се, че не.

– Да разбирам ли, че майор Алъртън не ти харесва?

– Честно казано, той не ми харесва. Всъщност, смятам, че и ти не го харесваш.

– Защо пък не?

– Ами... ъ-ъ... той не е твоя тип мъже, нали?

– А какъв смяташ, че е моят тип мъже, татко?

Джудит винаги успява да ме обърка. Съвсем се слисах. Тя стоеше и ме гледаше, а на устните ѝ играеше леко подигравателна усмивка.

– Разбира се, че ти не го харесваш – рече тя. – Но аз го харесвам и смятам, че е много забавен.

– Е, забавен – може би – опитах се да взема всичко на шега.

– Той е много привлекателен – решително каза Джудит. – Всяка жена би казала същото. Мъжете, разбира се, не биха го забелязали.

– Сигурно не биха го забелязали.

После продължих доста неуверено:

– Ти беше с него снощи до доста късно...

– Но наистина, татко, ти се държиш съвсем идиотски. Не можеш ли да разбереш, че аз вече съм на възраст, когато мога съвсем сама да се оправям? Ти нямаш никакво право да ми казваш какво да правя или пък с кого да се срещам. Именно подобна безсмислена намеса в живота на децата принуждава много от тях да въстават срещу бащите и майките си. Аз много те обичам, но съм пълнолетна и животът ми принадлежи на мен самата. Не започвай да се правиш на някакъв си мистър Барет.

Бях така наскърбен от съвсем нелюбезната ѝ забележка, че изобщо не можах да отговоря, а Джудит бързо се оттегли.

Останах напълно объркан и с усещането, че съм сторил повече зло, отколкото добро. Стоях, потънал в мислите си, когато ме стресна гласът на болногледачката на мисис Франклин, която възкликна дяволито:

– Какво сте се замислили, капитан Хейстингс?

Появата ѝ ме извади от вцепенението.

Сестра Крейвън бе наистина приятна на вид жена. Държането ѝ бе може би прекалено закачливо, но тя бе любезна и интелигентна.

Тя идваше от мястото недалеч от импровизираната лаборатория, където бе оставила пациентката си на слънце.

– Да не би мисис Франклин да се интересува от работата на мъжа си? – попитах аз.

Сестра Крейвън тръсна презрително глава.

– О, прекалено сложна е за нея. Знаете ли, капитан Хейстингс, тя съвсем не е умна жена.

– Предполагам, че не е.

– Работата на доктор Франклин, естествено, може да бъде оценена само от човек, който знае нещичко за медицината. Той наистина е много умен човек, знаете това. Великолепен е. Горкичкият, колко много го съжалявам.

– Съжалявате ли го?

– Да. Често съм срещала такива като него. Имам предвид мъжете, които се женят за неподходящи жени.

– Мислите ли, че тя е неподходяща за него?

– А вие не мислите ли така? Те нямат нищо, което да ги свързва.

– Струва ми се, че той много я обича – забелязах аз. – Отнася се внимателно към желанията ѝ.

Сестра Крейвън се изсмя доста неприятно.

– Тя си има грижата за това!

– Да не искате да кажете, че тя злоупотребява... с разклатеното си здраве? – попитах със съмнение аз.

Сестра Крейвън се усмихна.

– Няма неизвестни похвати за нея, когато иска да постигне нещо. Каквото поиска госпожата, това и става. Някои жени са си просто такива – хитри до мозъка на костите си. Ако някой им се противопостави, те просто лягат по гръб, притварят очи и се преструват на болни, за да предизвикат съжаление у околните или пък получават нервни кризи. Мисис Франклин е от ония, дето умеят да предизвикват съжаление. Не заспива по цяла нощ, а на сутринта е бледа и изтощена.

– Но тя е наистина инвалид, нали? – доста озадачено попитах аз.

Сестра Крейвън ме погледна доста особено. Отговори ми сухо:

– О, разбира се – след което рязко промени темата.

Попита ме дали наистина съм бил тук някога, по време на Първата световна война.

– Да, това е самата истина.

– И тук е било извършено убийство, нали? – сниши гласа си тя. – Така ми каза една от прислужничките. Някаква стара жена, нали?

– Да.

– И вие сте били тук през цялото време, така ли?

– Да, бях.

Тя потръпна леко, а после добави:

– Това обяснява всичко, нали?

– Какво да обяснява?

Тя хвърли бърз поглед встрани.

– Ами... атмосферата в къщата. Не я ли усещате? Аз я усещам. Нещо не е съвсем нормално, разбирате ме какво имам предвид, нали?

Замълчах за малко и се замислих. Истина ли бе това, което току-що каза тя? Вярно ли бе, че насилствената смърт – причинена злонамерено някъде, оставя отпечатъка си върху местопрестъплението така силно, че и след много години е все още осезаема? Медиумите твърдят, че е така. Наистина ли Стайлс пазеше следите от деянието, извършено толкова отдавна? Тук, сред тия стени и градини, мисълта за убийство е витала във въздуха и укрепвала, докато накрая е дала своите плодове. Дали все още пръска заразата си?

Сестра Крейвън внезапно прекъсна мислите ми:

– Аз съм живяла в къща, където някога е било извършено убийство. Никога няма да забравя какво изпитах. Знаете ли, човек просто не може да забрави подобно усещане. Беше един от моите пациенти. Наложих ми

се да дам показания и така нататък. Чувствах се много особено. Преживяването е отвратително, особено за момиче.

– Сигурно. Аз самият знам...

Спрях изведнъж, тъй като иззад ъгъла на къщата се зададе Бойд Карингтън.

Както обикновено, огромната му и жизнерадостна фигура сякаш прогони призраците и неясните страхове. Той бе толкова едър, така здравомислещ и толкова естествен – една от ония привлекателни и налагащи се личности, които излъчват добро настроение и здрав разум.

– Добро утро, Хейстингс, добро утро, сестро. Къде е мисис Франклин?

– Добро утро, сър Уилям. Мисис Франклин е в дъното на градината, под бука, дето е близо до лабораторията.

– А Франклин предполагам, че е в лабораторията, нали?

– Да, сър Уилям – с мис Хейстингс.

– Горкото момиче. Представям си какво е да бъдеш затворен в оная смрад в подобна утрин! Трябва да протестираме, Хейстингс.

Сестра Крейвън се намеси бързо:

– О, мис Хейстингс е напълно доволна. На нея ѝ харесва, разбирате ли, а пък и съм сигурна, че докторът не може без нея.

– Какъв окаяник – възкликна Карингтън, – ако аз имах секретарка, хубава като вашата Джудит, щях да гледам нея, вместо морските свинчета, а, какво ще кажете?

Шегата му сигурно щеше да разгневи Джудит, но сестра Крейвън я прие съвсем добре и доста се посмя.

– Ох, сър Уилям – извика тя. – Не трябва да говорите така. Сигурна съм, че на всички ни е известно какво ви се иска! Но горкичкият доктор Франклин е прекалено сериозен – съвсем е потънал в работата си.

Бойд Карингтън весело продължи:

– Е, съпругата му май е заела позиция, откъдето може да държи под око мъжа си. Сигурен съм, че го ревнува.

– Вие знаете прекалено много, сър Уилям!

Сестра Крейвън изглеждаше очарована от неговите шегички. После неохотно рече:

– Е, мисля, че трябва да отида и да приготвя млякото на мисис Франклин.

Тя се отдалечи бавно, а Бойд Карингтън я изпроводи с поглед.

– Хубаво момиче – забеляза той. – Разкошна коса и хубави зъби. Чудесна представителка на женския пол. Животът ѝ сигурно е доста,

скучен с тия постоянни грижи за болните. Момиче като нея заслужава по-добра съдба.

– Е, хайде сега – казах аз. – Все някой ден ще се омъжи.

– Надявам се.

Той въздъхна – реших, че си е помислил за починалата си съпруга. После заговори с обичайния си тон:

– Искате ли да дойдете с мен до Нейтън и да разгледате имението?

– С удоволствие. Много ми се иска. Само че първо ще отида да видя, дали Поаро няма нужда от нещо.

Заварих Поаро да седи на верандата, добре увит с шал. Той ме на сърчи да отида.

– Но разбира се, Хейстингс, идете. Сигурен съм, че имението е разкошно. Непременно трябва да го разгледате.

– Ще ми се да го видя. Но не искам да ви изоставя.

– Верният ми приятел! Не, не, отивайте със сър Уйлям. Очарователен човек е, нали?

– Изключителен е – ентусиазирано възкликнах аз. – А, да – усмихна се Поаро. – Знаех си, че ще го харесате.

III

Разходката се оказа извънредно приятна.

Но не само заради хубавото време – наистина прекрасен летен ден, а защото ми бе приятна компанията на човека с мене.

Бойд Карингтън притежаваше такова обаяние, което, придружено от богатия му житейски опит и пътешествията му, го правеше чудесен събеседник. Разправяше ми случки от службата си в Индия, някои любопитни подробности от живота на племената в Източна Африка, като всичко бе толкова интересно, че аз забравих грижите и тревогите си за Джудит и се откъснах от мислите си, породени от мрачните разкрития на Поаро.

Хареса ми също и начинът, по който Бойд Карингтън говореше за моя приятел. Той изпитваше дълбоко уважение към него както към работата му, така и към личните му качества. Въпреки тъжната истина, че Поаро бе вече с разклатено здраве, Бойд Карингтън не изрече нито думичка на съжаление. Сякаш приемаше, че животът на Поаро сам по себе си е бил пълноценен и че в спомените си моят приятел може да намери удовлетворение и потвърждение за достойно изпълнен дълг.

– Нещо повече – твърдеше той, – бих се обзаложил, че разумът му е все така остър както някога.

– Да, така е – с готовност се съгласих аз.

– Няма нищо по-погрешно от това да се смята, че щом човек е прикован от болните си крака, то това се отразява и на мозъка му. Нищо подобно. Старостта засяга мисловната дейност много по-малко, отколкото си мислим. Дявол да го вземе, аз не бих се осмелил да извърша убийство под носа на Поаро – даже и присегашното му състояние.

– Той ще ви разкрие, ако го направите – рекох с усмивка аз.

– Бас държа, че ще ме разкрие. Не че – мрачно добави той, – бих могъл да убия някого. Знаете ли, аз не мога да планирам нещата. Прекалено нетърпелив съм. Ако извърша убийство, то ще стане спонтанно.

– Убийство от този род сигурно е най-трудното за разкриване.

– Едва ли. Сигурно ще оставя следи във всички посоки. Е, за щастие, нямам престъпни наклонности. Единствените представители на човешкия род, които си мисля, че мога да убия, са изнудвачите. Те са гадна пасмина. Винаги съм считал, че изнудвачите трябва да се разстрелват. Вие какво ще кажете?

Признах, че до известна степен споделям становището му.

После започнахме да оглеждаме извършената работа в къщата, след като бяхме посрещнати от някакъв млад архитект.

Имението Нейтън е било строено предимно през епохата на Тюдорите, като по-късно са пристроили едно крило. То не е осъвременявано или пък променяно с изключение на двете примитивни бани, правени някъде около 1840 г.

Бойд Карингтън обясни, че чичо му е бил малко или повече отшелник, избягвал хората и живял в едно от крилата на огромната къща. Бойд Карингтън и брат му били канени да прекарват тук ваканциите си като ученици, преди сър Евърард да стане толкова саможив.

Старият изобщо не се оженил и изхарчил едва една десета от огромния си доход, така че дори след като удържали данък наследство, сегашният баронет се оказал доста богат човек.

– Но и много самотен – въздъхна той.

Не казах нищо. Съчувствието ми бе прекалено голямо, за да мога да го изразя с думи. Защото и аз бях самотен. След като Синдърс почина, започнах да се чувствам половин човек.

Но сега, малко неуверено, обясних донякъде как се чувствам.

– Е, да, Хейстингс, но вие сте имали нещо, което аз никога не съм имал.

Замълча за миг, а после доста изненадващо, започна да ми разказва за собствената си трагедия.

За красивата млада съпруга – чудесно създание, надарено с чар и изисканост, но с наследствен порок. В семейството ѝ почти всички умрели от алкохолизъм, а и тя самата, станала жертва на същото зло. Едва година след сватбата им тя се поддала на този порок, който не след дълго я отвел в гроба; Той не я упрекуваше. Разбираше, че наследственото е било прекалено силно у нея.

След смъртта ѝ заживял заседнал и самотен живот. Натъжен от преживяното, твърдо решил да не се жени отново.

– Човек се чувства – просто каза той, – по-сигурен сам.

– Да, разбирам ви напълно, че смятате така – във всеки случай, поне в началото.

– Цялата история беше такава трагедия. Преврежденно остарях и се огорчих от живота. – Замълча за миг преди да продължи изповедта си. – Вярно е, веднъж бях силно изкушен. Но тя бе толкова млада и аз реших, че няма да бъде честно за нея да свърже живота си с един обезверен мъж. Прекалено стар бях за нея, а тя бе просто дете... толкова хубава... напълно непорочна.

Млъкна изведнъж, клатейки глава.

– Не трябваше ли тя да го реши?

– Не знам, Хейстингс. Мисля, че не. Тя... струва ми се, че ме харесваше. Но пък, както ви казах, бе съвсем млада. Винаги ще я помня такава, каквато я видях в деня, в който си тръгнах. Наклонила бе главата си встрани... онзи леко объркан поглед... нежната ѝ ръка...

Замълча. Думите му извикаха във въображението ми образ, който ми се стори някак си познат, макар че не можех да си обясня защо.

Мислите ми бяха прекъснати внезапно от дрезгавия глас на Бойд Карингтън.

– Аз бях глупак – рече той. – Глупак е всеки мъж, който остави щастливия случай да му се изплъзне. Както и да е, ето ме тук, ето и огромното имение с къща, която е прекалено голяма за мен, и без нежното присъствие на жена, която да сяда начело на масата ми.

На мен ми харесваше чарът на леко старомодния стил, с който се изразяваше. Разкриваше ми картина на един стар свят, пълен с очароване и спокойствие.

– Къде е момичето сега? – попитах аз.

– А, омъжена е. – После бързо промени темата. – Истината за мен, Хейстингс, е, че вече ме бива само за ергенски живот. Имам си своите

дребни навици. Елате да видите градините. Малко са позанемарени, но пък си имат своето очарование.

Обиколихме имението и аз останах доста впечатлен от всичко видяно. Нейтън несъмнено бе много хубаво имение и не се учудвах, че Бойд Карингтън се гордее с него. Той познаваше добре околността и повечето от живеещите наоколо хора, макар че, естествено, бяха се появили и много новодошли.

Познаваше полковник Лътъръл от едно време и изрази искрената си надежда, че начинанието в Стайлс ще тръгне добре.

– Горкият Тоби Лътъръл е много притеснен с парите, знаете ли – рече той. – Хубав човек. Добър войник е, а и много добър стрелец. Веднъж ходихме заедно на сафари в Африка. Ех, какви времена бяха! Той, разбира се, беше женен тогава, но госпожата не дойде с нас, слава Богу. Тя беше хубава жена – но винаги си е била малко опака. Смешно е, че един мъж може да търпи подобни неща от жена. Старият Тоби Лътъръл, който караше подчинените си да треперят пред него и който бе такъв суров войн! И ето го сега, водят го за носа, тиранизират го, а той кротува като агънце! Няма никакво съмнение, че тая жена е кисела като оцет. Но пък никак не е глупава. Ако някой може да припечели нещо от къщата, това е само тя. Лътъръл никога не е имал нюх към финансите, докато мисис Тоби ще оскубе и собствената си майка!

– Но тя е толкова лигава! – оплаках се аз.

Бойд Карингтън се развесели:

– Знам. Самата любезност. Но играли ли сте бридж с тях?

Отговорих му разгорещено, че съм играл.

– По принцип, аз се държа надалеч от жени, които играят бридж – обясни Бойд Карингтън. – И ако послушате съвета ми, трябва да правите същото.

Разказах му колко неудобно сме се почувствали с Нортън през първата вечер на моето пребиваване.

– Ясно ми е. Човек не знае накъде да погледне! После продължи:

– Нортън не е лош човек. Макар че е много кротък. Постоянно ходи да наблюдава птици и разни други неща. Но не иска да стреля по тях, както ми каза. Чудно! Няма никаква слабост към лова. Обясних му, че изпуска много. Аз самият не мога да разбера какво удоволствие може да има в това, да се катериш по дърветата и да зяпаш птиците с бинокъл.

Как изобщо не предполагахме, че хобито на Нортън ще изиграе важна роля в предстоящите събития!

ГЛАВА 8

I

Дните минаваха. Беше период на бездействие с тревожното очакване нещо да се случи.

В действителност нищо не се случваше, ако мога така да се изразя. И все пак имаше дребни инциденти, откъслечни странни разговори, нови сведения за обитателите на Стайлс и насочващи подмятания. Всички те се трупаха и ако можех да ги подреда правилно, сигурно щях да си обясня много неща.

Поаро бе човекът, който с няколко убедителни думи, ме насочи към факти, към които проявявах престъпно нехайство.

Протестирах, за кой ли път, срещу упоритото му нежелание да ме посвети в тайната си. Казах му, че не е честно и че ние с него винаги сме знаели по равно – дори и когато съм се държал като невежа, а той е съумявал да направи верния извод от известните ни факти.

Той махна нетърпеливо с ръка.

– Точно така е, приятелю! Не е честно! Не е спортменско! Не е по правилата на играта! Приемете го така и пасувайте. Това не е някаква игра – не е истински *le sport*. Защото вие сте се заел да отгатнете напосоки кой е Х. Но не за това ви повиках да дойдете тук. Не е необходимо да се занимавате с това. На *мен* отговорът на този въпрос ми е известен. Но онова, което не знам и трябва да узная, следното: „Кой ще умре – и то много скоро?“ Въпросът, *mon vieux*¹⁴, не е да си играем на гатанки, а да предотвратим смъртта на човешко същество.

Думите му ме стреснаха.

– Разбира се – бавно продумах аз. – Аз... е, знам, че вече ми го казахте веднъж, но не осъзнавах напълно.

– Тогава го осъзнайте сега – и то веднага.

– Да, да, ще го направя – искам да кажа, осъзнавам го вече.

– *Bien*¹⁵! Кажете ми тогава, Хейстингс, кой ще умре?

– Нямам никаква представа! – примигах с очи аз.

– Но трябва да имате някаква представа! За какво друго сте дошли

14. *Mon vieux* (фр.) – старче, приятелю. – Бел. пр.

15. *Bien* (фр.) – добре. – Бел. пр.

тук?

– Несъмнено – започнах аз, връщайки се към размишленията ми по въпроса, – че трябва да има някаква връзка между жертвата и Х, така че, ако вие ми кажете кой е Х...

Поаро поклати глава с такава енергичност, че ми стана съвсем неприятно.

– Не ви ли казах, че именно в това е същината на похватите на Х? Няма да има никаква връзка между Х и убийтия. Със сигурност.

– Искате да кажете, че връзката ще бъде скрита, така ли?

– Тя ще бъде скрита така, че нито вие, нито пък аз ще можем да я открием.

– Но сигурно, ако проучим миналото на Х...

– Казах ви – не. Положително не сега. Убийството може да бъде извършено всеки момент, разбирате ли ме?

– И някой в тази къща ще бъде убит ли?

– Точно така.

– И вие наистина не знаете кой е той или как ще бъде убит?

– Ех! Ако знаех, нямаше да ви карам да слухтите вместо мен.

– Вие просто обосновавате предположенията си на присъствието на Х, така ли?

Въпросът ми прозвуча, изпълнен със съмнение. Поаро, чието самообладание бе намаляло поради принудително обездвижените му крака, се изсмя гръмогласно.

– О, *ma foi*¹⁶, колко пъти трябва да ви го повтарям? Ако тълпа военни кореспонденти пристигнат изведнъж някъде в Европа, какво ще означава това? Означава война! Ако лекари от цял свят се съберат в някой град, какво показва това? Че там ще има медицински симпозиум. Където се вие лешояд, има и мърша. Ако видите, че в ловния участък са тръгнали викачите, скоро ще последва и изстрел. Ако видите, че някой се спре неочаквано, хвърли сакото си и скочи в морето, това означава, че там скоро ще спасят удавник. Ако видите дами на средна възраст и почтени на вид да надничат през някоя ограда, можете да си направите извода, че там се върши нещо неприлично! И накрая, ако усетите вкусна миризма и забележите, че няколко души бързат по коридора към Нея, можете да бъдете сигурен, че скоро ще поднесат ядене!

В продължение на минута-две разсъждавах върху направените сравнения, а после казах, имайки предвид първия пример:

16. *Ma foi* (фр.) – честно слово – Бел. пр.

– Все пак, един военен кореспондент не прави война!

– Разбира се, че не. И една птичка пролет не прави. Но един убиец, Хейстингс, е достатъчен, за да убие.

Срещу това, разбира се, не можеше да се възрази. Но на мене все пак ми хрумна нещо, за което явно Поаро не беше се сетил – че дори и убийците си дават почивка. Х може да е дошъл в Стайлс просто на почивка, без намерение да убива. Но Поаро бе толкова развълнуван, че не се осмелих да му кажа предположението си. Подхвърлих само, че цялата история ми се струва безнадеждна. И че трябва да изчакаме...

– ... и да видим – довърши вместо мен Поаро. – Като вашия мистър Аскуит през последната война. Именно това, *mon cher*, не трябва да правим. Аз не твърдя, забележете, че ще успеем, защото, както ви споменах и преди, когато убиецът реши да убие, никак не е лесно да осуетиш намеренията му. Но поне можем да се опитаме. Представете си, Хейстингс, че са ви задали теоретическа задача за мост. Можете да видите всички карти. От вас се иска „да предскажете резултата от раздаването“.

– Не става така, Поаро – поклатих глава аз, – защото нямам никаква представа. Ако знаех кой е Х...

Поаро се развика отново. Викаше толкова силно, че Къртис дотича от съседната стая с доста изплашен вид. Поаро му махна с ръка да си върви и след като той излезе, приятелят ми заговори по-спокойно.

– Успокойте се, Хейстингс, вие не сте толкова глупав, колкото ви се иска да се покажете. Проучил сте случаите, които ви дадох да прочетете. Може да не знаете кой е Х, но сте запознат с похвата на Х, когато извършва убийство.

– О – рекох аз. – Разбирам.

– Естествено, че разбирате. Бедата при вас е, че ви мързи да мислите. Обичате да си играете на догадки. Не обичате да работите с главата си. Какво е основното и похвата на Х? Не е ли фактът, че самото престъпление е съвършено? А именно: съществува мотив за престъплението, появява се удобен случай, средствата за извършването му са налице и накрая – най-важното – има И виновен, който отива на подсъдимата скамейка.

Веднага схванах същината и разбрах какъв глупак съм бил досега, за да не я откроя.

– Ясно ми е – казах аз. – Трябва да откроя някого, който... който отговаря на всички тия изисквания – потенциалната жертва.

Поаро се отпусна назад с въздишка.

– Най-после! Много се изморих. Повикай Къртис. Сега вече

разбирате какво трябва да правите. Можете да се движите и да обикаляте навсякъде, можете да проследявате всекиго, да говорите с хората, да ги шпионирате незабелязано...

Едва се съдържах да не му възразя, но се отказах. По тия неща спорехме отдавна.

– ... Можете да слушате какво си говорят, имате колене, които се свиват и ви позволяват да приклякате и да надничате през ключалките...

– Аз няма да надничам през ключалките – прекъснах го разгорещено.

Поаро притвори очи.

– Добре тогава. Няма да надничате през ключалките. Ще продължавате да бъдете английския джентълмен, а някой ще бъде убит. Но това не е важно. Най-важното за англичанина е неговата чест. Собствената ви чест е по-важна от нечий живот. Bien! Всичко е ясно.

– Не, дявол да ви вземе, Поаро...

Поаро хладно рече:

– Изпратете Къртис при мен. Вървете си. Вие сте твърдоглав и извънредно глупав, а аз не исках до мен да сте твърдоглав и извънредно глупав, а аз исках до мен да има човек, на когото мога да вярвам, но предполагам, че ще се наложи да се примиря с вас и смешните ви представи за честност. След като не можете да използвате сивите си клетки, понеже ги нямате, поне използвайте очите, ушите и носа си, ако повелята за чест ви позволява.

II

На следващия ден се осмелих да повдигна въпроса, по който бях мислил неведнъж. Направих го след известно колебание, тъй като човек не знае как може да реагира Поаро!

– Разсъждавах доста, Поаро – започнах аз, – макар да знам, че не съм много умен. Вие сам казахте, че съм глупав – е, в известен смисъл сте прав. Освен това аз съм само наполовина от някогашния Хейстингс. След смъртта на Синдърс...

Млъкнах. Поаро издаде дрезгав звук в знак на съчувствие. Продължих:

– Но тук има човек, който би могъл да ни помогне точно такъв, от какъвто имаме нужда. С ум, с въображение и с възможности – някогашен ръководител и човек с огромен опит. Говоря за Бойд Карингтън.

Гой е нужният ни човек, Поаро. Доверете му се. Разкажете му за всичко.

Поаро отвори очи и изрече с непоколебима твърдост:

– В никакъв случай.

– Но защо не? Не можете да отречете, че е умен – много по-умен е от мене.

– Това не е трудно да се установи – хапливо отвърна Поаро. – Но избийте си от главата подобна идея, Хейстингс. Няма да се доверяваме на никого. Ясно ли ви е? Разберете, че ви забранявам да говорите по този въпрос.

– Добре, щом казвате, но Бойд Карингтън е наистина...

– А, благодаря, благодаря! Бойд Карингтън. Какво сте се захванали с този Бойд Карингтън? Какъв е той в крайна сметка? Един здравеняк, който важничи и се надува, защото някога са се обръщали към него с „Ваше Превъзходителство“. Съгласен съм, че е човек с известно чувство за такт, има обаяние и добри обноски. Но той не е чак толкова достоен за възхищение, този ваш Бойд Карингтън. Постоянно се повтаря, разказвал ми е една и съща история два пъти – и което е още по-лошо, паметта му е толкова зле, че може да ви разкаже нещо, което вие самият сте му разказали! Човек с изключителни качества! Нищо подобно. Стар досадник, дърдорко и на всичкото отгоре – наперено нищожество!

– О – обадох се аз, след като всичко ми стана ясно.

Напълно вярно бе, че Бойд Карингтън е зле с паметта.

И вината наистина бе негова, че е направил гаф, за който откривах сега, че е разгневил Поаро до крайност. Поаро му бил разказвал някаква история за времето, когато е бил полицай в Белгия и само няколко дни по-късно, когато неколцина от нас се бяхме събрали в градината, Бойд Карингтън има глупостта да разкаже същата случка отново на Поаро, като я започна с увода: „Сетих се, че шефът на сигурността в Париж ми разказа...“

Вече разбрах, че Поаро не можеше да понесе подобна обида. За-мълчах си тактично и си тръгнах.

III

Слязох по стълбите и излязох навън в градината. Наоколо нямаше никой и аз продължих през малката горичка нагоре към тревистото хълмче, върху което стърчеше подобна на стоновка лятна беседка в напреднал стадий на разрушение. Седнах в беседката, запалих лулата си и

започнах да прехвърлям всичко през ума си.

Кой бе човекът в Стайлс, който има ясно определени мотиви, за да убие някого – или пък, у кого можеха да се забележат подобни мотиви?

Като оставим настрана възможността това да е полковник Лътъръл, който, все пак, бе малко вероятно да насече жена си по средата на някой ровер, колкото и оправдано да беше, не можех да се сетя за никой друг.

Бедата се състоеше в това, че всъщност не познавах достатъчно хората край мен. Например Нортън или пък мис Коул? Какви са обикновено мотивите за извършването на убийство? Парите ли? Помислих си, че Бойд Карингтън е най-богатият от всички. Ако го убиеха, кой ли би наследил парите му? Някои от сега присъстващите тук ли? Не допусках, че е така, но си струваше да се провери. Той например може да е завещал парите си за изследвания и да е определил Франклин за попечител. Този факт, наред с безразсъдните твърдения на доктора по въпроса за премахването на осемдесет процента от човешкия род, би могъл да се превърне в доста основателен аргумент срещу рижавия учен. Възможно бе Нортън или мис Коул да са далечни роднини и да наследят парите автоматически. Трудно допустимо, но възможно. А дали пък полковник Лътъръл, който му бе стар приятел, не би могъл да се облагодетелства от завещанието на Бойд Карингтън? Струваше ми се, че други вероятности по отношение на парите не съществуваха. Заех се да огледам по-романтичните възможности. Семейство Франклин. Мисис Франклин бе инвалид. Възможно ли бе да я троят бавно – и дали отговорността за смъртта ѝ щеше да падне върху съпруга ѝ? Той бе лекар и несъмнено имаше възможността и средствата да го направи. Ами мотивите му? Бодна ме неприятно безпокойство, тъй като ми хрумна, че Джудит може да е замесена. Аз имах достатъчно основания да вярвам в колегиалните им отношения – но щеше ли и общественото мнение да бъде убедено в същото? Щеше ли да повярва някой циничен полицаи? Джудит бе много красива млада жена. Хубавата секретарка или сътрудничка се е оказвала мотив за много престъпления. Подобна вероятност ме ужасяваше.

След това се замислих за Алъртън. Можеше ли да има някаква причина, заради която да премахнат Алъртън? Ако наистина трябваше да бъде извършено убийство, бих предпочел Алъртън да бъде жертвата! Сигурно нямаше да е трудно да се намерят причини, поради които да бъде ликвидиран. Мис Коул, макар и не съвсем млада, бе все още хубава жена. Тя, евентуално, би могла да има подбуди от ревност, ако е имала някакви интимни отношения с Алъртън, макар че трудно можех да допусна подобна вероятност. Освен това, ако Алъртън е Х...

Поклатих глава нетърпеливо. Всичко това нямаше да ме доведе до никъде. Нечии стъпки по чакъла долу привлякоха вниманието ми. Беше Франклин, който бързаше към къщата с ръце в джобовете и с наведена напред глава. Изглеждаше съвсем потиснат. Като го наблюдавах така, вгълбен в мислите си без обичайния самоконтрол, установих с изненада, че той е много нещастен човек.

Бях толкова увлечен в наблюденията си, че не чух никакви стъпки наблизко и се обърнах стреснато, след като мис Коул ми заговори.

– Не ви усетих, че идвате – обясних извинително аз, след като се изправих.

Тя оглеждаше беседката.

– Каква викторианска реликва!

– Нали? Прилича на насекомо, според мен. Заповядайте, седнете.

Ще почистя пейката.

Направих го, защото ми хрумна, че ми се удава възможност да опозная по-добре една от гостенките на пансиона. Огледах крадешком мис Коул, докато бършех паяжините.

Тя бе на възраст между тридесет и четиридесет години, леко измъчена на вид, с добре очертан профил и имаше наистина хубави очи. В държането ѝ се усещаше някаква резервираност, нещо повече – подозрителност. Внезапно осъзнах, че тя е жена, която е страдала и впоследствие е станала силно подозрителна към всичко в живота. Чувствах, че ми се иска да науча повече за Елизабет Коул.

– Ето така – казах аз, като замахнах за последен път с кърпичката, – повече не може да се направи.

– Благодаря ви – усмихна се тя и седна. Седнах до нея. Пейката изскърца заплашително, но нищо лошо не се случи.

– Кажете ми, моля ви, за какво си мислехте, когато се приближих към вас? Изглеждахте много замислен – любопитства мис Коул.

– Наблюдавах доктор Франклин – бавно ѝ отвърнах аз.

– Така ли?

Не сметнах за нужно да ѝ обяснявам какво ми е било в главата.

– Останах изненадан, че той изглежда много нещастен.

Събеседничката ми тихо промълви:

– Разбира се, че е нещастен. Сигурно вече сте го усетили.

Струва ми се, че показах колко съм изненадан. Отговорих ѝ, като заекнах леко:

– Не... не... не съм. Винаги съм смятал, че е напълно погълнат от работата си.

– Така е.

– Според вас, това нещастие ли е? Според мен няма но-добро състояние.

– О, да, безспорно, но не и ако сте възпрепятстван да направите това, което чувствате, че носите в себе си. Ако не можете, така да се каже, да дадете най-доброто от себе си.

Погледнах я, чувствайки се доста озадачен. Тя продължи да ми обяснява:

– На доктор Франклин през миналата есен му било предложено да замине за Африка и да продължи изследванията си там. Той е много усърден, както знаете, а работата му в областта на тропическата медицина е от най-високо качество.

– И не е ли отишъл?

– Не. Жена му не се е съгласила. Тя не била добре, за да понесе климата и отхвърлила идеята да остане сама тук, особено след като разбрала, че ще трябва да живее твърде оскъдно. Заплатата, която са му предложили не е била висока.

– А-ха – кимнах аз, преди да продължа: – Предполагам, че при нейното здравословно състояние, той е решил, че не бива да я оставя сама.

– Знаете ли нещо повече за нейното здравословно състояние, капитан Хейстингс?

– Ами... не... Но тя е инвалид, нали?

– На нея ѝ харесва да бъде болна – сухо рече мис Коул. Погледнах я недоверчиво. Не бе трудно да се разбере, че симпатиите ѝ са изцяло на страната на съпруга.

– Предполагам – бавно изрекох аз, – че жените, които са изнежени, имат нагласата да бъдат себични, не смятате ли?

– Да, мисля, че инвалидите – страдащите от хронични заболявания инвалиди – обикновено са много себични. Но вероятно не можем да ги упрекваме. Много е лесно да се говори.

– Но вие не мислите, че мисис Франклин наистина е толкова зле, така ли?

– О, не бих казала подобно нещо. Просто подозрение от моя страна. Струва ми се, че тя винаги успява да постигне, каквото си е наумила.

Потънах в мисли за няколко минути. Бях изненадан, че мис Коул явно е много добре запозната с проблемите на семейство Франклин. Попитах я с известно любопитство:

– Предполагам, че добре познавате доктор Франклин?

– О, не – поклати глава тя. – Виждала съм ги само един-два пъти

преди да се срещнем тук.

– Но той ви е говорил за себе си, според мен, нали?

Тя отново поклати глава.

– Не, това, което ви казах току-що, го научих от дъщеря ви Джудит.

Помислих си, внезапно огорчен, че Джудит говори с всеки друг, но не и с мене. Мис Коул продължи:

– Джудит е ужасно предана на своя работодател и е изцяло на негова страна. Тя напълно не одобрява егоизма на мисис Франклин.

– И вие ли мислите, че тя е себична?

– Да, но аз я разбирам. Аз... аз разбирам инвалидите. Мога да разбера и това, че доктор Франклин ѝ отстъпва. Джудит, естествено, смята, че той трябва да остави жена си някъде и да се захване с работата си. Дъщеря ви е много ентузиасизирана научна работничка.

– Знам – доста тъжно се съгласих аз. – И понякога ме тревожи. Не ми изглежда нормално, ако можете да ме разберете. Смятам, че тя трябва да бъде... по-естествена... да търси повече развлечения. Да се забавлява – да се влюби в някое хубаво момче. В края на краищата, младостта е времето, когато човек трябва да се весели, а не да седи и се взира в епруветките. Неестествено е. Когато бяхме млади, ние се забавлявахме, флиртувахме и търсехме развлечения – знаете как е.

За миг настъпи тишина. После мис Коул изрече със странно унил глас:

– Не зная.

За момент се ужасих. Несъзнателно ѝ бях говорил като на връстница, но изведнъж осъзнах, че тя е по-млада от мен с повече от десет години и че съм се държал извънредно нетактично.

Опитах се да се извиня, доколкото бе възможно. Тя ме прекъсна.

– Не, не, нямах предвид това. Моля ви, не се извинявайте. Просто казах нещо, което е вярно. Не знам. Никога не съм била „млада“, така, както вие се изразявате. Никога не съм преживявала онова, което наричате „развлечение“.

Някаква горчивина в гласа ѝ, някакво дълбоко негодувание ме накараха да се почувствам неудобно. Промълвих доста неуверено, но напълно искрено:

– Съжалявам.

– Е, хайде сега – усмихна се тя, – няма защо. Не се притеснявайте. Хайде да поговорим за нещо друго.

Подчиних се и рекох:

– Разкажете ми нещо за останалите тук. Освен ако не са ви напълно

непознати.

– През целия си живот съм се познавала със семейство Лътъръл. Доста тъжно ми е, че те трябваше да се захванат с пансиона – особено пък той. Полковникът е много мил. А и тя е по-добра, отколкото предполагате. Просто защото е трябвало да се лишава цял живот, е такава – алчна. Ако човек постоянно е притеснен с парите, накрая то си проличава. Единственото, което не харесвам у нея, е сладникавото ѝ държане.

– Разкажете ми нещо за Нортън.

– Няма много за разказване. Той е добряк – доста свит, а може би и малко глуповат. Винаги е бил много внимателен. Живееше при майка си – доста заядлива и глупава жена. Мисля, че доста го командваше. Почина преди няколко години. Той обича много птиците и цветята и неща от този род. Много мил човек е, но същевременно забелязва много неща.

– С бинокъла ли, имате предвид?

Мис Коул се усмихна.

– Е, не го казах в буквалния смисъл. Исках да кажа, ме забелязва много подробности. Кротките хора често са такива. Безкористен е и много внимателен за мъж, но е доста неумел, ако можете да разберете какво имам предвид.

– О, да, разбирам ви – кимнах аз.

Елизабет Коул отново заговори със същата горчива нотка в гласа си:

– Именно това е подтискащото в къщи като тукашната. Семейни пансиони, управлявани от разорени благородници. Пълни са с неудачници – хора, които никога нищо не са постигали, а няма и да постигнат, или пък такива, които са победени и пречупени от живота, от стари, уморени и свършени хора.

Гласът ѝ заглъхна. Обзе ме дълбока и силна тъга. Колко истина имаше в думите ѝ! Ето ни всички тук – събрани на куп хора в зала за своя живот. *Сиви глави, сиви души, сиви мечти*. Аз самият – тъжен и самотен, жената до мен – също огорчено и обезверено създание. Доктор Франклин – напорист, амбициозен, обуздан и с неизпълнени мечти, а съпругата му – поразена от лоша болест. Дребничкият кротък Нортън куцука наоколо и наблюдава птиците. Дори Поаро, някогашният великолепен Поаро, сега бе пречупен, осакатен старец.

Колко различно бе всичко някога – по времето, когато за първи път дойдох в Стайлс. Мисълта за онова време ми причиняваше болка и от устните ми се откъсна приглушено възклицание, изпълнено с горест.

– Какво ви стана? – уплашено ме попита мис Коул.

– Нищо. Просто ме поразих разликата – аз съм бил тук, знаете ли, преди много години, когато бях млад. Замислих се колко различно е днешното време от тогава.

– Разбирам. Имаше ли щастие в къщата тогава? Всички ли бяха щастливи тук?

Странно как понякога мислите на човек сякаш се въртят като в калейдоскоп. В момента се чувствах така. Объркана смяна и разместване на спомени и на събития. После цялата мозайка се подреди по обичайния си начин.

Съжелявах за миналото като такова, а не като реалност. Защото дори тогава, в онова отдавна отминало време, в Стайлс нямаше щастие. Безстрастно си припомних истинските факти. Приятелят ми Джон и жена му – и двамата нещастни и раздразнени от живота, който бяха принудени да водят. Лорънс Кавендиш, потънал в меланхолия. Синтия, с нейната момичешка чистота, но угнетена от положението си на зависимост. Ингълторп, оженил се за богата жена заради парите ѝ. Не, никой от тях не бе щастлив. И сега, отново, никой тук не бе щастлив. Стайлс не бе място за щастливи хора.

Обърнах се към мис Коул:

– Замислих се за някои неприятни неща. На това място никога не е имало щастие... Няма и сега. Всички тук са нещастни.

– Не, не. Дъщеря ви...

– Джудит не е щастлива.

Изрекох го с увереността на неочакваното откритие. Не, Джудит не бе щастлива.

– Бойд Карингтън – колебливо продължих аз. – Онзи ден ми сподели, че се чувства самотен, но въпреки това смятам, че той се забавлява достатъчно добре – не само в имението си, но и с много други неща.

Мис Коул подхвърли рязко:

– Е, да, но пък сър Уилям е различен. Той не принадлежи тук, както ние, останалите. Той е от друг свят – светът на успеха и свободата. Постигнал е успех в живота и добре знае това. Той не е от... душевно осакатените.

Стана ми интересно, че се изрази по такъв начин. Извърнах се и я загледах.

– Ще ми кажете ли – попитах аз, – защо употребихте именно този израз?

– Защото – отвърна тя с неочакван прилив на ярост, – това е истината. Истината за мен, във всеки случай. Аз съм душевно осакатена.

– Разбирам – меко казах аз, – че вие сте била много нещастна.

Тя рече тихо:

– Вие не знаете коя съм аз, нали?

– Ъ-ъ... знам името ви...

– Коул не е моето име – искам да кажа, че то е моминската фамилия на майка. Приех го... впоследствие.

– След какво?

– Истинското ми фамилно име е Личфийлд.

За известно време, името не ми говореше нищо – просто име, познато отнякъде. После си спомних.

– Матю Личфийлд.

– Виждам, че знаете нещо – кимна тя. – Именно за това говорех преди малко. Баща ми бе инвалид и тиранин. Забраняваше ни да водим нормален живот. Не можехме да каним приятелите си у дома. Не ни даваше никакви пари. Бяхме като в затвор.

Тя замълча, а очите ѝ, красивите ѝ очи бяха широко отворени и потъмнели.

– И тогава сестра ми... сестра ми...

Не можеше да продължи.

– Моля ви, недейте – недейте да продължавате. Прекалено е болезнено за вас. Знаем всичко. Няма нужда да ми разказвате.

– Не, не знаете. Не можете да знаете. Маги. Невъобразимо е – просто невероятно. Зная, че отиде в полицията, че се предаде и призна всичко. Но на мен понякога все още не ми се вярва! Усещам някак си, че не е вярно, че никога не е било вярно, че не може да се е случило така, както тя твърдеше.

– Искате да кажете... – поколебах се аз, – че фактите противоречат на...

– Не, не – прекъсна ме тя – Не затова. Не, става въпрос за самата Маги. Тя изобщо не бе такава. Не е била тя – не е била Маги!

Думите заиграха на устните ми, но не ги изрекох. Не бе дошло още времето, когато щях да мога да ѝ кажа: „Правя сте. Не е била Маги...“

ГЛАВА 9

Сигурно е било около шест часа, когато на пътеката се появи полковник Лътъръл. На рамото му висеше ловна пушка, а в ръцете си носеше два убити диви гълъба.

Стресна се от моя поздрав и изглеждаше изненадан, че ни вижда заедно.

– Здравейте, какво правите, вие двамата, тук? Трябва да знаете, че тая порутена беседка съвсем не е безопасна. Разпада се на парчета. Може да се срути върху главите ви. Боя се, че ще се изцапаш, Елизабет.

– О, всичко е наред. Капитан Хейстингс пожертва носната си кърпичка, за да не си изцапам роклята.

– А, така ли? Е, тогава всичко е наред – измърмори неясно полковникът.

Той стоеше на пътеката и подръпваше мустаците си, а ние станяхме и отидохме при него.

Мислите му сякаш бяха някъде далече тази вечер. Сепна се и обясни:

– Опитях се да ударя няколко от тия проклети диви гълъби. Знаете ли колко бели ми правят.

– Чух, че сте много добър стрелец – рекох аз.

– Така ли? Кой ви каза? А, Бойд Карингтън. Бях някога. Но вече не съм толкова добър. Годинките си казват думата.

– Зрението, нали? – предположих аз.

Гой категорично отхвърли предположението ми.

– Глупости. Зрението ми си е добре. Е, слагам очила, Когато чета, разбира се. Но надалече виждам добре.

След малко повтори отново:

– Да – добре виждам. Нямам никакви затруднения. Гласът му заглъхна и отново се унесе.

– Каква хубава вечер – обади се мис Коул, оглеждайки се наоколо.

И бе напълно права. Слънцето се скриваше на запад гаснеше в златиста светлина, на чийто фон дълбоките зелени сенки на дърветата блестяха с красивите си баги. Една от онези спокойни й тихи вечери – типични за Англия, за които човек си спомня, когато е в далечните тропически страни. Изразих гласно мислите си. Полковник Лътъръл с готовност се съгласи:

– Да, да, често съм си спомнял за подобни вечери – когато бях в Индия, нали знаете. Карат те да се замислиш за пенсиониране и да се установиш на едно място, не е ли така?

Кимнах с глава утвърдително. Той продължаваше с променен глас:

– Да, да се установиш някъде, да се прибереш в родината – нищо не може да се сравни с картината, която описахте – не, не.

Помислих си, че казаното от мен е особено вярно в неговия случай. Той не си е представял, че ще управлява домашен пансион, че ще се опитва да си върне средствата, а жена му ще мърмори постоянно, ще му се кара и ще се оплаква.

Тръгнахме бавно към къщата. На верандата седяха Нортън и Бойд Карингтън и ние с полковника се присъединихме към тях, а мис Коул се прибра вътре.

Побъбрихме си малко и полковник Лътъръл сякаш се поразведри. Пусна няколко шеги и изглеждаше далеч по-весел и оживен, отколкото обикновено.

– Много горещо беше днес – обади се Нортън. – Жаден съм.

– Хайде да пийнем по едно, момчета. За сметка на заведението, какво ще кажете? – Гласът на полковника звучеше весело и бодро.

Ние му благодарихме и се съгласихме. Той стана и влезе вътре.

Бяхме седнали на терасата точно пред отворения прозорец на трапезарията.

Чухме, че полковникът вътре отваря бюфета, а после до нас достигна скърцането на тирбушона и приглуше ното изпукване на изсочилата от бутилката корков тапа.

И тогава се разнесе острият, висок глас на мис Лътъръл. Тонът ѝ не търпеше никакви възражения: – Какво правиш, Джордж?

Гласът на полковника се сниши до шепот. Дочух само няколко откъслечни думи като: „момчетата навън“... „пийване“...

Острият, дразнещ глас избухна, изпълнен с негодувание:

– Няма да го направиш, Джордж. Какво те е прихванало? Как си представяш, че изобщо ще изплатим къщата, ако вземеш да черпиш всички с напитки? Пиенето тук ще се плаща. Ако ти нямаш глава за търговия, аз пък имам. Ами че ти още утре ще фалираш, ако не съм аз! Трябва да се грижа за тебе, като за дете. Да, точно като за дете. Нямаш никакъв разум. Дай ми бутилката. Дай ми я, казвам ти.

Последва отново мъчително мънкане, изпълнено с протест.

Мисис Лътъръл рязко му отвърна:

– Не ме интересува, дали им се пие или не. Бутилката, се връща

обратно в бюфета, а аз ще го заключа.

Чухме я да превърта ключа на бюфета.

– Ето така. Оттук нататък така ще бъде.

Сега вече гласът на полковника се чуваше по-ясно:

– Прекаляваш, Дейзи. Няма да търпя повече.

– Няма да търпиш ли? И кой си ти, бих искала да знам? Кой върти цялата къща? Аз. И недей да го забравяш.

Разнесе се неясно шумолене на рокля и мисис Лътъръл явно изхвърча гневно от стаята.

Изминаха няколко минути преди полковникът да се появи отново. Изглеждаше сякаш за краткото време е остарял и изнемощял още повече.

Едва ли имаше някой сред нас, който да не съчувства искрено на полковника и който не би убил с удоволствие мисис Лътъръл.

– Ужасно съжалявам, момчета – продума той с приглушен и неестествен глас. – Изглежда, че уискито ми се е свършило.

Сигурно разбираше, че не може да не сме чули разигралата се сцена. Но ако не се досещаше, държането ни много скоро щеше да му го покаже. Ние всички се чувствахме ужасно неудобно, а Нортън, съвсем загубил ума и дума, избърза да се обади пръв и да заяви, че на него всъщност не му се пиело – нали след малко сме щели да вечеряме, а после се опита да смени темата, като изрече цял куп съвсем несвързани пояснения. Моментът действително бе много неприятен. Аз самият се чувствах като парализиран, а Бойд Карингтън, който бе единственият сред нас, способен евентуално да разведри атмосферата, не можеше изобщо да се обади от дърдоренето на Нортън.

С крайцеца на окоото си зърнах, че мисис Лътъръл крачи наперено по една от пътеките, екипирана с градинарски ръкавици и мотичка за чистене на плевелите. Тя наистина бе неуморна, но точно тогава бях много огорчен от нея. Никой няма право да унижава другите.

Нортън продължаваше да говори разгорещено. Вдигнал бе единият от гълъбите и обстойно ни обясняваше как са му се подигравали в началното училище, защото му станало лошо, когато видял един убит заек. После премина към въпроса за ловните участъци за яребици, разказвайки ни предълга и доста безсмислена история за някакъв нещастен случай в Шотландия, при който застреляли един от викачите. Заговорихме за различни нещастни случаи при лов, за които бяхме чували, а после Бойд Карингтън се прокашля и заразправя:

– Ще ви разкажа една доста забавна история за един от моите

ординарци. Ирландец. Пуснаха го в отпуск и замина да го прекара в Ирландия. Когато се върна, аз го попитах дали е прекарал добре.

„О, разбира се, Ваше благородие, най-хубавата отпуска в живота ми!“

„Много се радвам“, казах аз, доста изненадан от въодушевлението му.

„О, да, наистина беше чудесна отпуска! Застрелях брат си!“

„Застрелял си брат си!“ – възкликнах аз.

„Да, наистина. От години ми се щеше да го направя. И ето ти както бях на един покрив в Дъблин, кой мислите, че гледам да върви по улицата? Не друг, а брат ми и аз държа пушка в ръка. Ама какъв точен изстрел беше, не че се хваля! Очуках го веднага като пиле. О, чудесен момент беше, никога няма да го забравя!“

Бойд Карингтън умееше да разказва забавно, като преувеличаваше драматизма на разказа си и имитираше произношението на ирландеца, и ние всички се разсмяхме, от което се почувствахме по-добре. Когато ни напусна с извинението, че трябва да се изкъпе преди вечерята, Нортън изрази на глас мнението на всички ни, като разпалено рече:

– Какъв чудесен човек!

Съгласих се с него, а Лътъръл потвърди:

– Да, да, хубав човек е.

– Доколкото знам, навсякъде се е представял успешно – каза Нортън. – Всичко, с което се е захващал, е завършило с успех. Съобразителен, знае какво иска – наистина е човек на действието. Действително е човек, който е успял в живота.

Лътъръл бавно изрече:

– Някои са така. Всичко им се удава, с каквото и да се захванат. Не могат да грешат. Някои хора са родени с късмет.

– Не, не, господине. Не е само до късмета – енергично заклати глава Нортън. После многозначително издекламира: – „Не в звездите ни, мили ми Бруте – а в нас самите.“

– Може би сте прав – рече Лътъръл замислен.

Намесих се бързо:

– При всяко положение той е щастлив, че е наследил Нейтън. Какво имение е само! Но непременно трябва да се ожени. Ако остане сам, там ще му е много пусто.

– Да се ожени и да заседне в къщи ли? – изсмя се Нортън. – И жена му да почне да го тормози...

По-лошо не можеше и да бъде. Всеки прави подобни забележки. Но

в случая казаното бе съвсем неуместно и Нортън се усети в мига, в който изричаше думите си. Опитва се някак си да ги върне назад, поколеба се, започна да заеква и млъкна неловко. Обстановката стана крайно неприятна.

И двамата започнахме да говорим едновременно. Аз направих някакво идиотско изказване за вечерната светлина. Нортън дърдореше нещо за бридж след като вечеряме.

Полковник Лътъръл не ни обръщаше никакво внимание. Заговори със странен и безизразен глас:

– Не, Бойд Карингтън няма да позволи на жена му да го тормози. Той не е човек, който ще се остави да бъде тормозен. Той си е съвсем наред. Истински мъж!

Чувствах се много неловко. Нортън започна да плещи отново за бридж. И като капак на всичко, над главите ни изпърха един едър див гълъб и кацна в клоните на най-близкото дърво.

Полковник Лътъръл вдигна пушката си.

– Ето един от пакостниците – извика той.

Но преди да успее да се прицели, птицата отлетя някъде между дърветата, където бе вече невъзможно да я достигне.

В същия миг обаче, вниманието на полковника бе отклонено от някакво движение в далечния край на склона.

– По дяволите, някой заек гризе кората на младите фиданки. Мислех си, че съм заградил целия двор.

Той вдигна пушката и стреля, а докато се взираха...

Разнесе се женски писък, който заглъхна и премина в някакво ужасяващо гъргорене.

Пушката се изплъзна от ръката на полковника, тялото му се сниши... а той посегна към мустаците си.

– Мили Боже... Та това е Дейзи.

Аз вече тичах през поляната. Зад мен се носеше Нортън. Стигнах до мястото и се отпуснах на колене. Жената беше мисис Лътъръл. Тя е била коленичила и се е опитвала да завърже кол към една от фиданките. Тревата бе висока, от което ми стана ясно защо полковникът не е успял да я види добре, а само е различил някакво движение. Светлината също бе оскъдна. Куршумът бе я улучил в рамото и от раната бликаше кръв.

Наведох се да видя раната и вдигнах очи към Нортън. Той се бе облегнал на едно дърво и лицето му беше толкова позеленяло, сякаш всеки момент щеше да повърне. Обясни извинително:

– Не мога да понасям кръв.

– Намерете доктор Франклин или сестрата! – викнах рязко аз.

Той кимна и побягна.

Първа се появи сестра Крейвън. Тя дойде за невероятно късо време и веднага се зае да спре кръвоизлива. Движенията ѝ бяха делови. Франклин дотича малко по-късно. Дватама прихванаха мисис Лътъръл, примъкнаха я до къщата и я сложиха в леглото. Франклин проми и превърза раната, след което се разпореда да повикат домашния лекар, а сестра Крейвън остана при пострадалата.

Натъкнах се на Франклин в мига, в който оставяше слушалката на телефона.

– Как е тя?

– О, ще се оправи бързо. За щастие, раната ѝ не е смъртоносна. Как стана всичко?

Разказах му за случилото се.

– Ясно – рече той. – Къде е старият ни приятел? Няма да се изненадам, ако е изпаднал в депресия. Вероятно има нужда от грижи повече, отколкото тя самата. Струва ми се, че сърцето му не е съвсем наред.

Заварихме полковник Лътъръл в салона за пушене. Устните му бяха посинели и изглеждаше напълно замаян. Успя да попита на пресекулки:

– Дейзи? Тя... как е тя?

Франклин бързо го успокои:

– Ще се оправи, сър. Не трябва да се тревожите.

– Аз... си мислех, че... заек... гризе кората... не знам как можах да направя такава грешка. Нещо ми блесна в очите.

– Случват се такива работи – сухо рече Франклин. – Виждал съм един-два подобни случая навремето. Вижте какво, сър, най-добре ще бъде да ви дам нещо ободрително. Не изглеждате добре.

– Нищо ми няма. Може ли... може ли да я видя?

– Точно сега, не. Сестра Крейвън е при нея. Но не трябва да се тревожите. Тя е добре. Доктор Оливър ще дойде всеки момент и ще ви каже същото.

Оставих ги двамата заедно и излязох навън да взема въздух. По пътеката към мен се приближаваха Джудит и Алъртън. Той бе навел глава към нея и двамата се смееха на нещо.

След цялата преживяна трагедия държането им направо ме вбеси. Извиках гневно към Джудит и тя вдигна изненадано очи. Разказах им накратко за случилото се.

– Каква невероятна случка – бе коментарът на дъщеря ми.

Помислих си, че тя изобщо не изглеждаше толкова разстроена,

колкото следваше да бъде.

Поведението на Алъртън бе възмутително. Той сякаш приемаше всичко като някаква шега.

– Старата вещица си го заслужаваше – каза той. – Мислите ли, че старият го е направил умишлено?

– Категорично не – остро отвърнах аз. – Нещастен случай беше.

– Да, но аз съм чувал за подобни нещастни случаи. Понякога се оказват дяволски удобни. Вярвайте ми, ако дядката е стрелял умишлено по нея, аз му свалям шапка.

– Няма нищо подобно – сърдито казах аз.

– Недейте да бъдете толкова сигурен. Познавам двама, които заст-
реляха жените си. Единият си чистел пистолета. Другият насочил писто-
лета си към нея на шега, както обясни по-късно. Не знаел, че оръжието
му било заредено. Мисля си, че това е дяволски удобен начин да се из-
бавиш от съпругата си.

– Полковник Лъръл – студено подхвърлих аз – не е такъв мъж.

– Но все пак, не можете да не признаете, че е удобно избавление,
нали? – настоя упорито Алъртън. – Скарали ли са се за нещо?

Обърнах се гневно, като се опитвах да скрия обхваналото ме неясно
безпокойство. Алъртън съвсем бе прекалил. В съзнанието ми за първи
път се прокрадна някакво съмнение.

То не изчезна дори след като срещнах Бойд Карингтън. Обясни ми,
че ходил на разходка надолу към езерото. Когато му съобщих новината,
той веднага попита:

– Нали не мислите, че е искал да я убие, Хейстингс?

– Как можяхте да го кажете!

– Извинете, съжалявам. Не трябваше да го казвам. Казах го, ей така,
без да се замисля... Тя... тя доста го предизвикваше, нали знаете.

И двамата замълчахме, спомняйки си за неприятната сцена, на която
бяхме неволни свидетели.

Тръгнах към горния етаж, като се чувствах нещастен и обезпокоен
и почуках на вратата на Поаро.

Той бе научил вече от Къртис за случилото се, но нямаше търпение
да чуе подробно всичко. Откакто бях пристигнал в Стайлс, аз бях свик-
нал да му докладвам на всичките си срещи и разговори през деня с най-
малки подробности. Мислех си, че така моят стар приятел нямаше да се
чувства толкова изолиран. Това му даваше и възможността да си пред-
ставя, че действително участва във всичко, което ставаше наоколо. Вина-
ги съм имал добра и точна памет, така че за мен не бе трудно да

възстановявам разговорите дословно.

Поаро ме слушаше много внимателно. Надявах се, че той категорично ще отхвърли ужасното предположение, което вече бе напълно завладяло ума ми, но преди да успее да ми каже своето мнение, някой почука тихо на вратата.

Беше сестра Крейвън. Тя ни се извини за безпокойството.

– Извинете ме, но мислех, че доктор Франклин е тук. Старата дама е вече в съзнание и се тревожи за съпруга си. Иска да го види. Знаете ли къде е той, капитан Хейстингс? Не искам да оставям болната сама.

Предложих ѝ да отида и да го потърся. Поаро кимна одобрително, а сестра Крейвън сърдечно ми благодари.

Открих полковника в рядко използваната странична Стаичка. Стоеше до прозореца и гледаше навън.

Той се обърна рязко, когато влязох. Очите му ме Гледаха въпросително. Стори ми се, че изглеждаше уплашен.

– Съпругата ви е в съзнание, полковник Лътъръл, и пита за вас.

– О! – Цветът на лицето му постепенно се възвърна и едва тогава разбрах колко пребледнял е бил преди малко. Заговори бавно, търсейки думите като някой стар, много стар човек. – Тя... тя пита за мен ли? Аз... аз ще дойда... веднага.

Когато тръгна към вратата, залиташе така силно, ме трябваше да отида до него и да го подкрепя. Облегни се тежко върху мен, докато изкачвахме стълбите. Дишаше трудно. Както бе предсказал Франклин, сътресението му бе много жестоко.

Приблжихме се до вратата на болната. Почуках и отвътре долетя бодрия и делови глас на сестра Крейвън:

– Влезте.

Все още подпирайки стария човек, аз го въведох стаята. Около леглото бе поставен параван. Заобико лихме го и застанахме пред леглото.

Мисис Лътъръл изглеждаше много зле – побледнял и немощна, лежеше с притворени очи. Когато ни усети че обикаляме паравана, тя отвори очи. Продума със слаб и бездиханен глас:

– Джордж... Джордж...

– Дейзи... милата ми...

Едната ѝ ръка бе превързана и подпряна на възглавница. Тя посегна със свободната си ръка към него. Той пристъпи напред и взе крехката ѝ ръчица в своите ръце Повтори отново „Дейзи...“, а после рече с пресипнал глас:

– Слава Богу, че си добре!

Погледнах леко замъглените му очи, изпълнени дълбока любов и загриженост и се почувствах безкрайно засрамен за всичките ни отвратителни предположения.

Измъкнах се тихичко от стаята. Инсцениран нещастен случай, няма що! Никой не би могъл да се престори че изпитва толкова дълбока сърдечна благодарност. Почувствах се неимоверно облекчен.

Докато вървах по коридора, ме стресна звукът на гонга. Бях загубил всякаква представа за времето. Произшествието бе сложило отпечатък върху всичко. Само готвачът не бе забравил задълженията си и бе приготвил вечерята за обичайния ѝ час.

Повечето от пансионерите изобщо не бяха се преобличали, а полковник Лъръл не се появи. Но мисис Франклин в много елегантна бледорозова вечерна рокля, бе слязла за първи път долу и изглеждаше в добро здраве и разположение на духа. Франклин ми се стори унил и замислен.

След вечерята за мое голямо разочарование, Алъртън и Джудит изчезнаха заедно в градината. Аз поседях малко, заслушан във Франклин и Нортън, които разговаряха за тропическите болести. Нортън бе учтив и любознателен събеседник, макар че не знаеше кой знае колко по темата на разговора.

Мисис Франклин и Бойд Карингтън разговаряха в другия край на салона. Той ѝ показваше някакви мостри за завеси.

Елизабет Коул четеше книга и изглеждаше явно погълната. Стори ми се, като че ли малко притеснена от моето присъствие. Може би не беше странно, че се държи така, след тайната, която ми довери следобед. Съжалявах за това, все пак, но се надявах, че тя не се разкайва, че ми се довери. Щеше ми се да ѝ дам да разбере, че ценя споделените тайни и на никого няма да ги издам. Обаче тя не ми даде никаква възможност.

Не след дълго се качих при Поаро.

Там заварих полковник Лъръл, който бе седнал в кръга светлина, хвърляна от една малка електрическа лампа.

Той говореше в момента, а Поаро го слушаше. Стори ми се, че полковникът говори повече на себе си, отколкото на човека срещу него.

– Спомням си съвсем добре – да, беше на бала на ловджиите. Тя беше облечена в нещо бяло, мисля, че му казваха тюл. Роклята ѝ просто играеше върху нея. Такова хубаво момиче беше, че направо се слисах. Рекох си „Ей за това момиче ще се оженя“. И, за Бога, точно така и стана. А и държането ѝ беше чудесно – весела и винаги готова да отговори. Никога не оставаше длъжна, да е жива и здрава!

Той се засмя тихичко.

Представих си мислено картината. Виждах младото дръзко лице на Дейзи Лътъръл с острия ѝ език – така очарователен някога, но склонен да стане съвсем заядлив след години.

Но именно за онова младо момиче, първата му истинска любов, говореше полковник Лътъръл тази вечер. За неговата Дейзи.

И отново се почувствах засрамен заради предположенията ни, направени само преди няколко часа.

Разбира се, след като полковник Лътъръл си тръгна най-после, аз издрънках всичко и пред Поаро.

Той ме изслуша много внимателно. Не можех да разбера нищо по изражението на лицето му.

– Значи, така сте си помислили, Хейстингс – че изстрелът е бил умишлен?

– Да. Сега се срамувам, че...

Поаро махна с ръка, сякаш да отпъди обхваналите ме мисли.

– Вие сам ли си създадохте това предположение или някой друг ви го подсказа?

– Алъртън спомена нещо подобно – сърдито рекох аз. – Той беше, разбира се.

– Някой друг?

– Бойд Карингтън го предположи.

– А-ха! Бойд Карингтън.

– Все пак той е човек с житейски опит и се е занимавал доста с подобни случаи.

– О, разбира се, че е така. Но той не присъстваше на мястото, когато се разигра всичко, нали?

– Не, беше отишъл на разходка. Да се пораздвижи за малко преди да се преоблече за вечеря.

– Разбирам.

Подхвърлих неспокойно:

– Наистина ми се струва малко вероятно да е така. Това бе само някакво...

– Не е необходимо да се разкайвате за подозренията си, Хейстингс – прекъсна ме Поаро. – Подобна мисъл би могла да хрумне на всекиго при тия обстоятелства О, да, съвсем нормално е да ви дойде такава хрумване.

В държането на Поаро имаше нещо, което не можех да разбера съвсем добре. Някаква сдържаност. Очите му ме следяха с израз на

любопитство.

– Може би – бавно казах аз. – Но като го виждам сега колко е пре-дан към нея...

– Точно така – кимна Поаро. – Спомнете си, че най-често е така. Зад кавгите, недоразуменията и откритата враждебност на ежедневния живот може да съществува истинска и вярна любов.

Съгласих се с него. Припомних си нежния поглед на привързаност, който отпрати дребната мисис Лътъръл към съпруга си, навел се над леглото ѝ. Никакъв оцет, никакво нетърпение, никаква раздражителност.

Семейният живот, размишлявах аз, докато си лягах, е доста любопитен феномен.

Но онази съдържаност в държането на Поаро все още ме тревожеше. Любопитният му наблюдателен поглед – сякаш очакваше, че аз най-после ще видя нещо – но какво?

Вече бях почти в леглото, когато ми стана ясно. Прозрението ми дойде съвсем ненадейно.

Ако мисис Лътъръл бе убита, всичко щеше да бъде тъкмо така, както при *онези, другите случаи*. Полковник Лътъръл, очевидно, щеше да е убиецът на съпругата си. Щеше да се приеме като нещастен случай, но в същото време никой нямаше да бъде сигурен дали е било така или убийството е било умишлено. Недостатъчни доказателства за убийство, но напълно достатъчни да се подозира, че е било убийство.

Но това означаваше, че...

Какво означаваше всъщност?

То означаваше – ако изобщо имаше някакъв смисъл, че *не* полковник Лътъръл е стрелял по мисис Лътъръл, а Х.

Което бе напълно невъзможно. Аз бях свидетел на случката. Именно полковник Лътъръл бе дал изстрела. Втори изстрел изобщо нямаше.

Освен ако... Но то явно бе невъзможно. Не, по-скоро не невъзможно – просто много малко вероятно. Но все пак възможно, да... Да предположим, че някой друг е очаквал своя миг и в момента, когато полковник Лътъръл е стрелял (по заека), онзи другият е стрелял по мисис Лътъръл. Тогава щеше да се чуе само един изстрел. Или, дори с малка неточност, щеше да се чуе като ехо. (Сега, като си помисля, наистина имаше и ехо.

Но не, това бе абсурдно. Има начини да се открие от кое оръжие точно е бил изстрелян даден куршум. Белезите върху куршума трябва да съответстват на нарезите на дулото.

Но това, спомних си аз, се правеше само, когато полицаите искат да

открит от кое оръжие е бил даден изстрелът. В случая сигурно не би имало разследване. Защото полковник Лътъръл щеше да е напълно сигурен, както и всички други, че именно той е възпроизвел фаталния изстрел. Фактът щеше да се приеме без никакво съмнение и изобщо нямаше да се повдигне въпросът за проверка на оръжието. Единственото съмнение би било дали е стреляно случайно или с престъпно намерение – въпрос, който никога нямаше да получи отговор.

И ето защо случаят съответстваше напълно на онези другите случаи: на работника Ригс, който не си спомняше, но предполагаше, че най-вероятно той е извършил двойното убийство, на Маги Личфийлд, която бе загубила разсъдъка си и се предала за престъпление, което не е извършвала.

Да, случаят съответстваше на всички останали и вече ми стана ясно защо Поаро се бе държал така. Той очакваше, че аз ще откроя истината.

ГЛАВА 10

I

Споделих мислите си с Поаро на следващата сутрин. Лицето му просветна и той поклати глава одобрително.

– Отлично, Хейстингс. Чудех се, дали ще откриете сходството. Не исках да ви подсказвам, нали ме разбирате.

– Значи съм прав. Имаме още един случай с Х, нали?

– Несъмнено.

– Но защо, Поаро? Какъв е мотивът?

Поаро поклати глава.

– Не знаете ли? Няма ли някакво предположение?

– Да, имам някакво предположение.

– Забелязвате ли някаква връзка между всичките случаи?

– Мисля, че да.

– Ами тогава?

Едва въздържах нетърпението си.

– Не, Хейстингс.

– Но трябва да зная.

– По-добре ще е, ако не знаете.

– Защо?

– Уверявам ви, че така ще е по-добре.

– Вие сте непоправим – реших аз. – Изкривен сте от артритата. Седите тук безпомощен. И продължавате да действате сам.

– Недейте да считате, че действам сам. Съвсем не. Напротив, вие играете много важна роля, Хейстингс. Вие сте моите очи и уши. Просто отказвам да ви предоставя информация, която може да ви изложи на опасност.

– Мен ли?

– Не, убиеца.

– Вие искате – бавно изрекох аз, – той да не усети, сте по следите му, така ли? Мисля, че това е причината. Или пък смятате, че не мога да се погрижа за себе си.

– Има нещо, в което трябва да сте сигурен, Хейстингс. Човек, който е убил веднъж, ще убие и втори път и пак, и пак, и пак.

– Във всеки случай – мрачно заключих аз, – сега не бе извършено

ново убийство. Куршумът поне не цели точно.

– Да, за щастие, така беше – наистина е имала късмет. Както вече ви казах, подобни неща са трудни за предвиждане.

Въздъгнах. Лицето му ми се стори напрегнато. Оттеглих се безшумно, установявайки тъжно колко неспособен е Поаро за продължителни усилия от какъвто и да е вид. Умът му все още бе наред, но той бе болен и изморен човек.

Поаро бе ме предупредил да не се опитвам да разкривам личността на Х. В себе си обаче, аз все още поддържах вярата, че вече съм разбрал кой е той. В Стайлс имаше само една личност, която ми се струваше категорично злонамерена. Чрез един прост въпрос само, бих могъл да се уверя в нещо. Проверката ми щеше да се окаже отрицателна, но независимо от това, щях да постигна известен резултат.

След закуската се опитах да поговоря откровено е Джудит.

– Къде бяхте ходили снощи с майор Алъртън, когато ви срещнах?

Бедата е там, че когато човек е изцяло убеден в нещо, той е склонен да не обръща внимание на останалите подробности. Останах напълно изненадан, че Джудит пламна от гняв.

– Наистина, татко, не разбирам какво те засяга това.

Зяпнах я учудено, реакцията ѝ направо ме стресна.

– Аз... само попитах.

– Да, но *защо*? Защо трябва непрекъснато да ми задаваш въпроси? Какво съм правила? Къде съм ходила? С кого съм била? Наистина става непоносимо!

Смешното бе, разбира се, че този път аз всъщност изобщо не се интересувах къде е била Джудит. Любопитството ми бе насочено към Алъртън.

Опитах се да я успокоя.

– Но наистина, Джудит, не виждам защо да не мога да ти задам един съвсем обикновен въпрос.

– Аз пък не виждам, защо ти трябва да знаеш.

– Не че ме интересува кой знае колко. Искам да кажа, че просто се чудех защо никой от вас... ъ-ъ... явно не знаеше за случилото се.

– За нещастния случай ли имаш предвид? Ходих до селото, ако трябва да знаеш, за да си купя марки.

Направи ми впечатление, че говори само за себе си.

– Значи Алъртън не е бил с тебе?

Джудит въздъхна с досада.

– Не, не беше – рече тя с леденостуден глас. – В действителност,

ние се срещнахме близо до къщата и то само около две минути, преди да те видим. Надявам се, че сега си доволен. Но само искам да ти кажа, че дори да съм се разхождала през целия ден с майор Алъртън, това изобщо не те засяга. Аз съм вече на двайсет и една години, сама изкарвам хляба си, а как прекарвам времето си, е моя работа и на никой друг.

– Съвсем права си – бързо се съгласих аз, като се опитвах да успокоя напрежението.

– Радвам се, че си съгласен с мене – облекчено каза Джудит и се усмихна унило. – О, скъпи, опитай се наистина да не бъдеш толкова строг баща. Не знаеш колко ме вбесява това. Ако можеше просто да не прекаляваш с грижите си.

– Няма вече – наистина няма да го правя повече – обещах аз.

Именно в тоя миг към нас се приближи Франклин.

– Здравей, Джудит. Хайде с мен. Съвсем закъсняхме вече!

Тонът му бе рязък и едва ли можеше да се нарече учтив. Без да искам, се почувствах раздразнен. Знаех, че Франклин бе работодателят на Джудит, че можеше да я повика по всяко време и че, след като й плаща, може да й нарежда. Независимо от това, не можех да разбера защо не се отнася към нея подобаващо учтиво. Държането му към, никого не би могло да се нарече изискано, но поне към повечето от останалите той се стараше да покаже елементарна учтивост. Но към Джудит, особено напоследък, обноските му винаги бяха груби и до крайност повелителни. Почти не я поглеждаше, когато й говореше, а просто излайваше нарежданията си. Джудит никога не показваше, че се възмушава от поведението му, но вместо нея негодувах аз. Мина ми през ума, че отношението му е особено неприятно в сравнение с прекалено любезното внимание на Алъртън. Джон Франклин без съмнение бе десетократно по-свестен от Алъртън, но му отстъпваше безкрайно много, когато ставаше въпрос да се хареса.

Загледах се във Франклин, докато се отдалечаваше надолу по пътеката за лабораторията, с неговата тровава походка, кокалесто тяло, изпъкнали скули, рижава коса и луничаво лице. Грозен и недосялан мъж. Качества, с които едва ли можеше да се гордее. Беше безспорно много умен, но жените рядко се влюбват само заради умствените качества. Помислих си с ужас, че Джудит, поради характера на работата си, изобщо не се срещаше с други мъже. Тя нямаше възможност да сравнява качествата на различни привлекателни мъже. В сравнение с намръщения и непривлекателен Франклин, евтиният чар на Алъртън се открояваше съвсем очебийно. Горкото ми момиче нямаше никакъв шанс да оцени

истинската му същност.

Ами ако вземеше да се влюби сериозно в него? Раздразнението, което ми демонстрира преди малко, бе силно обезпокоително. Знаех, че Алъртън е много тъмна личност. Вероятно бе и нещо още по-лошо. Ами, ако Алъртън бе самият Х...?

Възможно бе да е той. В момента, когато бе даден изстрелът, той не е бил с Джудит.

Но какви бяха мотивите за безсмислените на пръв поглед убийства? Сигурен бях, че Алъртън в никакъв случай не беше маниак или луд. Той бе с ума си – напълно нормален – и напълно безпринципен.

А Джудит – моята Джудит, се виждаше прекалено често с него.

II

Досега, макар че изпитвах някаква неясна тревога за дъщеря ми, първостепенната ми грижа за Х и вероятността да бъде извършено убийство във всеки момент, бяха напълно изтласкали личните ми проблеми на по – заден план.

Сега, когато ударът бе нанесен, когато бе извършен опит за убийство – за щастие неуспешен, имах възможността да обмисля подробно всичко. И колкото повече размишлявах, толкова повече се засилваше безпокойството ми. Случайно изпуснатата дума в един от дните, ми разкри истината, че Алъртън е женен.

Бойд Карингтън, който знаеше всичко почти за всеки, ме осведоми допълнително. Съпругата на Алъртън била силно набожна католичка. Напуснала го скоро след като склучили брак. Тъй като изповядвала католическата религия, изобщо не бил повдиган въпросът за развод.

– И ако питате мене – искрено ми сподели Бойд Карингтън, – на онзи негодник му е съвсем добре така. Намеренията му са винаги непочтени, а една съпруга на заден план е чудесно оправдание.

Каква приятна изненада за един баща!

Дните след нещастния случай със стрелбата преминаваха привидно без особени събития, но що се отнася до мене, усещах някакво засилващо се скрито безпокойство.

Полковник Лътъръл прекарваше по-голямата част от времето си в стаята на съпругата си. Повикана бе друга медицинска сестра, която да поеме грижите за пациентката, а сестра Крейвън се зае отново със задълженията си към мисис Франклин.

Въпреки желанието ми да не съм зле настроен, трябва да си призная, че бях забелязал някои признаци у мисис Франклин, които показваха, че тя се дразни от наличието на още една болна. Суетата и грижите около мисис Лътъръл очевидно бяха много неприятни на дребната дама, която бе свикнала нейното собствено здраве да бъде основната тема на деня.

Тя се излежаваше на плетения си стол с отпуснати ръце и се оплакваше от сърцебиене. Храната, която ѝ поднасяха, никога не ѝ харесваше, а постоянните си оплаквания се опитваше да оправдае с това, че търпеливо понася страданията си.

– Наистина не обичам да вдигам голям шум около себе си – жалваше се мъркащо тя на Поаро. – Срамувам се, че здравето ми е толкова разклатено. Толкова е... унизително да моля постоянно другите да правят нещо вместо мене. Понякога си мисля, че лошото здраве е наистина престъпление. Ако човек не е здрав и читав, той не е достоен за този свят и просто трябва да си отиде безшумно.

– А, не, мадам – както винаги галантен, отвърна Поаро. – Нежното екзотично цвете трябва да бъде пазено в оранжерия, защото не може да издържи на студените ветрове. Само обикновеният бурен може да вирее на студено, но от това той не става по-ценен. Да вземем моя случай – скован, сгърчен и неспособен да се движа, но аз... аз не възнамерявам да напускам живота. Радвам се все още на нещата, които мога да правя – да ям, да пия, да размишлявам.

Мисис Франклин въздъхна и промърмори:

– Е, да, но при вас е различно. Вие нямате с кого да се съобразявате. А аз трябва да мисля за моя беден Джон. Усещам болезнено каква тежест съм за него. Една болнава и ненужна съпруга. Като воденичен камък на шията.

– Уверен съм, че той никога не би казал подобно нещо.

– О, не би казал. Разбира се, че не. Но мъжете са толкова прозрачни, горките. А Джон въобще не може да прикрива чувствата си. Той, естествено, не иска да бъде нетактичен, но той е... за свое щастие, той е много нечувствителен човек. Просто е лишен от чувства и очаква, че и другите са такива. Голям късмет е да си се родил безчувствен.

– Аз не бих казал, че доктор Франклин е безчувствен.

– Така ли? О, но вие не го познаваме така добре, както аз го познавам. Разбира се, че знам колко по-свободен би се чувствал, ако не бях аз. Понякога, знаете ли, изпитвам такова униние, че си мисля колко по-добре ще бъде, ако сложа край на всичко.

– О, хайде сега, мадам.

– В края на краищата, каква е ползата от мене за другите? Затова е най-добре да се оттегля в откъдното... – тя поклати глава. – И тогава Джон ще бъде свободен.

– Пълни глупости – заяви сестра Крейвън, след като ѝ предадох горния разговор. – Тя няма да направи нищо подобно. Не се тревожете, капитан Хейстингс. Хората, които твърдят, че „ще сложат край на всичко“ с примрял глас, нямат никакво намерение да извършат подобно нещо.

И трябва да призная, че след като суматохата около раняването на мисис Лътъръл изчезна и сестра Крейвън отново бе около мисис Франклин, нейното настроение се подобри извънредно много.

В една особено приятна сутрин, Къртис бе закарал Поаро на ъгъла под буковете близо до лабораторията. Там бе любимото му местенце. То бе закътано от източните ветрове и в действителност там едва ли можеше да се почувства някакъв полъх. Мястото бе подходящо за Поаро, който ненавиждаше течението и винаги се отнасяше с подозрение към въздуха на открито. Всъщност, мисля, че той винаги е предпочитал закритите помещения, но благоволяваше да прекара известно време на чист въздух, когато бе добре увит в одеяло.

Запътих се надолу, за да го видя и когато стигнах при него от лабораторията излезе мисис Франклин.

Облечена бе в дрехи, които много ѝ отиваха и изглеждаше особено оживена. Обясни ни, че ще замине с Бойд Карингтън да разгледа имението му и ще му даде ценни съвети относно избора на завеси.

– Забравих си чантата в лабораторията вчера, когато говорихме с Джон – поясни тя. – Горкият Джон, той и Джудит заминаха за Тадкасър – свършил им се е някакъв химически реактив или нещо подобно.

Тя се отпусна на стола до Поаро и поклати насмешливо глава:

– Горките – толкова съм доволна, че нямам никакво влечение към науката. А в такъв прекрасен ден като днешния, увлечението им към науката ми се струва още по-детинско.

– Не трябва да казвате подобни неща пред учените, мадам.

– Не, разбира се, че не. – Лицето ѝ се промени, стана сериозно и тя добави тихо:

– Не трябва да смятате, мосю Поаро, че аз не се възхищавам от съпруга си. Наистина му се възхищавам. Мисля, че начинът, по който се е отдал на работата си, е наистина възхитителен.

Гласът ѝ потрепери неясно.

През ума ми се прокрадна съмнението, че мисис Франклин по-скоро предпочита да играе различни роли. Сега бе възприела ролята на предала и прекланяща се пред героизма на съпруга си жена.

Наведе се напред и постави настойчиво ръката си върху коляното на Поаро:

– Джон наистина е своего рода светец. Понякога доста се страхувам за него.

Да се каже, че Франклин е светец, според мен бе силно преувеличено твърдение, но Барбара Франклин продължаваше със светнали очи.

– Той би направил всичко – би предприел всякакъв риск, – само за да допринесе за увеличаването на човешките познания. Кое е така прекрасно, не мислите ли?

– Разбира се, няма съмнение – побърза да я увери Поаро.

– Но понякога, нали ме разбирате – продължи мисис Франклин, – аз наистина се безпокоя за него. Той не би се спрял пред нищо, искам да кажа. И тия зърна, с които прави опити сега. Така се страхувам, че може да експериментира с тях върху себе си.

– Той ще вземе всички предпазни мерки, убеден съм – намесих се аз.

Тя поклати глава със слаба и тъжна усмивка.

– Вие не познавате Джон. Не сте ли чували какво направи той с онзи новооткрит газ?

Завъртях отрицателно глава.

– Става въпрос за някакъв новооткрит газ, за който искаха да знаят нещо повече. Джон пожела доброволно да го изпита. Затвориха го в камера, където престоя около трийсет и шест часа, като е мерел пулса, температурата и дишането си, за да види какви са последиците и дали ще се окажат еднакви при животните и при хората. Било е страшно рисковано, поне така ми каза един от професорите по-късно. Напълно възможно е било да си отиде завинаги. Но Джон си е такъв – изобщо не мисли за собствената си безопасност. Мисля, че е наистина прекрасно да бъдеш такъв човек, а вие? Аз никога не бих имала подобна смелост.

– Човек наистина трябва да има огромна смелост – каза Поаро, – за да върши подобни неща хладнокръвно.

– Да, така е – потвърди Барбара Франклин. – Ужасно се гордея с него, знаете ли, но същевременно съм и силно обезпокоена. Защото, нали разбирате, след определен момент морските свинчета и жабите вече не са достатъчни. Нужно е да се види каква е реакцията на хората. Затова се ужасявам, че Джон ще вземе да опита върху себе си ония

отвратителни ритуални зърна и че може да се случи нещо ужасно. – Тя въздъхна и завъртя глава. – Но той само се присмива на страховете ми. Той наистина е някакъв светец, разберете ме правилно.

В този момент, към нас се приближи Бойд Карингтън.

– Здравей, Бабс, готова ли си?

– Да, Бил, чакам те.

– Надявам се, че няма да се преумориш много.

– Разбира се, че няма да се преуморя. Днес се чувствам по-добре от когато и да било.

Тя стана, усмихна ни се приветливо и тръгна нагоре през поляната, придружена от едрия си компаньон.

– Доктор Франклин, съвременният светец – хм – продума Поаро.

– По-скоро промяна в позата – забелязах аз. – Но мисля, че жената си е такава.

– Каква?

– Има навика да се вживява в различни роли. Един ден е неразбраната, пренебрегвана съпруга, после се превръща в готова на саможертва и страдаща жена, която не понася да бъде бреме за мъжа, когото обича. Днес бе в ролята на прекланящата се пред героя съратница. Но лошото е, че преиграва всичките си роли.

Поаро попита замислено:

– Нали не смятате, че мисис Франклин е глупава?

– Ами, не бих я нарекъл глупава... не, но вероятно не е и много умна.

– А, не е вашият тип.

– А какъв е моят тип? – сопнах се аз.

Отговорът на Поаро бе неочакван:

– Отвори уста, затвори очи и виж какво ще ти изпратят феите...

Не смогнах да му отговоря, защото през тревата към нас се носеше бързо и запъхтяно сестра Крейвън. Тя ни се усмихна с хубавите си бели зъби, отвори вратата на лабораторията, мушна се вътре и изскочи обратно с чифт ръкавици в ръка.

– Първо кърпичката, а сега и ръкавиците – винаги оставя по нещо след себе си – съобщи тя и се забърза обратно към мястото, където я очакваха Барбара Франклин и Бойд Карингтън.

Помислих си, че мисис Франклин е доста небрежна жена, която постоянно губи нещата си, изпуска личните си вещи и очаква другите да ѝ ги намират, което смяташе за напълно нормално и дори се гордееше, че постъпва така. Неведнъж я бях чувал да промърморва примирено:

„Естествено, нали главата ми е като решето“.

Стоях, загледан в сестра Крейвън, докато бягаше през поляната и изчезна от погледа ми. Тичаше добре, тялото ѝ бе енергично и добре поддържано. Изрекох спонтанно:

– Мисля си, че всяко момиче би се отегчило от живот като нейния. Имам предвид, когато не трябва да се грижиш наистина за болния – когато само трябва да поднасяш и слугуваш. Не ми се струва, че мисис Франклин е особено внимателна или пък деликатна.

Отговорът на Поаро бе определено досаден. Без никаква видима причина, той притвори очи и промърмори:

– Кестенява коса.

Сестра Крейвън наистина имаше кестенява коса, но не можех да разбера защо Поаро избра именно този момент да коментира цвета на косата ѝ.

Не му отговорих нищо.

ГЛАВА 11

Струва ми се, че на следващата сутрин се проведе разговорът, който ме накара да се почувствам неясно разтревожен.

Бяхме четирима – Джудит, аз, Бойд Карингтън и Нортън.

Не си спомням точно как стигнахме до въпроса за евтаназията¹⁷ – дали обществото трябва да я приеме или отхвърли.

Бойд Карингтън, както обикновено, говореше най-много, Нортън се намесваше от време на време, а Джудит седеше мълчаливо, но слушаше внимателно.

Аз самият признах, че макар на пръв поглед да няма причини да не се въведе приложението ѝ, все пак изпитвам отвращение към подобна практика по морални съображения. Освен това изразих мнението, че тя би дала прекалено много права на роднините на болния.

Нортън се съгласи с мене. Добави, че според него евтаназията трябва да се прилага само по желание и със съгласието на пациента, който е страдал продължително и смъртта изглежда неизбежна.

– Да, но именно тук настъпва интересният момент – заяви Бойд Карингтън. – Дали най-потърпевшият изобщо ще пожелае „да се освободи от мъките“, както се изразяваме?

После ни разказа, както твърдеше, действителен случай за някой си, който бил в страшни болки от неизлечим рак. Същият човек помолил лекуващия го лекар да му даде „нещо, което да сложи край на всичко“. Докторът му отговорил: „Не мога да направя подобно нещо, приятелю“. Но по-късно, когато си тръгвал, докторът оставил при болния няколко таблетки морфин, като му обяснил внимателно каква е безопасната доза и колко таблетки могат да се окажат фатални. Макар че таблетките били оставени на разположение на болния и той лесно е можел да изгълта фаталната бройка, той не го направил.

– Ето доказателство – заключи Бойд Карингтън, – че въпреки неговите твърдения, човекът е предпочел страданието пред бързото и милостиво избавление.

Именно тогава за първи път се намеси Джудит, която заговори разпалено и отсечено:

– Естествено, че не го е направил. Не е трябвало да го оставят да

17. Евтаназия – безболезнена смърт, причинена с лекарства, намеса за облекчаване на страданията на болния – Бел. ред.

решава сам.

Бойд Карингтън я попита какво има предвид.

– Искам да кажа, че всички, които са немощни – в страдания и болки, нямат силата да вземат решение – те просто не могат. Някой друг трябва да го направи вместо тях. Дългът на онези, които ги обичат, е да вземат решението.

– Дълг ли? – рязко се намесих аз.

Джудит се извърна към мене.

– Да, техен дълг е. На хората, чийто разсъдък е на място и които биха поели отговорността.

Бойд Карингтън поклати глава.

– И да отидат на подсъдимата скамейка с обвинение в убийство?

– Не е задължително. Все пак, ако обичаш някого, трябва да си готов да рискуваш.

– Но виж какво, Джудит – намеси се Нортън, – ти предлагаш поемането на една действително огромна отговорност.

– Не мисля, че е така. Хората се страхуват прекалено много да поемат отговорност. Биха поели отговорността, ако става въпрос за куче, но защо да не я поемат, когато става въпрос за човешко същество?

– Е, да, но разликата е огромна, нали?

– Да, отговорността е по-голяма – каза Джудит.

– Ти направо ме смайваш – промърмори Нортън.

Бойд Карингтън попита с интерес:

– Значи ти би поела риска, така ли?

– Мисля, че да. Не се боя да рискувам.

– Не може така, разбери – поклати глава Бойд Карингтън. – Не може да се позволява на всякакви хора да се саморазправят и да решават въпросите за живота, и за смъртта.

Нортън рече:

– Всъщност, вие знаете, Бойд Карингтън, че мнозинството от хората не биха се осмелили да поемат отговорността. – Той се обърна към Джудит със засмени очи. – Недей да си вярваш, че ще го направиш, ако се стигне дотам.

Джудит му отвърна спокойно:

– Човек, разбира се, не може да бъде сигурен, но за себе си мога да кажа, че бих го направила.

Нортън подхвърли с весели пламъчета в очите:

– Е, ако имаш някакви скрити подбуди.

Джудит пламна цялата и живо му отговори:

– Това просто показва, че ти изобщо не ме разбираш. Ако подбудите ми са от личен характер, не бих могла да направя нищо. Не разбирате ли? – обърна се тя към всички ни. – Всичко трябва да става напълно безпристрастно. Можем да поемаме отговорността да се сложи край на нечий живот, само ако сме напълно убедени във верността на причините. Всичко трябва да е напълно безкористно.

– Все пак – настоя Нортън, – ти не би го направила.

– Бих го направила – упорстваше Джудит. – Преди всичко, не твърдя, че човешкият живот е толкова неприкосновен, колкото си мислите всички вие. Онези, които не ги бива за нищо и водят безполезен живот, трябва да си отидат. Около нас има толкова много мръсотия. Само онези, които макар и скромно, допринасят с нещо за обществото, трябва да останат да живеят. Другите трябва да бъдат безболезнено отстранени.

После се обърна неочаквано към Бойд Карингтън:

– Съгласен сте с мен, нали?

– По принцип, да – провлечено отвърна той. – Да оцелеят само онези, които имат някаква стойност.

– Не бихте ли поели закона в собствените си ръце, ако възникне необходимост?

Бойд Карингтън се позабави с отговора си:

– Не зная. Може би...

Нортън тихо се намеси:

– Мнозина биха се съгласили с вас на теория. Но практиката е съвсем различно.

– Не е логично.

– Разбира се, че не е – нетърпеливо обясни Нортън.

– Наистина е въпрос на смелост. Човек просто трябва да бъде куражлив, ако трябва да си го кажем съвсем грубо.

Джудит мълчеше. Нортън продължи:

– Честно казано, Джудит, знаеш, че и ти самата би била същата. Няма да имаш смелостта, когато се наложи.

– Така ли смяташ?

– Убеден съм.

– Мисля, че грешите, Нортън – обади се Бойд Карингтън. – Според мен, Джудит притежава достатъчно смелост. За щастие, подобен въпрос не стои на дневен ред.

Откъм къщата се чу звукът на гонга. Джудит се изправи.

– Трябва да знаеш, че не си прав – упорито заяви тя на Нортън. – Много по-смела съм, отколкото си мислиш.

И тръгна бързо към къщата. Бойд Карингтън я последва с думите:

– Хей, Джудит, чакай да вървим заедно.

Тръгнах след тях, чувствайки се неизвестно защо съвсем объркан. Нортън, който винаги усещаше, когато нещо не е наред, се опита да ме успокои.

– Разберете, че тя не знае какво говори – рече той.

– Просто това е едно от ония недоузрели идеи, каквито човек има, докато е млад, но за щастие не ги осъществява. Всичко е само приказки.

Мисля, че Джудит го чу, защото му хвърли гневен поглед назад.

– Подобни теории не трябва да ни безпокоят – понижи глас Нортън.
– Но вижте какво, Хейстингс...

– Да?

Нортън изглеждаше доста притеснен.

– Не искам да ви се бъркам – рече той, – но какво знаете за Алъртън?

– За Алъртън ли?

– Да, извинете ме, ако си пъхам излишно носа, но честно казано, ако бях на ваше място, нямаше да позволя на дъщеря ви да се среща толкова често с него. Той е... добре де, репутацията му не е много добра.

– Аз сам го виждам що за негодник е той – горчиво рекох аз. – Но в наше време, никак не е лесно да си баща.

– О, знам. Момичетата могат да се справят сами, както се казва. И наистина, повечето от тях се справят. Но... ами... Алъртън използва доста особени похвати по отношение на момичетата. – Спря се неуверено, а после добави:

– Вижте, сметнах, че е необходимо да ви го кажа. Недейте да го приемате надълбоко, разбира се, но наистина узнах нещо твърде неприятно за него.

И тогава ми сподели нещо, в което можах да се уверя напълно покъсно. Историята бе отвратителна. Замесено бе момиче – със самочувствие, съвременно и независимо. Алъртън използвал всичките си похвати, за да я обладае. После всичко излязло наяве и историята завършила с това, че отчаяното момиче сложило край на живота си със свръхдоза вернал.

И най-неприятното в цялата история бе фактът, че въпросната девойка била почти същата като Джудит – независима и интелигентна. От онзи тип девойки, които, след като наистина се влюбят в някого, стигат до отчаяние и всеотдайност, каквито празноглавите момичета изобщо не

познават.

Седнах да обядвам с неприятното усещане, че ще се случи нещо лошо.

ГЛАВА 12

I

– Тревожи ли ви нещо, мон ами? – попита Поаро същия следобед.

Не му отговорих нищо, само поклатих глава. Чувствах, че нямам право да занимавам Поаро с моя съвсем личен проблем. Струваше ми се, че не мога да очаквам помощ по никакъв начин.

Джудит би посрещнала всяко негово възражение с веселата незаинтересованост на младите към отегчителните съвети на възрастните.

Джудит, моя Джудит...

Сега ми е трудно да опиша какво преживявах тогава. По-късно, когато отново премислих всичко, бях склонен да припиша вината на атмосферата в Стайлс. Когато човек е там, не е трудно да си въобрази какво ли не. Обсебен бях не само от миналото, но и от прокобата на настоящето. Призраците на убийството и на самия убиец витаеха из къщата.

И бях дълбоко убеден, че убиецът е Алъртън и че Джудит се е влюбила в него! Невероятно бе – просто чудовищно – а не знаех какво да направя.

След като свършихме с обяда, Бойд Карингтън ме дръпна настрана. Дълго се покашляше, преди да заговори по същество. Накрая заговори доста неспокойно:

– Не мислете, че ви се меся, но ми се струва, че трябва да поговорите с тая ваша дъщеря. Защо не й обърнете внимание, а? Знаете, че онзи тип Алъртън се ползва с много лошо име, а тя... изглежда, че доста се е увлякла по него.

Колко им е лесно на хората без деца да говорят така! Да й обърна внимание ли?

Щеше ли да има някаква полза? Нямахте ли да стане още по-лошо?

Само можеше Синдърс, ако сега е тук. Тя щеше да знае какво да се направи и какво трябва да се каже.

Признавам си, че се изкушавах от мисълта да не нарушавам спокойствието си и да не казвам нищо. Но не след дълго реших, че това си е чисто малодушие.

Потръпнах от неприятната мисъл, че ще трябва да изяснявам нещата с Джудит. Страхувах се, разбирате ли, от моята стройна и хубава дъщеря.

Крачех нагоре и надолу из градината с нарастващо безпокойство. Накрая несъзнателно стигнах до розовата градина, а там, както се оказа, съдбата го бе решила вместо мен, защото на една от пейките седеше Джудит съвсем сама и през целия си живот не бях виждал по-нешастен израз на женско лице.

Маската ѝ бе паднала. Нерешителността и голямото нещастие никога не могат да бъдат скрити.

Събрах сили и смелост и се приближих към нея. Не ме усети, докато не застанах до нея.

– Джудит – обадих се аз, – в името на Бога, Джудит, недей да се тормозиш толкова много!

Обърна се изненадано.

– Татко? Не те чух.

Продължих, тъй като знаех, че ще бъде фатално, ако успее да подхване обикновения всекидневен разговор.

– О, скъпото ми дете, недей да мислиш, че не зная, че не виждам. Той не го заслужава, о, повярвай ми, че не го заслужава.

Дълбоко разстроеното ѝ лице бе вече обърнато към мен. Попита ме предпазливо:

– Знаеш ли изобщо за какво говориш?

– Разбира се, че знам. Ти се безпокоиш заради оня мъж. Но, скъпа моя, няма никакъв смисъл.

Усмихна се печално. Сърцето ми се късаше от мъка.

– Може би знам това не по-зле от теб.

– Не го знаеш. Не можеш да го знаеш. О, Джудит, какво може да излезе от всичко това? Та той е женен мъж. Не можеш да имаш никакво бъдеще с него – само мъка и срам, и всичко ще свърши така, че ще се самоненавиждаш.

Усмихна се още по-широко, но и по-тъжно.

– Знаеш ли колко си красноречив?

– Откажи се, Джудит, откажи се съвсем.

– Не!

– Той не го заслужава, мила.

Отвърна ми много тихо и спокойно:

– Според мен, той заслужава повече, от който и да е на света.

– Не, не, Джудит, моля те...

Усмивката ѝ изчезна. Нахвърли се върху мен като фурия:

– Как смееш? Как смееш да ми се месиш? Няма да търпя. Никога не се опитвай да ми говориш за това. Мразя те, мразя те! Това не е твоя

работа. Животът ми си е за мен – моят личен живот си е само мой!

Изправи се, отблъсна ме решително с ръка встрани и мина край мене. Точно като някаква разбесняла се фурия. Стоях поразен и гледах след нея.

II

След около четвърт час все още стоях там, зашеметен и безпомощен, неспособен да реша какво да правя по-нататък.

На същото място ме и намериха Елизабет Коул и Нортън.

Едва по-късно осъзнах колко внимателни бяха към мене. Разбираха – не може да не са го разбрали, че съм в състояние на огромно душевно вълнение. Но бяха достатъчно тактични и изобщо не коментираха състоянието ми. Предложиха да направим разходка наоколо. И двамата бяха любители на природата. Елизабет Коул ми показваше различни дивни цветя, а Нортън ми даваше да погледам с бинокъла му птиците.

Разговорът се нижеше тих и успокоителен, посветен единствено на пернатите същества и горската растителност. Постепенно се възстанових, макар че вътрешно все още бях извънредно разтревожен.

Нещо повече, бях убеден, както често се случва, че всичко, което ставаше наоколо е свързано с моите тревоги.

И затова, когато Нортън възкликна с бинокъла пред очите си: „Хей, ако това не е пъстър кълвач, аз изобщо...“, а после млъкна изведнъж, обзе ме моментално подозрение. Протегнах ръка за бинокъла.

– Дайте да погледна – с нетърпящ възражение глас настоях аз. Нортън се мотаеше с бинокъла.

– Аз... аз... направих грешка. Отлетя... но всъщност, беше някаква съвсем обикновена птица – избъбри той някак странно притеснен.

Лицето му бе преbledняло и разтревожено, а погледът му избягваше очите ни. Изглеждаше озадачен и тъжен.

Дори и сега не смятам, че съм бил на съвсем погрешен път, тогава, решавайки, че Нортън е видял с бинокъла си нещо, което не е искал аз да видя.

Но каквото и да бе съзрял, той бе толкова стреснат от видяното, че ние веднага забелязахме смущението му.

Бинокълът му бе насочен към далечния край на гората. Какво ли бе видял там?

– Дайте да видя – решително казах аз.

Посегнах към бинокъла. Помня, че той се опита да го задържи, но доста несръчно. Грабнах грубо бинокъла от ръцете му.

Нортън продума несигурно:

– Наистина не беше... искам да кажа, че птицата отлетя. Исках да...

С леко разтреперани ръце нагласих окуляра според моето зрение. Бинокълът имаше силни лещи. Регулирах го така, че да виждам мястото, към което смятах, че е гледал Нортън.

Но не видях нищо – само ми се мерна нещо бяло (бяла рокля на момиче?), което изчезна между дърветата.

Свалих бинокъла. Без да кажа нито дума, го подадох на Нортън. Той избягваше погледа ми. Изглеждаше разстроен и притеснен.

Тръгнахме заедно обратно към къщата и помня, че през цялото време Нортън мълчеше.

III

Мисис Франклин и Бойд Карингтън пристигнаха малко след като се прибрахме в къщата. Той беше я водил с колата си до Тадкастър, тъй като искала да си направи някои покупки.

И бе напазарувала, според мен, доста добре. От колата се появиха множество пакети, а тя изглеждаше много оживена, говореше и се смееше с порозовели от възбуда страни.

Бойд Карингтън бе помолен да качи на горния етаж някаква особено чуплива покупка, а аз с готовност се заех с част от пакетите.

Мисис Франклин говореше по-бързо и по-нервно от обикновено.

– Ужасна горещина, нали? Струва ми се, че ще има буря. Времето сигурно ще се развали. Говори се, знаете ли, че има недостиг на вода. От години не е имало подобна суша.

Продължи, като се обърна към Елизабет Коул:

– А вие всички, какво правихте? Къде е Джон? Каза, че го боляла главата и щял да отиде на разходка. Много е необичайно, че го боли глава. Според мен той се тревожи за опитите си. Нищо май не е както трябва. Как ми се иска да споделя повече за работата си.

Замълча за малко, а после се насочи към Нортън:

– Вие сте много мълчалив, мистър Нортън. Случило ли се е нещо? Изглеждате... изглеждате изплашен. Да не сте видели призрака на мисис... как ѝ беше името?

– Не, не – сепна се Нортън. – Не съм виждал никакви призраци.

Аз... аз просто си мислех за нещо.

Именно в този миг на вратата се появи Къртис, подкарал пред себе си инвалидната количка на Поаро. Спря се в коридора, готвейки се да вземе господаря си и да го свали по стъпалата. Очите на Поаро изведнъж се оживиха и той започна да ни оглежда подред.

– Какво има? – рязко попита той. – Да не се е случило нещо?

В продължение на минута никой от нас не му отговаряше, а после Барбара Франклин се изсмя малко пресилено и рече:

– Не, разбира се, че не. Какво може да се е случило? Само може би ще има буря, нали? Аз... о, Боже... съм ужасно изморена. Ще качите ли нещата ми, капитан Хейстингс? Много ви благодаря.

Последвах я по стъпалата и после по коридора на източното крило. Стаята ѝ беше в дъното на коридора.

Мисис Франклин отвори вратата. Спрях се зад нея с ръце, пълни с пакети.

Тя се закова рязко на прага на стаята. До прозореца стоеше Бойд Карингтън, а сестра Крейвън му гледаше на ръка.

Той вдигна очи към нас и се засмя малко смутено:

– Здравейте, предсказват ми бъдещето. Сестрата е страхотна гадателка.

– Така ли? Никога не ми е казвала. – Гласът на Барбара Франклин прозвуча доста сухо. На мен ми се стори, че тя бе ядосана на сестра Крейвън. – Моля ви да вземете тия неща, сестро, ако обичате. И можете да ми разбъркате яйца със захар. Чувствам се много изморена. А също и грейката с топла вода. Ще си легна веднага.

– Разбира се, мисис Франклин.

Сестра Крейвън се зае със задачите си. В държането ѝ не се чувстваше нищо друго освен професионална всеотдайност.

Мисис Франклин каза:

– Моля ти се, Бил, върви си. Ужасно съм изморена.

Бойд Карингтън изглеждаше истински загрижен.

– О, Бабс, да не би да ти дойде много? Извинявай. Колко безразсъдно от моя страна. Не трябваше да ти позволявам да се преуморяваш.

Мисис Франклин пусна една от нейните ангелски усмивки на мъченица.

– Не исках да кажа подобно нещо. Наистина не искам да бъда *досадна*.

Двамата излязохме от стаята някакси засрамени, а двете жени останаха заедно.

Бойд Карингтън рече с разкаяние:

– Какъв проклет глупак съм. Барбара изглеждаше толкова оживена и весела, че аз съвсем забравих, че може да се умори. Надявам се, че не се е съсипала до крайност.

– О – механично му отвърнах аз, – мисля, че ще се оправи, след като се наспи през нощта.

Той тръгна надолу по стъпалата. Поколебах се за миг, а после свих към другото крило, където бяха стаите ни с Поаро. Дребният човек сигурно ме очакваше. За първи път не ми се щеше да отида при него. Прекалено много бях зает с мислите си, а пък и все още не бе изчезнала онази неприятна тежест в стомаха ми. Тръгнах бавно по коридора.

Откъм стаята на Алъртън се чуваха гласове. Не мисля, че имах намерение да подслушвам съзнателно, но все пак се спрях машинално за малко пред вратата му. Тогава вратата изведнъж се отвори и отвътре излезе дъщеря ми Джудит.

Когато ме видя, тя остана като закована на място. Хванах я за ръката и я затеглих към стаята си. Чувствах се ужасно вбесен.

– Какво правиш в стаята на онзи тип?

Гледаше ме упорито. У нея вече нямаше никакъв гняв, а само безрайна студенина. В продължение на няколко секунди остана така, без да ми отговаря.

– Казвам ти, че повече няма да търпя – разтърсих ръката ѝ аз. – Ти не знаеш какво правиш.

Отговори ми с приглушен и язвителен глас:

– Струва ми се, че имаш напълно порочно мислене.

– Да кажем, че е така – рекох аз. – Вашето поколение обича да ни обвинява в този грях. Ние поне спазваме някакво благоприличие. Разбери следното, Джудит: абсолютно ти забранявам да имаш каквото и да било с този човек.

Гледаше ме твърдо. После тихо каза:

– Разбирам. Значи това било то.

– Отричаш ли, че си влюбена в него?

– Не.

– Но не знаеш що за човек е той. Не можеш да знаеш.

Решително и без никакви заобикалки, ѝ повторих историята, която бях научил за Алъртън.

– Виждаш ли – рекох в заключение аз. – Ето какъв отвратителен мръсник е той.

Изглеждаше съвсем ядосана. Устните ѝ се извиха язвително нагоре.

– Никога не съм го смятала за светец, можеш да бъдеш сигурен.

– Но не се ли смущаваш поне малко от това, което ти казах? Джудит, не може да си толкова покварена.

– Наричай ме, както искаш.

– Джудит, нямаш... не си...

Не можех да изразя нищо смислено. Тя освободи ръката си от мен.

– Изслушай ме сега, татко. Ще правя, каквото си поискам. Не можеш да ми заповядваш. И няма нужда от високопарни слова. В живота си ще правя онова, което ми е приятно и ти не можеш да ме спреш.

В следващия миг бе вече извън стаята.

Усетих, че коленете ми треперят. Отпуснах се на един стол. Оказа се, че нещата са по-зле – много по-зле, отколкото си мислех. Детето бе напълно заслепено. Нямахме към кого да се обърна за помощ. Майка й, единствената жена, която дъщеря ми би послушала, беше мъртва. Всичко зависеше от мен.

Струва ми се, че никога не съм страдал повече от онзи миг – нито преди, нито пък след него...

IV

След малко станах. Измих се, обръснах се и се преоблякох. Слязох долу на вечеря. Мисля, че се държах съвсем естествено. Никой сякаш не забелязваше, че нещо не е наред.

Веднъж или дваж забелязах, че Джудит ми хвърля любопитни погледи. Сигурно е била изненадана, че мога да се държа както обикновено след всичко станало.

И през цялото време дълбоко в себе си усещах нарастваща решителност.

Имах нужда само от смелост – от смелост и хладнокръвие.

След вечерята излязохме навън, оглеждахме небето, обсъждахме промяната на времето и предвиждахме дъжд... гръмотевици... буря.

С крайчеца на околото си забелязах, че Джудит се скри зад ъгъла на къщата. Не след дълго и Альртън се отправи в същата посока.

Довърших разговора си с Бойд Карингтън и поех нататък и аз.

Нортън, струва ми се, се опита да ме спре. Хвана ме за ръката. Мисля, че се опитваше да ме убеди да се разходим до градината с розите. Не му обърнах никакво внимание.

Той все още вървеше с мен, когато завих зад ъгъла.

Те бяха там. Виждах повдигнатото нагоре лице на Джудит, видях как Алъртън се наведе над нея, как я прегърна и последвалата целувка.

После бързо се откъснаха един от друг. Пристъпих напред. Почти насила Нортън ме дръпна назад зад ъгъла.

– Вижте какво – рече той, – не можете да...

Прекъснах го енергично с думите:

– Мога. И ще го направя.

– Няма смисъл, скъпи ми приятелю. Много е неприятно, но в края на краищата, няма да можете да направите нищо.

Замълчах. Можеше да си мисли каквото си иска, но аз знаех по-добре от него как стоят нещата. Нортън продължи:

– Знаем колко безпомощен и раздразнен се чувства човек, но единственото, което може да се направи, е да се признае поражението. Признайте си го, човече!

Не му възразих. Чаках и го оставих да си говори. После, тръгнах отново към ъгъла, изпълнен с решителност.

Двамата бяха изчезнали, но се досещах къде може да са отишли. Недалеч оттук имаше лятна беседка, закривана от туфа люлякови дръвчета.

Тръгнах нататък. Мисля, че Нортън все още беше с мен, но не съм сигурен.

Когато наближих беседката, чух гласове и се спрях. Различих гласа на Алъртън.

– И така, мило ми момиче, уговорихме се. Недей да възразяваш повече. Утре отиваш до града. Аз ще кажа, че ще прескоча до Ипсуич и че ще остана ден-два при един приятел. Обади се от Лондон и кажи, че не можеш да се върнеш. И кой ще узнае каква хубава вечер ще прекараме в моя апартамент? Няма да съжаляваш, обещавам ти.

Усетих, че Нортън ме тегли назад и за негова изненада, аз се обърнах покорно. Едва се съдържах да не се изсмея при вида на разтревоженото му и възбудено лице. Оставих се да ме завлече обратно до къщата. Престорих се, че му отстъпвам, защото в този момент вече знаех какво ще направя... Казах му ясно и отчетливо:

– Не се тревожете, приятелю. Няма никакъв смисъл – вече ми стана ясно. Човек не може да ръководи живота на децата си. Отказвам се да го правя.

Успокои се по някакъв смешен начин.

Малко по-късно му съобщих, че ще си легна рано. Казах му, че ме е заболяла главата.

Изобщо не можеше да се досети какво щях да направя.

V

Спрях се за миг в коридора. Беше съвсем тихо. Наоколо нямаше никой. Всички са се приготвили да си лягат. Нортън, чиято стая се намираше в тази част на къщата, бях оставил долу. Елизабет Коул играеше бридж. Знаех, че Къртис сигурно е долу и вечеря. Бях съвсем сам.

Лаская се от мисълта, че не съм работил напразно с Поаро в продължение на толкова години. Известно ми бе какви предпазни мерки трябва да взема.

Алъртън нямаше да се срещне с Джудит в Лондон на следващия ден.

Алъртън нямаше да тръгне за никъде на следващия ден...

Всичко ми се струваше безкрайно просто.

Отидох до моята стая и извадих шишенцето с аспириин. После влязох в стаята на Алъртън и пристъпих в банята. Шишенцето с хапчетата „Слъмбърил“ беше в шкафчето. Реших, че осем от тях ще свършат работата. Предписваната доза бе едно или две. Значи осем щяха да са достатъчни. Самият Алъртън бе споменал, че токсичната доза не е голяма. Прочетох указаниято: „Опасно е да се надвишава предписаната доза“.

Усмигнах се зловещо.

Увих ръката си с копринената носна кърпичка и внимателно отворих шишенцето. Не трябваше да оставям никакви отпечатъци.

Изсипах таблетките. Да, на големина бяха същите като аспириновите. Поставах осем аспирина в шишенцето, а после го допълних със слъмбърил, като оставих осем таблетки настрана. Шишенцето изглеждаше сега така, както си беше и преди. Алъртън нямаше да забележи нищо.

Върнах се отново в стаята си. Там държех бутилка уиски – повечето от нас в Стайлс си държаха пиене по стаите. Извадих две чаши и сифона. Не бях чувал Алъртън да се е отказвал някога от почерпка. Щом като се появеше, щях да го поканя да пийнем, по едно преди лягане.

Сложих осемте таблетки в малко уиски. Разтваряха се съвсем добре. Вкусих предпазливо от сместа. Когато Алъртън дойдеше, аз просто щях да си наливам в чашата. Щях да му подам чашата и щях да сипя за себе си във втората. Всичко щеше да изглежда съвсем просто и естествено.

Не би могъл да знае какво ме вълнува – освен ако, разбира се, Джудит не му е споменала. Замислих се върху това за миг, но после отхвърлих подобна възможност. Джудит не споделяше нищо с никого.

Сигурно Алъртън бе убеден, че едва ли се досещам за техния план.

Нямаше какво друго да правя, освен да чакам. Щеше да ми отнеме доста време, вероятно час или два, преди Алъртън да се прибере. Винаги си лягаше късно.

Седях тихо и чаках.

Неочаквано почукване на вратата ме накара да се стресна. Беше Къртис, обаче. Поаро ме викаше при себе си.

Трепнах от изненада. Поаро! Изобщо не бях се сещал за него през цялата вечер. Сигурно се е чудил какво ли е станало с мене. Обхвана ме леко безпокойство. Първо, защото се засрамах, че изобщо не му се бях обадил и второ, защото никак не исках да разбере, че се е случило нещо необичайно.

Тръгнах по коридора след Къртис:

– Eh bien! – възкликна Поаро. – Значи ме изоставяте, а?

Прозинах се престорено и се усмигнах извинително.

– Ужасно съжалявам, приятелю – рекох аз. – Но да ви кажа право, имам такова силно главоболие, че едва гледам. Предполагам, че е от промяната на времето. Наистина се чувствам толкова зашеметен, че съм забравил да ви се обадя преди да си легна.

Както и очаквах, Поаро веднага се зае да ми помогне. Предложи ми лекарства. Сърдеше се. Скара ми се, че съм седял на течение. (В най-топлия ден на лятото!) Отказах аспириин под предлог, че вече съм изпил няколко, но не можах да се размина с чашата сладък и отвратителен течен шоколад!

– Успокоява нервите, разбирате ли – обясни Поаро.

Изпих го, защото не исках да споря, а после му пожелах лека нощ и си тръгнах, като в ушите ми още звучаха загрижените и бурни възклицания на Поаро.

Върнах се в стаята си и преднамерено затворих шумно вратата. После я отворих съвсем тихичко. Не можех да си позволя да не чух Алъртън когато се прибере. Но щеше да мине още доста време.

Седнах и зачаках. Замислих се за починалата ми съпруга. Дори веднъж промърморих с приглушен глас: „Нали ме разбираш, скъпа, аз ще я спася“.

Тя бе оставила Джудит на моите грижи и нямаше да я разочаровам.

Тишината и спокойствието около мен внезапно ме накараха да

почувствам, че Синдърс е някъде много наблизо.

Чувствах се така, сякаш тя бе в стаята. И продължавах да седя в зловещо очакване.

ГЛАВА 13

I

Хладнокръвното описание на един миг на падение, се отразява доста съкрушително на чувството за самоуважение.

Защото истината бе, разбирате ли, че седях и очаквах появата на Алъртън, но заспах!

Предполагам, че не бе толкова изненадващо. Предишната нощ бях спал много зле. Целият ден бях прекарал на чист въздух. Бях съсипан от тревоги и нервите ми бяха опънати до крайност заради деянието, което бях решил да извърша. И на всичко отгоре – тежкото буреносно време. Възможно е да са спомогнали и огромните ми усилия да се съсредоточа.

Както и да е, така се случи. Заспал съм така, както си седях, а когато се събудих, птичките чуруликаха навън, слънцето бе изгряло, а аз бях се свлякъл в стола, схванат от неудобното положение, облечен във вечерен костюм, в устата си усещах неприятен вкус, а главата ме цепеше.

Чувствах се объркан, отвратен и изпълнен с недоверие, но най-накрая – изумително и неизмеримо облекчен.

Кой беше писал, че „и най-мрачният ден, изживян до утре, ще е вече отминал“? И колко вярно бе то. Здравият разум сега ясно ми подсказваше колко превъзбуден и твърдоглав съм бил. Колко силно съм преувеличавал нещата без никакво чувство за мярка. В действителност бях си наумил да убия едно човешко същество.

В този миг, погледът ми попадна върху чашата с уиски пред мене. Станах, потрепервайки, дръпнах завесите и я излях през прозореца. Сигурно съм бил полудял снощи!

Избръснах се, изкъпах се и се облякох. После, чувствайки се вече много по-освежен, тръгнах към Поаро. Знаех, че винаги става много рано. Седнах и му разказах всичко.

Мога да кажа, че почувствах огромно облекчение. Поаро ми се закани кротко с глава.

– Ех, ама какви шуротии измисляте. Радвам се, че дойдохте да си изповядате греховете пред мене. Но защо, скъпи ми приятелю, не дойдохте снощи при мен, за да ми кажете какво сте замислили?

Отвърнах засрамено:

– Страхувах се, предполагам, че ще се опитате да ме спрете.

– Със сигурност щях да ви спра. О, да, разбира се. Да не мислите, че искам да ви видя обесен, само заради някакъв ужасен негодник, наречен майор Алъртън?

– Нямаше да ме хванат – рекох аз. – Бях взел всички предпазни мерки.

– Точно така си мислят всички убийци. Мислели сте си също като истински убиец! Но нека ви кажа, mon ami, че не сте били толкова умен, колкото сте си мислили, че сте.

– Взех всички предпазни мерки. Изтрих отпечатъците от шишенцето.

– Точно така. Изтрили сте и отпечатъците на Алъртън. И когато го открият мъртъв какво ще стане? Ще направят аутопсия и ще установят, че е умрял от свръхдоза слъмбърил. Случайно ли е погълнал толкова количество или умишлено? Tiens¹⁸, отпечатъците му не са върху шишенцето. Но защо не са? Няма причина да ги изтрива, независимо дали е било нещастен случай или пък самоубийство. А после ще анализират останалите хапчета и ще установят, че почти половината са били заменени с аспириин.

– Е, че кой няма аспириин – тихо промълвих аз.

– Да, но не всеки има дъщеря, която Алъртън преследва с непочтени намерения – ако трябва да употребим старомодния драматичен израз. А вие сте се скарали с дъщеря ви по този повод ден преди това. Двама души – Бойд Карингтън и Нортън могат да се закълнат, че ненавиждате Алъртън. Не, Хейстингс, съвсем нямаше да се получи. Вниманието веднага щеше да бъде насочено към вас, а вече сигурно щяхте да сте се изплашил или дори да се разкайвате, и някой добър и опитен полицейски инспектор щеше да е напълно категоричен, че вие сте виновникът. Даже е напълно вероятно, някой да ви е видял, че бърникате таблетките.

– Не е възможно. Наоколо нямаше никой.

– От външната страна на прозореца има балкон. Някой може да е стоял там и да е надничал. Или пък, кой знае, някой може да е гледал през дупката на ключалката.

– Дупките са в мозъка ви, Поаро. Хората не прекарват времето си в надничане през ключалките, както очевидно си мислите.

Поаро полупритвори очи и подхвърли, че винаги съм бил прекалено доверчив.

– И нека ви разкажа за някои доста любопитни неща за ключовете в

18. Tiens (фр.) – Я, виж ти! – Бел. пр.

тая къща. Аз самият обичам да знам, че вратата ми е заключена отвътре, дори и когато добрият Къртис е в съседната стая. Малко след като пристигнах, ключът ми изчезна – и то завинаги! Трябваше да си поръчам нов ключ.

– Е, както и да е – въздъхнах с дълбоко облекчение аз, макар че умът ми все още бе обременен със собствените ми тревоги, – нищо не се случи. Ужасно е да се помисли, че човек може да стигне дотам – понижих глас. – Поаро, не мислите ли, че заради... заради онова убийство някога във въздуха тук има някаква зараза?

– Някакъв вирус на убийство ли имате предвид? Е, предположение-то ви е доста интересно.

– В някои къщи атмосферата наистина е доста особена – замислено рекох аз. – Тази тук има лошо минало.

– Да – кимна Поаро. – Тук е имало хора – неколцина, които искрено са желали някои други да умрат. Съвсем прав сте.

– Вярвам, че миналото оказва влияние върху хората. Но сега, Поаро, кажете ми какво трябва да направя по моя проблем – имам предвид Джудит и Алъртън. Трябва някак си да ги спра. Какво смятате, че е най-добре да направя?

– Нищо – натъртено рече Поаро.

– Да, но...

– Поварвайте ми, че ще направите по-малко зло, ако не се намесвате.

– А ако трябва да поговоря с Алъртън...

– Какво можете да кажете или да направите? Джудит е на двайсет и една години и е господарка на собствения си живот.

– Но чувствам, че трябва да мога...

– Не, Хейстингс – прекъсна ме Поаро. – Не си въобразявайте, че сте достатъчно умен, убедителен или хитър, за да се наложите на когото и да е от двамата. Алъртън е свикнал да си има работа с вбесени и безпомощни бащи, а вероятно и ги взема на шега. Джудит не е момиче, което може да бъде принуждавано да прави неща против волята ѝ. Бих ви посъветвал – ако изобщо мога да ви дам съвети – да направите нещо съвсем различно. Ако бях на ваше място, аз щях да ѝ имам доверие.

Зяпнах го изненадано.

– Джудит – продължи Еркюл Поаро, – е прекрасно момиче. Възхищавам ѝ се.

– И аз ѝ се възхищавам – неуверено продумах аз. – Но се страхувам за нея.

Поаро поклати глава с неочаквана енергия.

– И аз се страхувам за нея – рече той. – Но не така, както вие. Ужасно се боя за нея. Но съм безпомощен – или почти безпомощен. А времето си върви. Край нас витае заплаха, Хейстингс, и тя е съвсем наблизо.

II

И аз бях уверен като Поаро, че заплахата е съвсем наблизо. И имах повече основания да вярвам, че е така поради подслушания разговор предишната вечер.

Въпреки това се замислих върху казаното от Поаро, докато слизах за закуска. „Ако бях на ваше място, аз щях да й имам доверие.“

Хрумна ми неочаквано, но то ми върна предишното спокойствие. И почти веднага верността му се потвърди. Защото Джудит очевидно бе променила намерението си да замине за Лондон този ден.

Вместо за Лондон тръгна за лабораторията с Франклин, както обикновено, веднага след закуската и бе съвсем ясно, че денят им ще бъде напрегнат и отрупан с работа.

Обзе ме чувство на дълбока благодарност. Колко обезумял и отчаян трябва да съм бил снощи. Бях предположил – без никакво съмнение, че Джудит се е поддала на лъжовните внушения на Алъртън. Но истината бе, разсъждавах сега аз, че в действителност Джудит никога не бе признала, че му вярва. Не, тя бе прекалено деликатна, прекалено добра и истинска, за да му изпълни желанията. Отказала бе да се срещне с него.

Разбрах, че Алъртън е закусил рано и е заминал за Ипсуич. Значи не се е отказал от намеренията си и решил, че Джудит ще замине за Лондон съгласно уговорката им.

„Е – рекох си мрачно аз, – ще остане разочарован.“

Бойд Карингтън се приближи до мен и подхвърли някак намръщено, че тази сутрин изглеждам доста весел.

– Да – отвърнах му аз. – Имам добри новини.

Каза ми, че при него е тъкмо обратното. Имал неприятен разговор по телефона с архитекта си, някакви затруднения със строежа – местният инспектор по имотите се бил разбеснял. Получил и някакви тревожни писма. И се безпокоял, че е позволил на мисис Франклин да се преумори предишния ден.

Мисис Франклин явно си наваксваше за последния си изблик на добро здраве и настроение. Доколкото разбрах от сестра Крейвън,

започнала да се държи съвсем непоносимо.

Сестра Крейвън трябвало да се откаже от обещания ѝ почивен ден, в който била решила да отиде при приятели, поради което бе много кисела. От ранна утрин мисис Франклин я викала да ѝ носи амонияк, топли грейки, разни деликатеси и напитки, като не позволявала на сестра Крейвън да излиза от стаята ѝ. Имала невралгия, болки в сърдечната област, гърчове в краката и какво ли не още.

Мога да заявя съвсем убедено, че нито аз, нито пък някой от останалите бе наистина обезпокоен. Всички го отдавахме на хипохондричните настроения на мисис Франклин.

Същото се отнасяше и за сестра Крейвън, както и за доктор Франклин.

Докторът бе повикан от лабораторията, изслуша оплакванията на жена си, попита я дали не иска да повикат местния лекар (решително неодобряван от мисис Франклин), после ѝ приготви успокоително лекарство, утеши я, доколкото можа и се върна отново към работата си.

Сестра Крейвън ми сподели:

- Той, разбира се, знае, че тя само го разиграва.
- Наистина ли смятате, че няма нищо сериозно?
- Температурата ѝ е нормална, а и пулсът ѝ е съвсем добре. Просто вдига шум около себе си, ако питате мене.

Сестрата бе ядосана и говореше по-непредпазливо, отколкото обикновено.

– Тя обича да пречи на всички, на които им е добре. Иска съпругът ѝ да се тормози, аз да тичам около нея, а даже и сър Уилям трябва да се чувства неприятно, защото я бил „преуморил вчера“. Такава си е тя.

Сестра Крейвън очевидно смяташе, че пациентката ѝ е почти непоносима днес. Подразбрах, че мисис Франклин се е държала извънредно грубо с нея. Тя бе от онзи тип жени, които болногледачките и прислужниците органически не понасят, не само заради неприятностите, които им поднасят, но заради начина, по който го правят.

И така, както казах, никой от нас не приемаше сериозно неразположението ѝ.

Изключение правеше единствено Бойд Карингтън, който се луташе наоколо с нацупено лице като момченце, на което са се скарали.

Колко ли пъти оттогава съм премислял отново и отново събитията на този ден, опитвайки се да си припомня незабелязани по-рано подробности – някои дребни, забравени случки и се мъчех да си представя държането на всекиго. Доколко се държаша нормално или пък показваха

някаква възбуда.

Нека още веднъж да опиша точно какво си спомням за всеки един поотделно.

Бойд Карингтън, както споменах, бе без настроение и се чувстваше виновен. Сякаш бе убеден, че е бил прекалено енергичен предишния ден и е постъпил егоистично, без да помисли за крехкото здраве на приятелката си; Веднъж или дважд той се качва до стаята ѝ, за да попита как се чувства Барбара Франклин и сестра Крейвън, която самата не бе в най-доброто си настроение, се отнесе доста рязко и язвително към него. Той дори отиде до селото и купи кутия шоколадови бонбони. Върнаха му кутията с обяснението: „Мисис Франклин не може да понася шоколадови бонбони“.

Съвсем опечален, Бойд Карингтън отвори кутията в гостната, а Нортън и аз му помогнахме съчувствено да излапаме бонбоните.

Сега си мисля, че Нортън определено бе обхванат от някакви мисли в онази сутрин. Беше разсеян, а един-два пъти сбърчи вежди, сякаш си блъскаше главата над нещо.

Обичаше шоколадови бонбони и излапа доста от съдържанието на кутията без да се усеща какво прави.

Навън времето бе се развалило. Към десет часа започна да се излива пороеен дъжд.

Но я нямаше тъгата, която понякога ни обзема в дъждовен ден. Всъщност, всички се почувствахме облекчени.

Поаро бе свален долу от Къртис около пладне и бе настанен в гостната. Елизабет Коул се зае да му прави компания и започна да му свири на пиано. Свиреше с лекота, изпълнявайки Бах и Моцарт, а и двамата бяха любими композитори на приятеля ми.

Франклин и Джудит се появиха откъм градината към един без четвърт. Джудит ми се стори преbledняла и напрегната. Беше много мълчалива, огледа се разсеяно наоколо сякаш в полусън и после се оттегли. Франклин седна при нас. Той също изглеждаше изморен и погълнат в мисли, а външният му вид излъчваше напрежение.

Спомням си, че подхвърлих нещо за дъжда – какво облекчение е настъпило, а той бързо рече:

– Да. Има моменти, когато *нещо* трябва да се промени...

Усещах, че няма предвид само времето, когато изрече тия думи. Непохватен, както винаги в движенията си, той блъсна масата ѝ събори кутията с бонбони. Както обикновено, се извини стреснато – очевидно на кутията.

– О, извинете.

Искаше му се да изглежда забавен, но не се получи. Наведе се бързо и започна да събира разпилените бонбони.

Нортън го попита дали е имал много работа сутринта.

Франклин се усмихна широко – по детски искрено и много оживено.

– Не... не... просто изведнъж открих, че досега съм бил на погрешен път. Нужен ми е бил много по-прост метод. Сега вече можем да тръгнем по по-пряк път.

Стоеше и се поклащаше напред-назад с разсеян, но все пак решителен поглед.

– Да, по-пряк път. Така ще е най-добре.

III

И ако сутринта всички бяхме напрегнати и бездейни, то следобед се оказа неочаквано приятен. Слънцето се показва, а въздухът бе прохладен и свеж. Свалиха мисис Лътъръл долу и я разположиха на верандата. Настроението ѝ беше отлично – не криеше уменията си да очарова, но не по обичайния сладникав начин и без скритите и кисели като оцет подмятания. Поднасяше леко съпруга си, но внимателно и с любов, а той просто сияеше срещу нея. Наистина бе приятно човек да ги види в подобни добри отношения.

Поаро позволи да го изкарат и него навън, като и неговото настроение бе великолепно. Струва ми се, че му бе приятно да види, че Лътърлови се отнасят така добре един към друг. Полковникът изглеждаше подмладен с години. Не се държеше толкова нерешително, колкото преди и по-рядко подръпваше мустаците си. Дори предложи вечерта да поиграем бридж.

– На моята Дейзи ѝ липсва бриджа.

– И наистина ми липсва – потвърди мисис Лътъръл.

Нортън подхвърли, че играта може да бъде изморителна за нея.

– Ще изиграя един робер – заяви мисис Лътъръл и добави с намигване:

– Но ще се държа прилично и няма да се заяждам постоянно с горкия Джордж.

– Но мила моя – запротестира съпругът ѝ, – аз знам, че съм ужасен играч.

– И какво от това? – възкликна мисис Лътъръл. – Не ми ли доставя това голямото удоволствие да те дразня и да те тормозя?

Всички се засмяхме на думите ѝ. Мисис Лътъръл продължи:

– О, знам си недостатъците, но няма да се отърва от тях, докато съм жива. Джордж просто трябва да ме търпи.

Полковник Лътъръл я погледна доста глуповато.

Струва ми се, че приятната гледка на семейство Лътъръл ни доведе и до разговора за брака и развода, в който се задълбочихме по-късно.

Дали мъжете и жените всъщност са по-щастливи поради улеснени възможности за развод или пък, както често се случва, временният период на дразни и отчуждаване, или неприятности заради ново увлечение, отминава и след време обичта и приятелството между съпрузите се възобновява.

Понякога е чудно, колко се различават мненията на хората в сравнение с личните им преживявания.

Моят собствен брак бе невероятно щастлив и успешен, а аз съм по начало старомоден, но въпреки това бях за развода – да се прекъсват всякакви връзки и да се започва всичко наново. Бойд Карингтън, чийто брак е бил нещастен, все пак държеше на постоянната брачна връзка. Заяви, че се отнасял с дълбоко уважение към брачната институция. Тя била основата на държавата.

Нортън, без да се е обвързвал и без личен опит, бе на същото мнение като мене. Франклин, съвременният учен, доста изненадващо зае решителна позиция срещу развода. Разводите очевидно бяха в разрез с неговия идеал за праволинейно мислене и действие. Човек поемал определени отговорности. Същите трябвало да се поемат докрай, а не да се бяга от тях или пък да се изоставят без последствия. Твърдеше, че договорът си е договор. Човек го сключва по свое собствено желание и трябва да му остава верен. Всичко друго завършвало, както сам се изрази, с бъркотия. С хаос от полуразтрогнати връзки.

Облегнал се назад на стола, той подритваше разсеяно с дългите си крака масата и заключи:

– Всеки мъж избира съпругата си. Мъжът носи отговорност за жена си, докато тя не умре – или докато той не умре.

Нортън се намеси по доста забавен начин:

– А понякога има и „О, благословена смърт“, нали?

Всички се засмяхме, а Бойд Карингтън рече:

– Точно ти не трябва да се обаждаш, момчето ми, защото никога не си бил женен.

Нортън поклати глава и каза:

– И след като отлагах толкова дълго, сега вече е късно.

– Така ли? – В очите на Бойд Карингтън се долавяше насмешка. – Сигурен ли си?

Именно тогава към нас се присъедини Елизабет Коул. Беше се качвала при мисис Франклин.

Чудех се дали не си въобразявам или наистина Бойд Карингтън премести многозначително погледа си от нея към Нортън и действително ли Нортън се изчерви?

Започнах да виждам различно нещата и се загледах изпитателно в Елизабет Коул. Вярно бе, че тя беше все още сравнително млада жена. Нещо повече, беше доста хубава. В действителност беше много очарователна и състрадателна личност, способна да ощастливи не един мъж. И прекарвах заедно с Нортън доста от времето си напоследък. В търсене на диви цветя и птици бяха станали приятели, а си спомних и за начина, по който ми бе говорила, че Нортън е много мил.

Е, ако беше така, радвах се за тях. Изстраданото и безинтересно моминство не трябваше да ѝ попречи да изпита истинското щастие. Разтърсилата живота ѝ трагедия не би трябвало да е изживяна напразно. Помислих си, докато я наблюдавах, че наистина изглежда по-щастлива и – да, по-весела, отколкото, когато я видях за първи път в Стайлс.

Елизабет Коул и Нортън... да, може би.

И изведнъж, неизвестно откъде, ме обзе неясното чувство за безпокойство и тревога. Тук не бе безопасно – не бе редно да се правят планове за щастлив живот. Имаше нещо злокобно във въздуха на Стайлс. Усещах го сега – в този миг се почувствах внезапно стар и уморен – да, и изплашен.

Минута по-късно неприятното усещане ме напусна. Никой не беше го забелязал освен Бойд Карингтън. Не след дълго той ме попита с приглушен глас:

– Има ли ви нещо, Хейстингс?

– Не, защо?

– Ами... изглеждахте... не мога да ви обясня как.

– Просто някакво усещане – предчувствие.

– Злокобно предчувствие ли беше?

– Да, щом ви се иска да го наречете така. Усещане, че... че нещо ще се случи.

– Интересно. И на мен ми се случи един-два пъти. Имате ли някаква представа *какво!*

Погледът му ме следеше изпитателно.

Поклатих глава. Защото наистина няхах определено предчувствие за каквото и да било. Просто бе прилив на дълбока депресия и страх.

После от къщата излезе Джудит. Приблужи се бавно, с високо вдигнато чело, със стиснати устни, а лицето ѝ бе тъжно и красиво.

Мина ми през ума, че никак не прилича на мен и на Синдърс. Приличаше на някаква млада жрица. Нортън също усети нещо подобно, защото подхвърли:

– Имаш такъв вид, какъвто сигурно е имала съименичката ти, преди да отреже главата на Олоферн.

Джудит се усмихна и леко повдигна вежди.

– Сега не мога да си спомня защо е поискала да го убие.

– О, просто поради високите си морални изисквания за благо на обществото.

Леко закачливият му тон я засегна. Изчерви се леко, мина покрай него и седна до Франклин.

– Мисис Франклин се чувства много добре съобщи тя. – Кани всички на кафе тази вечер при нея.

IV

„Мисис Франклин е несъмнено жена на настроения“ помислих си аз, когато се строихме в стаята ѝ след вечерята. Направила деня непоносим на всички, сега тя беше самата любезност.

Облечена бе в бледосин пеньоар и бе полегнала на шезлонг. До нея бе поставена сгъваема масичка с включена кафе-машина. Белите ѝ ръце сръчно изпълняваха ритуала за приготвяне на кафе, а сестра Крейвън ѝ помагаше от време на време. Тук бяхме всички с изключение на Поаро, който винаги се оттегляше преди вечеря, Алъртън, който не бе се върнал от Ипсуич и останалите на долния етаж мисис и полковник Лътъръл.

Разнесе се аромат на кафе – чудесна миризма. Напитката, която ни поднасяха в Стайлс, бе някаква безлична, тинеста течност, така че всички очаквахме с нетърпение да вкусим по чашка кафе от прясно смлени зърна.

Франклин седна на отсрещната страна на масата и започна да подава чашките, които жена му наливаше. Бойд Карингтън остана прав до канапето, а Елизабет Коул и Нортън застанаха до прозореца. Сестра Крейвън се оттегли на заден план до леглото. Седнах на единия от

фотьойлите и се захванах да чета обясненията на кръстословицата във вестник „Таймс“.

– „Партньор в любовта или участник в любовния триъгълник“? – гласно прочетох аз. – Осем букви.

– Вероятно е анаграма – предположи Франклин. Всички се замислиха за малко. Продължих:

– „Причинител на болки“.

– Мъчител – бързо отговори Бойд Карингтън.

– Цитат: „И ехото отговори на въпроса й със“ – празно място. Автор: Тенисън. Пет букви.

– „Живот“, – предложи мисис Франклин. – Да, точно така е: „И ехото отговори с: Живот“.

– Но това ще ни даде дума, завършваща на „ж“ – усъмних се аз.

– Е, малко ли са думите, завършващи на „ж“: скреж, копнеж, грабеж.

Елизабет Коул се обади откъм прозореца:

– Цитатът от Тенисън е: „И ехото отговори на въпроса й със: Смърт“.

Чух, че зад гърба ми някой диша дълбоко и учестено. Извърнах се да видя кой е. Беше Джудит. Мина край нас и излезе на балкона.

Попълних последния отговор и казах:

– „Партньор в любовта“ не може да бъде анаграма. Втората буква е „ю“.

– Я, повторете обяснението. – „Партньор в любовта или участник в любовния триъгълник“? Празно място – „ю“ и шест празни места.

– Любовник – рече Бойд Карингтън.

Дочух, че върху чинийката на Барбара Франклин изтрака лъжичка.

Продължих със следващото обяснение:

– „Ревността е зеленооко изчадие“, казал героят в пиесата.

– Шекспир – реши Бойд Карингтън.

– Отело ли беше или Емилия? – попита мисис Франклин.

– И двете са много дълги. Отговорът е от три букви.

– Яго.

– Сигурен съм, че е Отело.

– Изобщо не е от „Отело“. Ромео го е казал на Жулиета.

Всички се надвикваха с предложенията си. Внезапно откъм балкона долетя вика на Джудит:

– Вижте, падаща звезда! А, ето още една.

– Къде е? Трябва да си пожелаем по нещо – викна Бойд Карингтън

и излезе на балкона при Елизабет Коул, Нортън и Джудит. Сестра Крей-вън го последва. Франклин стана и се присъедини към тях. Всички на балкона завикаха възбудено и се взираха в нощното небе.

Останах приведен над кръстословицата. Защо ли ми е притрябвало да видя падащата звезда? Нямахме какво да си пожелаем...

Внезапно Бойд Карингтън се втурна обратно в стаята.

– Барбара, трябва да дойдеш навън.

– Не, не мога. Много съм изморена – сонна се мисис Франклин.

– Глупости, Бабс. Трябва да дойдеш и да си пожелаеш нещо! – той се засмя. – Недей да се дърпаш сега. Аз ще те занеса.

Наведе се неочаквано и я взе на ръце. Тя се смееше и опитваше да възрази:

– Бил, пусни ме – недей да правиш шуротии.

– Малките момиченца трябва да излизат навън и да си кажат желанието. – Пренесе я през вратата и я сложи да седне на балкона.

Наведох се още по-ниско над вестника. Защото си спомних за... ясна тропическа нощ, крякане на жабите... редна падаща звезда. Бях зас-танал до прозореца, обърнах се, вдигнах Синдърс и я понесох на ръце, за да види звездата и да си пожелае...

Квадратчетата на кръстословицата забягаха и се размътиха пред погледа ми.

От балкона се отдели нечия фигура и влезе в стаята – Джудит.

Джудит никога не трябваше да ме види със сълзи в очите. Нямахме да го позволя. Извърнах се бързо към етажерката и се престорих, че търся някаква книга. Помнех, че съм виждал някакво старо издание на Шек-спир. Да, ето я и книгата. Запрелиствах „Отело“.

– Какво правиш, татко?

Измърморих нещо за отговорите на кръстословицата и продължих да прелиствам страниците. Да, Яго беше.

„Пазете се, мой скъпи генерале,
не се отдавайте на ревността –
това чудовище зеленооко,
което прави смешни тез,
които му служат за храна.“

Джудит продължи да рецитира нататък:

„Ни прах от мак, ни сок от мандрагора,
ни всичките упойки на земята
не ще ти върнат вече оня сладък

естествен сън, със който спа до вчера.“¹⁹

Гласът ѝ звънтеше красиво и прочувствено.

Останалите се върнаха със смях и закачки. Мисис Франклин зае мястото си на шезлонга, Франклин седна на стола си и започна да бърка кафето си. Нортън и Елизабет Коул допиха чашите си и се извиниха, че си тръгват, тъй като били обещали да играят бридж със семейство Лътъръл.

Мисис Франклин допи кафето си и помоли да ѝ донесат „капките“. Джудит ѝ ги донесе от банята, тъй като сестра Крейвън току-що бе излязла от стаята.

Франклин се мотаеше безцелно из стаята. Блъсна се в някаква мащичка. Жена му го сръза:

- Недей да бъдеш толкова несръчен, Джон.
- Съжалявам, Барбара. Бях се замислил.

Мисис Франклин възкликна с престорена нежност:

- Какво голямо мече си, нали скъпи?

Той я погледна доста разсеяно, а после каза:

- Вечерта е приятна, мисля да се поразходя.

И излезе.

Мисис Франклин рече:

– Той е гениален, разбирате ли? Можете да го усетите по държането му. Наистина страшно му се възхищавам. И каква страст влага в работата си!

- Да, да, умен мъж е – доста нехайно подхвърли Бойд Карингтън.

Джудит се втурна навън, като почти се сблъска на вратата със сестра Крейвън.

– Какво ще кажеш, Бабс, да изиграем ли един пикет? – предложи Бойд Карингтън.

- О, чудесно. Можете ли да намерите картите, сестро?

Сестра Крейвън отиде да търси картите, а аз пожелах лека нощ и благодарих на мисис Франклин за кафето.

Навън заварих Франклин и Джудит. Стояха пред прозореца в коридора и гледаха навън. Не си говореха нищо, а просто стояха един до друг.

Франклин се извърна назад, когато ме чу, че се приближавам.

19. У. Шекспир, Отело. Превод В. Петров. – Бел. ред.

Пристъпи колебливо насам-натам и попита:

– Ще дойдеш ли да се поразходим, Джудит?

Дъщеря ми тръсна глава.

– Тази вечер, не. – После рязко добави: – Отивам да си легна. Лека нощ.

Слязох долу с Франклин. Той си свирукаше тихичко с уста и се усмихваше.

Рекох доста раздражено, тъй като аз самият се чувствах подтиснат:

– Тази вечер изглеждате много доволен от себе си.

– Да – съгласи се той. – Постигнах нещо, което се мъчех да направя отдавна. И съм много доволен.

Разделихме се и аз влязох да погледам за малко играта на карти. Нортън ми намигна, докато мисис Лътъръл бе заета с картите. Роберът явно напредваше с необичайно спокойствие.

Алъртън все още не бе се върнал. Стори ми се, че къщата бе по-всела и не толкова подтискаща в негово отсъствие.

Качих се в стаята на Поаро. Там заварих Джудит да седи при него. Тя ми се усмихна, когато влязох, без да каже нищо.

– Простила ви е, mon ami – рече Поаро, – каква възмутителна забележка.

– Така ли? – ядосано промърморих аз. – Едва ли бих приел, че...

Джудит се изправи. Постави ръка на рамото ми и ме целуна с думите:

– Горкият ми баща. Чичо Еркюл няма да засегне достойнството ти. Ти трябва да ми простиш на мен. Така че, прости ми и му пожелай лека нощ.

Не знам защо, но рекох:

– Извинявай, Джудит. Много съжалявам, не исках да...

– Всичко е наред – прекъсна ме тя. – Хайде да го забравим. Сега вече всичко е наред. – Усмивката ѝ бе леко замечтана. После повтори отново: „Сега всичко е наред...“ и тихо излезе от стаята.

След като ни напусна, Поаро ме погледна.

– Е? – попита той. – Какво се случи тази вечер?

Разтворих ръце неопределено.

– Нищо не се случи, нито пък ще се случи – отвърнах аз.

Но в действителност бях съвсем далеч от истината. Защото същата вечер наистина се случи нещо. Състоянието на мисис Франклин рязко се влоши. Повикани бяха още двама лекари, но напразно. Издъхна на следващата сутрин.

Чак след два̀сет и четири часа научихме, че смъртта ѝ се дължи на отравяне с фисостигмин.

ГЛАВА 14

I

Разследването на причините за смъртта се проведе два дни по-късно. За втори път присъствах на разследване на едно и също място.

Следователят беше способен мъж на средна възраст, с проникателен поглед и безизразен глас.

Първо бяха разгледани медицинските доказателства. Установен бе фактът, че смъртта е настъпила в резултат на отравяне с фисостигмин при наличието и на други алкалоиди, съдържащи се в зърната на рядко африканско растение. Отровата е била погълната предишната вечер в интервала от деветнайсет до двайсет и четири часа. Съдебният лекар и колегата му отказаха да определят по-точен час.

Следващият свидетел бе доктор Франклин. С цялостното си поведение успя да създаде добро впечатление. Показанията му бяха кратки и ясни. След смъртта на съпругата си проверил всички разтвори в лабораторията. Установил, че шишенцето, в което, трябвало да има силен разтвор от алкалоидите на африканските зърна. С които провеждал опитите си, било пълно с обикновена вода. В нея открил само следи от първоначалното съдържание. Не можа да каже със сигурност кога е станала подмяната, тъй като не бил използвал споменатия препарат от няколко дни.

После бе разследван въпросът за достъпа до лабораторията. Доктор Франклин заяви, че лабораторията обикновено била заключена и че ключа от нея, обикновено държал в джоба си. Асистентката му, мис Хейстингс, пазела втория ключ. Всеки, който искал да влезе в ателието, трябвало да вземе ключа или от нея, или от него самия. Съпругата му го искала понякога, когато забравяла свои вещи в лабораторията. Самият той никога не е внасял разтвор на фисостигмин в къщата или в стаята на жена си, като приемаше, че не съществува никаква вероятност тя да го е погълнала случайно.

Разпитан допълнително от следователя, Франклин заяви, че съпругата му от известно време се чувствала отпаднала и изнервена. Но не поради някакво заболяване. Страдала е от депресия и от рязка промяна на настроението.

Заяви също, че напоследък е била весела, което го накарало да мисли, че здравето и духът ѝ се подобряват. Помежду им не е имало

никакви кавги и са били в добри отношения. През последната вечер съпругата му е изглеждала в добро настроение, а не подтисната.

Каза, че съпругата му понякога е споменавала, че ще си сложи край на живота, но не е вземал несериозно изказванията ѝ. На зададения конкретен въпрос отговори, че по негово мнение, съпругата му нямала психика на самоубиец. Такова бе мнението му на лекар, както и личната му преценка.

Доктор Франклин бе последван от сестра Крейвън. Тя изглеждала делова и спретната в стегнатата си униформа, а отговорите ѝ бяха отривисти и професионални. Грижила се за мисис Франклин от около два месеца. Мисис Франклин страдала от остра депресия. Свидетели са я чували поне три пъти да казва, че „искала да сложи край на всичко“, че животът ѝ е безполезен и че тежи като воденичен камък на врата на мъжа си.

– Защо е казвала тия неща? Имало ли е някакви караници помежду им?

– О, не, но на нея ѝ беше известно, че на съпруга ѝ са предложили наскоро работа в чужбина и че той се е отказал заради нея.

– И поради този факт понякога се е чувствала нещастна, така ли?

– Да. Обвиняваше себе си, заради лошото си здраве и непрекъснато го изживяваше.

– Знаеше ли доктор Франклин за това?

– Не мисля, че го е споменавала пред него.

– Но често е изпадала в състояние на депресия?

– Да, разбира се.

– Споменавала ли е някога изрично, че иска да се самоубие?

– Струва ми се, че точният израз, който употребяваше бе: „искам да сложа край на всичко“.

– И никога ли не е споменавала някакъв определен начин, по който би се самоубила?

– Не. Не казваше нищо определено.

– Имаше ли нещо, което особено да я е подтискало напоследък?

– Не. Беше в задоволително състояние на духа.

– Съгласна ли сте с доктор Франклин, че е била в добро настроение вечерта, когато е настъпила смъртта ѝ?

Сестра Крейвън се поколеба.

– Ами... беше развълнувана. Прекарала бе много лош ден – оплакваше се от болки и виене на свят. Вечерта изглеждала по-добре, но доброто ѝ настроение беше малко неестествено. Изглеждала неспокойна и

някакси изкуствено весела.

– Забелязахте ли нещо като бутилка или съд, в който може да е имало отрова?

– Не.

– Какво беше яла и пила?

– Яде супа, котлет, грах и поре от картофи, а за десерт – черешова пита. Изпи и чаша бургундско вино.

– Откъде се появи бургундското?

– В стаята и имаше една бутилка. В нея беше останало малко вино, но вярвам, че вече сте го проверили и сте открили, че в него няма нищо.

– Могла ли е да постави отровата в чашата си, без да я видите?

– О, да, съвсем лесно. Аз постоянно шетах насам-натам из стаята и оправях и подреждах нещата ѝ. Не съм я наблюдавала. До нея имаше куфарче, а там беше и ръчната ѝ чанта. Могла е да сложи във виното каквото си поиска или пък по-късно в кафето, или в топлото мляко, което пи накрая.

– Имате ли някаква представа какво би могла да е направила с шишенцето или с някаква друга опаковка?

Сестра Крейвън се замисли.

– Ами, смятам, че е могла да я изхвърли през прозореца по някое време. Или да я пусне в кошчето за отпадъци, или дори да я измие в банята и да я постави обратно в шкафчето с лекарства. Там има няколко празни шишета. Не ги изхвърлям, защото може да ми потрябват.

– Кога видяхте за последен път мисис Франклин?

– В десет и трийсет вечерта. Сложих я да си легне. Пи чаша топло мляко и поиска аспирин.

– Как се чувстваше тогава?

– Ами, както всеки друг път... Не, според мен беше може би малко по-възбудена от обикновено – отговори свидетелката, след като се позамисли за малко.

– Не беше ли подтисната?

– А, не, може да се каже, че бе по-разговорлива. Но ако смятате, че е било самоубийство, би могла да се държи така. Може да са я изпълвали благодарни и възвишени чувства.

– Смятате ли, че е могла евентуално да посегне сама на живота си?

Настъпи мълчание. Сестра Крейвън сякаш трудно подреждаше мислите си.

– Ами – най-после проговори тя, – и да, и не. Аз... да, общо взето, смятам, че да. Беше много неуравновесена.

Следващият бе сър Уйлям Бойд Карингтън. Изглеждаше наистина разстроен, но даде смислени показания.

Бил играл пикет с починалата в нощта на смъртта ѝ. Не бил забелязал никакви признаци на депресия, но при разговор няколко дни преди смъртта ѝ, мисис Франклин споменала, че може да се самоубие. Била много безкористна жена и дълбоко страдала, чувствайки, че пречи на кариерата на съпруга си. Била предана на съпруга си и имала силно желание той да успее. Понякога била силно подтисната заради собственото си здравословно състояние.

Призоваха и Джудит, но тя нямаше кой знае какво да каже.

Не знаеше нищо за откраднатото шишенце с фисостигмин от лабораторията. В нощта на трагедията мисис Франклин ѝ се сторила почти в същото настроение, както винаги, но може би прекалено възбудена. Никога не била чувала мисис Франклин да говори за самоубийство.

Последният свидетел бе Еркюл Поаро. Показанията му бяха извънредно живо поднесени и предизвикаха значителен интерес. Описа един свой разговор с мисис Франклин, състоял се ден преди смъртта ѝ. Била много подтисната и на няколко пъти изразила желанието си да се махне завинаги. Тревожела се за здравето си и споделила, че получавала пристъпи на мрачна потиснатост, когато започвала да си мисли, че животът няма никакъв смисъл. Заявила, че понякога ѝ се струвало чудесно, ако може да заспи и да не се събуди никога.

Следващият му отговор предизвика още по-голямо удивление.

– Сутринта на десети юни седяхте ли близо до вратата на лабораторията?

– Да.

– Видяхте ли мисис Франклин да излиза от лабораторията?

– Да, видях я.

– Носеше ли нещо в ръцете си?

– В дясната си ръка стискаше малко шишенце.

– Съвсем сигурен ли сте, че е било така?

– Да.

– Показа ли някакво смущение, когато ви забеляза?

– Изглеждаше смутена, това е всичко, което мога да ви кажа.

Следователят обяви впечатленията си. Заяви, че трябвало да направят преценка на всички обстоятелства, при които е настъпила смъртта. Нямало да имат никакви затруднения относно причината за смъртта, тъй като медицинските доказателства били неоспорими. Починалата е била отровена с фисостигминен сулфат. Оставало им само да определят

дали го е поела по случайност или умишлено, или пък отровата ѝ е била дадена от друго лице. Установили, че починалата е имала пристъпи на депресия, че е била с разклатено здраве, и въпреки че не е страдала от органично заболяване, е била в тежко нервно състояние. Мистър Еркюл Поаро – един свидетел, чиято личност буди уважение, е потвърдил, че е видял мисис Франклин да излиза от лабораторията с малко шишенце в ръка и че тя се е стреснала, когато го забелязала. Би могло да се стигне до заключението, че е взела отровата от лабораторията с намерението да сложи край на живота си. Изглежда, че е страдала от натрапчивата идея, че стои на пътя на съпруга си и пречи на кариерата му. Справедливостта изисквала да се спомене, че доктор Франклин очевидно е бил внимателен и любещ съпруг и че никога не е изразявал недоволство от крехкото здраве на жена си, нито пък се е оплаквал, че тя пречи на кариерата му. Решението явно е било изцяло нейно. Жени в подобно състояние на нервно разстройство често биват обхващани от такива натрапчиви идеи. Няма доказателства, показващи по кое време и по какъв начин е била поета отровата. Може би е малко необичайно, че шишенцето, в което е държана отровата не е било открито, но е възможно, както предполага сестра Крейвън, мисис Франклин да го е измила и да го е поставила в шкафчето с медикаменти в банята, откъдето може би го е взела първоначално. Очаквало се решението на съда.

Решението на съда бе взето бързо.

Съдебните заседатели определиха, че мисис Франклин е отнела сама собствения си живот, докато е била във временно състояние на невменяемост.

II

Половин час по-късно бях в стаята на Поаро. Стори ми се много изтощен. Къртис го бе сложил в леглото му и го ободряваше с някакво възбудително лекарство.

Умирах от желание да си поговорим, но трябваше да се въздържа, докато прислужникът не свърши и не напусне стаята.

Тогава избухнах:

– Вярно ли бе това, което казахте, Поаро? Че сте видели шишенце в ръцете на мисис Франклин, когато е излизила от лабораторията?

По посинелите устни на Поаро се прокрадна тънка усмивка.

– А вие не я ли видяхте, приятелю? – промълви той.

- Не.
- Но може пък да не сте я забелязали, а?
- Да, вероятно не съм. Със сигурност не мога да се закълна, че не е носила нищо. – Погледнах го недоверчиво. – Въпросът ми е дали казват истината?
- Мислите ли, че бих излъгал, приятелю?
- Никак не бих се учудил.
- Хейстингс, възмутен съм и изненадан от вас. Къде изчезна искрената ви доверчивост?
- Добре – отстъпих аз. – Не допускам, че бихте лъжесвидетелствали.
- Нямаше да бъде лъжесвидетелстване – спокойно отвърна Поаро.
- Показанията ми не бяха дадени под клетва.
- Значи е било лъжа?
- Поаро махна машинално с ръка.
- Каквото съм казал, mon ami, казал съм го. Няма смисъл да го обсъждаме.
- Просто не мога да ви разбера! – извиках аз.
- Какво не можете да разберете?
- Вашите показания – всичките ви приказки, че мисис Франклин е говорила за самоубийство и че е била подтисната.
- Е, добре, но вие сам я чухте да говори тия неща.
- Да. Но ги каза в моментно настроение. Ето, това не изяснихте.
- Може би не съм искал.
- Искали сте решението да бъде, че се е самоубила ли? – изненадано го попитах аз.
- Поаро замълча преди да ми отговори. После рече:
- Струва ми се, Хейстингс, че вие не разбирате сериозността на положението. Да, щом така ви се ще, исках решението да бъде за самоубийство...
- Но вие самият... не смятате, че се е самоубила?
- Поаро бавно поклати глава.
- Смятате – настоявах аз, – че е била убита?
- Да, Хейстингс, убили са я.
- Тогава защо се опитвате да потулите всичко, да го определят като самоубийство и да го Сложат настрана? Така се спира цялото следствие.
- Точно така.
- Това ли искате?
- Да.

– Но *защо*?

– Възможно ли е да не разбирате? Няма значение – хайде да не се задълбочаваме. Повярвайте ми, че е било убийство – съвсем предумишлено убийство. Казах ви, Хейстингс, че тук ще бъде извършено престъпление и че е малко вероятно да можем да го предотвратим – защото убиецът е едновременно жесток и решен на всичко.

Потръпнах от ужас преди да го попитам:

– И какво ще последва?

Поаро се усмихна.

– Случаят е приключен – качествен е като самоубийство и бутнат в архива. Но ние двамата, Хейстингс, ще продължим да се ровим тайно, като къртици. И рано или късно ще хванем Х.

– Ами ако междуременно бъде убит още някой? – попитах аз.

Поаро поклати глава.

– Не мисля така. Освен, ако някой е видял нещо или знае нещо, но дори да е така, нали все пак ще го покаже по някакъв начин...?

ГЛАВА 15

I

Спомените ми за събитията от дните след разследването на причините за смъртта на мисис Франклин са малко неясни. Организирано беше, разбира се, погребение, на което мога да кажа, че присъстваха голям брой любопитни жители на Стайлс Сейнт Мери. Именно на самото погребение бях неприятно изненадан от някаква възрастна жена със съззливи очи и неприятна външност като на таласъм.

Старицата ме заговори точно, когато се точехме на изхода на гробището.

– Май сте ми познат, господине?

– Ами... възможно е...

Продължи, без да обръща внимание на думите ми.

– От двайсет години и повече. Когато старата дама почина горе в имението. Първото убийство тук, в Стайлс. Ама, казвах си, че няма да е последно. Старата мисис Ингълторп я очисти мъжът ѝ – така си викахме тук. И така си беше. – Злобните ѝ очички ме гледаха хитро. – Сигурно и тоя път е така.

– Какво говорите? – рязко възразих аз. – Не чухте ли решението на съда?

– Приказки на следователя. Но може и да греши, не мислите ли? – сбута ме с лакът тя. – Докторите знаят как да се отърват от жените си. А пък и тая май не беше съвсем за него.

Извърнах се гневно към нея и тя започна да се измъква, като мърмореше, че нищо лошо не е казала, само че ѝ било чудно, нали така, че за втори път се случва подобно нещо.

– А пък и не е ли странно, господине, че вие и двата пъти все сте тук?

Невероятно, но в момента си помислих дали не ме подозира, че наистина съм извършил и двете престъпления. Бях много разстроен. И изведнъж разбрах колко особени и натрапчиво подозрителни са местните хора.

И все пак жената не бе съвсем далеч от истината. Защото някой бе убил мисис Франклин.

Както споменах, помня много малко за тогавашните дни. Здравето

на Поаро например ме тревожеше сериозно. При мен дойде Къртис, на чието глуповато лице се четеше неясна тревога, за да ми съобщи, че Поаро бил получил обезпокоителна сърдечна криза.

– Струва ми се, сър, че трябва да го види лекар.

Незабавно изтичах при Поаро, който енергично отхвърли подобно предложение. Помислих си, че поведението му е съвсем непривично. По мое мнение, Поаро винаги е бил изключително предпазлив по отношение на здравето си. Пазеше се от течение, увиваше се с копринени и вълнени шалове, изпитваше ужас, че може да си намокри краката, редовно мереше температурата си и се пъхаше в леглото при най-слабия полъх на хлад... „Защото в противен случай мога да получа fluxion de poitrine²⁰!“ Знаех, че и при най-леки заболявания, веднага викаше лекар.

А сега, когато наистина беше болен, правеше точно обратното.

Но може би истинската причина бе именно болестта му. Онези, другите заболявания бяха дреболии. Сега, когато наистина боледуваше, вероятно се боеше да приеме истината. Омаловажаваше сериозността на състоянието си, защото бе изплашен.

Отхвърляше доводите ми енергично и с нетърпящ възражения тон:

– А, та нали се консултирах с докторите! Не с един, а с много. Ходих и при Бланк, и при Даш (двама известни специалисти) и какво направиха те? – изпратиха ме в Египет, където състоянието ми веднага се влоши. Ходил съм и при Р...

Знаех, че Р. е специалист по сърдечни заболявания. Попитах нетърпеливо:

– Какво каза той?

Поаро ме погледна косо – и сърцето ми се сви.

– Направи всичко, което може да се направи – спокойно рече той. – Назначи ми лечение и ми предписа лекарства, които винаги са ми под ръка. Повече нищо не може да се направи. Така че, Хейстингс, безполезно е да викаме повече доктори. Машинката, mon ami, се е износила. Уви, човек не може да си сложи нов двигател като на автомобил и да продължава да си кара, както преди.

– Но, вижте какво, Поаро, сигурно е сериозно. Къртис...

– Къртис ли? – рязко попита Поаро.

– Да, идва при мен. Тревожеше се... Получил сте пристъп...

Поаро кимна с разбиране.

– Да, да. Понякога се появяват тия кризи, неприятно ми е да си го

20. Fluxion de poitrine (фр.) – белодробно възпаление. – Бел. пр.

призная. Струва ми се, че Къртис още не е свикнал със сърдечните ми кризи.

– Няма ли наистина да отидете на лекар?

– Безполезно е, приятелю мой.

Говореше спокойно, но решително. Отново усетих, че сърцето ми се свива. Поаро ми се усмихна и каза:

– Този случай, Хейстингс, ще ми бъде последен. Ще бъде също така и най-интересният ми случай – с най-интересния престъпник. Защото похватите на Х са превъзходни и изпипани до съвършенство, което не може да не предизвика възхищение, колкото и да не ни се ще. Досега, *mon cher*, този Х действа с такова умение, че успява да ме надиграе – мен, Еркюл Поаро! Изобретил е способ за нападение, на който не мога да открия противодействие.

– Но ако здравето ви... – започнах утешително аз.

Но очевидно не избрах най-подходящия начин да го утеша. Еркюл Поаро моментално избухна в гняв.

– Ах! Не съм ли ви казвал поне трийсет и шест пъти и още трийсет и шест пъти, че не се изисква никакво физическо усилие? Човек трябва само да помисли с мозъка си.

– Ами... да, разбира се... правите го съвсем добре.

– Съвсем добре ли? Правя го превъзходно. Краката ми са парализирани, сърцето ми прави номера, но мозъкът ми, Хейстингс, мозъкът ми си работи съвсем безпогрешно и без никакви отклонения. Мозъкът ми все още е първо качество.

– Но това – примирено рекох аз, – е чудесно.

Докато слизах бавно по стъпалата, си казах, че мозъкът на Поаро вече не се справя така добре, както някога. Първо мисис Лътръл едва остана жива, а сега и смъртта на мисис Франклин. И какво правехме ние? На практика – нищо.

II

На следващия ден Поаро ми каза:

– Съветвахте ме, Хейстингс, да ме види лекар.

– Да – нетърпеливо рекох аз. – Много ще се радвам, ако го направите.

– Eh bien, ще се съглася. Искам да ме види доктор Франклин.

– Франклин ли? – недоумявах аз.

– Е, нали е доктор?

– Да, но... основната му работа е свързана с изследванията?

– Несъмнено. Предполагам, че няма да има успех като интернист. У него няма достатъчно от онова, което наричат „умение да стои до леглото“. Но пък е добре подготвен. Действително мога да кажа за него, че „си разбира от занаята по-добре от мнозина“, както се изразяват във филмите.

Все още не бях напълно убеден. Въпреки че не се съмнявах в способностите на Франклин, винаги ми правеше впечатление, че няма търпение да изслушва и че се отнася с безразличие към болките на хората. Подобно отношение вероятно бе съвсем подходящо за изследователската му работа, но едва ли щеше да бъде удачно, ако се наложеше да се грижи за болни.

Но след като Поаро бе се съгласил да отстъпи и понеже нямаше наблизо друго медицинско лице, Франклин с готовност се съгласи да го прегледа. Но ни предупреди, че ако се наложи Поаро редовно да бъде под наблюдението на лекар, можем да се обърнем и към местния доктор. За себе си обясни, че не може да поеме ангажимент.

Франклин прекара доста време при Поаро.

Когато най-после излезе от стаята, аз стоях и го чаках. Дръпнах го в моята стая и затворих вратата.

– Е? – загрижено попитах аз.

Франклин промълви замислено:

– Забележителен човек.

– О, това ми е известно. Да... – рекох аз, подминавайки безспорния факт. – А здравето му как е?

– А, здравето ли? – Франклин изглеждаше напълно изненадан, сякаш го питах за нещо абсолютно незначително. – О! Здравето му, разбира се, е съвсем калпаво.

Чувствах, че не така следва да се изрази един специалист. А бях чувал от Джудит, че Франклин като студент е бил един от най-надарените по негово време.

– Много ли е зле? – загрижено настоявах аз.

Погледна ме сериозно и попита:

– Искате ли да знаете?

– Разбира се.

Какво си мислеше, глупакът му с глупак? И почти веднага ми обясни.

– Мнозина – рече той, – не искат да знаят. Предпочитат нещо като

успокоителен сироп. Искат надежда. Искат уверенията да им се дават капка по капка. И наистина, понякога настъпват чудотворни подобрения. Но при Поаро няма да бъде така.

– Да не искате да кажете, че...

И отново някой сякаш стисна с ледена ръка сърцето ми.

– А, да, краят му е близо. И то много близо според мене. Нямахте да ви кажа, ако не ме бе упълномощил.

– Значи знае.

Франклин обясни:

– Всичко му е известно. Сърцето му може да спре – ей така, всеки миг. Но, естествено, не мога да кажа точно *кога*.

Замълча, а после продължи:

– Доколкото го разбрах, той се тревожи, че трябва да довърши нещо, с което, както се изрази, се е заел. Известно ли ви е какво има предвид?

– Да – отвърнах аз. – Известно ми е.

Франклин ме погледна с интерес.

– Иска да бъде сигурен, че ще успее да си свърши работата.

– Разбирам.

Чудех се, дали Джон Франклин има някаква представа за каква работа става дума!

– Надявам се, че ще успее – бавно рече той. – От думите му разбрах, че то значи много за него.

Замълча, а после добави:

– Мисълта му е много последователна.

Попитах разтревожено:

– Не може ли да се направи нещо – по отношение на лечението...

– Нищо не може да се направи – поклати глава той. – Дали са му ампули с амилнитрат, които трябва да взема, щом усети, че приближава пристъп.

После ми каза нещо много интересно.

– Уважението му към човешкия живот е голямо, нали?

– Да, предполагам, че е така.

Колко често бях чувал Поаро да казва: „Не одобрявам убийството“. Винаги ме е разсмивал с превзетия си стил.

Франклин продължаваше:

– Ето в какво се различаваме с него. При мене е обратното...

Изгледах го с любопитство. Наведе глава встрани и се усмихна неясно.

– Съвсем вярно е – рече той. – След като смъртта неизбежно ще настъпи, какво значение има дали ще е по-рано или ще е по-късно? Разликата е нищожна.

– Тогава, защо, за Бога, сте станали лекар, след като мислите така? – попитах аз с известно негодувание.

– О, скъпи ми приятелю, лекарският занаят не се състои само в това да надхитриш неизбежния край. В него има много повече – да подобряваш живота. Ако някой здрав човек умре, няма чак толкова голямо значение. Ако някой малоумен умре – това е добре. Но ако направите някакво изобретение, с което да коригирате някоя жлеза и да превърнете вашия кретен в нормален индивид – ето в какво, според мене, има голям смисъл.

Загледах се в него с още по-голям интерес. Все още чувствах, че ако се разболея от грип, едва ли бих повикал доктор Франклин, но не можех да му отрека, че притежава жестока откровеност и че е човек с истински силен дух. Забелязвах някаква промяна у него, откакто почина съпругата му. Скръбта му не се изразяваше с обичайното поведение на страдащите. Напротив, изглеждаше по-оживен, по-малко разсеян и сякаш бе изпълнен с енергия и въодушевление.

Думите му рязко прекъснаха размишленията ми:

– Вие с Джудит не си приличате много, нали?

– Не, мисля, че не.

– На майка си ли прилича?

Замислих се, а после поклатих глава отрицателно.

– Не съвсем. Съпругата ми беше весело и усмихнато създание. Нищо не приемаше сериозно – опита се и мен да направи такъв, но не сполучи.

Усмихна се колебливо.

– Не, вие сте доста строг баща, нали? Поне Джудит твърди така. Джудит не се смее много – сериозна млада жена. Мисля, че прекалено много работи. Вината е моя.

Потъна в мислите си. Изтърих му баналното: „Работата ви сигурно е много интересна“.

– А?

– Казах, че работата ви сигурно е много интересна.

– Само според пет-шест души. Всички останали смятат, че е ужасно скучна – и вероятно са прави. Но както и да е... – Отхвърли назад глава, раменете му сами се разтвориха и изведнъж придоби истинския си вид – силен и мъжествен. – Сега се открива моят шанс. Господи, иде

ми да се разкрещя. Днес ми се обадиха от института към министерството. Мястото е все още свободно и ме канят да го заема. До десет дни трябва да започна.

– За Африка ли става въпрос?

– Да. Чувствам се страхотно.

– Толкова скоро. – Бях малко шокиран.

– Какво искате да кажете с това „скоро“? – учудено попита той. – А, да. – Челото му се проясни. – Имате предвид смъртта на Барбара ли? Но защо не, по дяволите? Има ли смисъл да се преструвам, че смъртта ѝ не е най-голямото възможно облекчение за мен.

Учуденият ми израз сякаш го забавляваше.

– Боя се, че нямам време да се съобразявам с общоприетите принципи. Влюбих се в Барбара – беше много хубаво момиче, ожених се за нея и я разлюбих след около година. Дори си мисля, че даже нямаше и година. Оказах се пълно разочарование за нея, естествено. Мислеше си, че ще може да ми въздейства. Но не успя. Аз съм себичен, твърдоглав грубиян и правя каквото си наумя.

– Но все пак сте се отказали от работата в Африка заради нея – напомних му аз.

– Да. Но поради чисто финансови съображения. Бях поел задължението да създам на Барбара такива условия, с каквито бе свикнала да живее. Ако бях заминал, щеше да живее в недоимък. Но сега вече – усмивката му бе съвсем искрена, като на момче – късметът ми започна неочаквано да работи в моя полза.

Чувствах се отвратен. Вярно е, според мен, че много съпрузи, чиито жени са починали, не се чувстват съкрушени и този факт малко или много е известен на всички. Но в случая нахалството на Франклин беше безгранично.

Усети за какво си мисля, но то изобщо не го смути.

– И изобщо ли не ви тревожи факта, че съпругата ви се е самоубила? – строго го попитах аз.

Отговори ми замислено:

– Всъщност, не вярвам, че се е самоубила. Съвсем невероятно е...

– Но тогава, какво мислите, че се е случило?

Усети какво имам предвид, но каза:

– Не знам. Не мисля, че... искам да знам. Разбирате ли ме?

Зяпнах го изненадан. Погледът му бе упорит и студен.

– Не искам да знам – повтори той. – Не ме... интересува. Ясно ли ви е?

Ясно ми бе – но не ми харесваше.

Не знам кога точно бе, но забелязах, че Стивън Нортън е загрижен за нещо. След разследването бе станал много мълчалив, а след като и то, и погребението минаха, той продължаваше да се скита наоколо с приведени очи и с намръщено чело. Имаше навика да разрошва непрекъснато късата си посивяла коса, докато не заприлича на наежен таралеж. Смешно бе, но той го правеше съвсем несъзнателно, което бе признак на някакво вътрешно смущение. Когато му говореха, отговаряше разсеяно и накрая ми стана съвсем ясно, че очевидно е угрижен за нещо. Попитах го внимателно, дали не е получил някакви неприятни новини, на което веднага отговори отрицателно. Така въпросът бе приключен за известно време.

Но не след дълго направи опит да поиска мнението ми за някакъв въпрос по непохватен и заобиколен начин.

Заеквайки леко, което винаги правеше, когато говореше сериозно, той се впусна да ми разправя някаква заплетена история, същината на която се оказа, че е въпрос на етика.

– Знаете ли, Хейстингс, ужасно лесно би трябвало е да се каже кое е правилно и кое не е, но всъщност не е толкова просто, когато на човек му се наложи да вземе решение. Искам да кажа, че човек може да попадне на нещо... което, например, нали ме разбирате, не е предназначено за него... всичко става случайно и всъщност той не може да има никаква полза, но все пак, може да се окаже, че е с огромна важност. Разбирате ли какво искам да кажа?

– Боя се, че не съвсем – признах си аз.

Нортън отново сви вежди. Започна да роши косата си така, че тя щръкна нагоре по обичайния смешен начин.

– Толкова ми е трудно да ви обясня. Да предположим например, че ви се случи да прочетете нещо в лично писмо – отворено по погрешка, така да се каже – писмо, предназначено за някой друг, а вие започнете да го четете, защото си мислите, че е било за вас и така всъщност прочитате неща, които не са за вас, но го разбирате късно. Подобно нещо е възможно, знаете, че е така.

– О, да, разбира се, че е възможно.

– Е, питам ви, какво трябва да направи този човек?

– Ами... – започнах да мисля по въпроса аз. – Предполагам, че трябва да отидете при получателя на писмото и да му кажете: „Ужасно съжалявам, но го отворих по погрешка“.

Нортън въздъхна. Заяви, че нещата не са толкова прости.

– Не разбирате ли, че може да сте прочели нещо много неудобно за онзи човек, Хейстингс?

– Което ще го изложи много ли искате да кажете? Мисля, че е по-добре да се престорите, че в действителност не сте прочели нищо – че сте открили грешката си навреме.

– Да – отговори Нортън след дълго мълчание, но ми се стори, че все още не е убеден, че това е най-доброто решение.

– Как ми се иска да знам какво трябва да направя – доста тъжно рече той.

Казах му, че не виждам какво друго би могъл да направи.

Все още със смръщено чело, Нортън каза:

– Разберете, Хейстингс, тук има и нещо друго. Да предположим, че прочетеното от вас е... ами, доста важно за още някого, искам да кажа.

Започнах да губя търпение.

– Нортън, наистина не мога да ви разбера. Не можете да четете разни чужди писма току-така, нали?

– Не, не, разбира се, че не. Нямах предвид това. А пък и изобщо не ставаше въпрос за писмо. Просто казах писмо, защото се опитвах да ви обясня характера на положението. Естествено, всичко, което човек е видял, чул или прочел – случайно – той трябва да го запази за себе си, освен ако...

– Освен ако какво?

Нортън проточено отговори:

– Освен ако то е нещо, за което сте длъжен да проговорите.

Погледнах го с внезапно събуден интерес. Той продължи:

– Вижте, приемоте го така, да предположим, че сте видял нещо през... ключалката...

Ключалките винаги ме караха да се сещам за Поаро! Нортън продължаваше да се запъва:

– Имам предвид, че имате достатъчно основателна причина да надникнете през ключалката – ключът може да заяжда и просто искате да проверите дали дупката е чиста... или... или по някаква друга, основателна причина... и никога не сте очаквали да станете свидетел на онова, което сте видял...

За миг или два изгубих нишката на обърканите му обяснения, защото в съзнанието ми бе настъпило просветление. Спомних си за оня ден на тревистото хълмче, когато Нортън бе вдигнал бинокъла си, за да види пъстрия кълвач. Спомних си как внезапно бе се натъжил и притеснил, опитвайки се да ми попречи да погледна на свой ред през

бинокъла. Тогава бях решил прибързано, че е видял нещо, което ме засяга – по-точно, че са били Алъртън и Джудит. Ами ако не е било така?

Ами ако е видял нещо съвсем различно? Тогава бях убеден, че е нещо свързано с Алъртън и Джудит, защото бях обхванат от натрапчивата мисъл за тях дотолкова, че не можех да разсъждавам за нищо друго. Попитах внезапно:

– Да не би да става въпрос за нещо, което сте видял с бинокъла?

Нортън изглеждаше едновременно изненадан и облекчен.

– Но как се досетихте, Хейстингс?

– И то е станало в деня, когато бяхме с вас и Елизабет Коул на хълмчето, нали така?

– Да, точно така.

– И не искахте и аз да го видя?

– Не. То не беше... ами, според мен, никой от нас не трябваше да го види.

– И какво бе то?

Нортън сбърчи чело отново.

– Ето за какво ви говорех. Длъжен ли бях да ви кажа? Имам предвид, че то си беше... е, шпиониране. Видях нещо, което не трябваше да виждам. Не го търсех – там наистина имаше пъстър кълвач – чудесен екземпляр, а после видях другото.

Замълча. Изгарях от любопитство, страшно любопитство, но все пак уважавах угризеността на съвестта му.

– Може да има значение за някого. Ето как стоят нещата. Не зная – колебливо рече Нортън.

Тогава го попитах:

– Има ли нещо общо със смъртта на мисис Франклин?

Думите ми го объркаха. – Странно е, че го казвате.

– Значи има, нали?

– Не... не, не съвсем. Но би могло и да има.

После добави замислено:

– Би могло да даде различно обяснение на някои факти. Би означавало, че – о, по дяволите, не знам какво да направя!

Колебаех се какво да сторя. Умирах от любопитство, но разбирах, че Нортън няма никакво желание да сподели какво е видял. Можех да го разбера. Самият аз щях да се чувствам по същия начин. Винаги е неприятно, когато човек научи нещо, с което, според останалите, се е сдобил по съмнителен начин.

После неочаквано ми хрумна изход.

– Защо не се посъветвате с Поаро?

– Поаро ли? – Нортън изглеждаше леко разколебан.

– Да, помолете го за съвет.

– Ами – двоумеше се Нортън, – чудесна идея! Само че, нали е чужденец... – спря се, очевидно притеснен.

Знаех какво има предвид. Прекалено добре ми бяха известни унищожителните забележки на Поаро но въпроса за „спазването на правилата“. Само се чудех, че Поаро не бе се сетил досега да грабне бинокъл! Сигурно щеше да го направи, ако му бе дошло на ум.

– Поаро ще запази тайната ви – подканих го аз. – И не е необходимо да се възползвате от съвета му, ако не ви харесва.

– Прав сте – съгласи се Нортън с прояснено лице. – Знаете ли, Хейстингс, мисля, че точно така ще направя.

IV

Останах изненадан от незабавната реакция на Поаро, когато му съобщих новината.

– Какво казахте, Хейстингс?

Филията препечен хляб, която се готвеше да захапе, се изплъзна от ръката му. Наведе глава нетърпеливо напред.

– Разкажете ми. Разкажете ми бързо.

Повторих му всичко.

– Видял е нещо през бинокъла си тогава – замислено повтори Поаро. – Нещо, което не иска да ви каже. – Протегна ръка и ме стисна за рамото. – Нали не е казал на никого какво е видял?

– Мисля, че не е. Всъщност, сигурен съм, че не е казал.

– Бъдете внимателен, Хейстингс. Много е важно да не каже на никого – не трябва дори да го загатва. Ако го направи, може да стане опасно.

– Опасно ли?

– Много опасно.

Лицето на Поаро, бе сериозно.

– Уговорете се с него, топ аті, да ме посети довечера. Просто обикновено приятелско посещение, нали разбирате. Не допускайте някой друг да се усъмни, че има някаква особена причина за неговото посещение. И бъдете внимателен, Хейстингс, бъдете много, много

внимателен. Кой друг казахте, че е бил с вас тогава?

– Елизабет Коул.

– Тя забеляза ли нещо необичайно в поведението му?

Опитах се да си припомня.

– Не знам. Може и да е забелязала. Да я попитам ли, дали...?

– Нищо няма да ѝ казвате, Хейстингс – абсолютно нищо.

ГЛАВА 16

I

Предадох на Нортън молбата на Поаро.

– Разбира се, че ще се кача да го видя. Искане ми се. Но знаете ли, Хейстингс, много съжалявам, че го споменах дори и на вас.

– Между другото – рекох аз, – нали не сте казвали нищо на никой друг?

– Не... поне... не, разбира се, че не.

– Съвсем сигурен ли сте?

– Да, да, нищо не съм казвал.

– Е, недейте да казвате нищо. Поне докато не се видите с Поаро.

Забелязах някакво леко колебание в гласа му, когато ми отговори за пръв път, но последвалото уверение бе съвсем категорично. Но след време, щях да си спомня за тази негова неувереност.

II

Изкачих се пак на тревистата могила, на която бяхме стояли в оня ден. Там вече имаше някой. Елизабет Коул. Докато се изкачвах по стръмното, тя извърна глава.

– Изглежда много развълнуван, капитан Хейстингс. Случило ли се е нещо?

Опитах се да се успокоя.

– Не, не, няма нищо. Просто се запъхтах от бързото ходене. – И добавих равнодушно, сякаш нищо не ме вълнуваше:

– Май ще завали дъжд.

– Да, мисля, че да – рече тя, с поглед вдигнат към небето.

Замълчахме за минута или две. У нея имаше нещо, с което ми беше много симпатична. Още когато ми разкри истинската си самоличност и ми разказа за трагедията, съсипала живота ѝ, ми стана интересна. Двама души, които са преживели нещастия, имат доста допирни точки. Но на нея ѝ предстоеше втора младост или поне така предполагах. Изрекох поривисто:

– Далеч не съм развълнуван днес, а съм разстроен. Научих някои

неприятни неща за добрия ми стар приятел.

– За мою Поаро ли?

Съчувствието ѝ ме накара да се отпусна. Когато свърших, тя ме попита внимателно:

– Разбирам. Значи – краят може да настъпи по всяко време?

Кимнах с глава, неспособен да говоря. След миг-два обясних:

– Когато си отиде, наистина ще остана сам на този свят.

– О, не, имате Джудит – а и другите ви деца.

– Всички са се пръснали по света, а пък Джудит – е, отдала се е на работата си и няма нужда от мене.

– Струва ми се, че децата изобщо не се нуждаят от родителите си, докато не изпаднат в някаква беда. Опитвам се да ви успокоя, но нещата по принцип са така. Аз съм много по-самотна от вас. Двете ми сестри са далече, едната е в Америка, а другата – в Италия.

– Мило момиче – рекох аз, – животът ви едва започва.

– На трийсет и пет ли?

– И какво са трийсет и пет години? Как ми се иска да съм на трийсет и пет. – И добавих закачливо:

– И да знаете, че не съм съвсем спял.

Погледна ме въпросително, а после се изчерви.

– Да не би да си мислите, че... о! Стивън Нортън и аз сме само приятели. Имаме доста общи интереси...

– Още по-добре.

– Той... той просто е ужасно мил.

– О, мила моя – казах аз, – не си мислете, че е само любезност. Ние, мъжете, не сме направени по този начин.

Но Елизабет Коул внезапно бе пребледняла. Заговори с тих и неестествен глас:

– Вие сте жесток и спял! Как бих могла да си помисля за... за брак? С моето минало. Със сестра-убийца или, ако не е такава, тя е душевно-болна. Не зная кое е по-лошото от двете.

– Не се тормозете заради нея. Представете си, че може да не е вярно – помъчих се да я убедя аз.

– Какво искате да кажете? Вярно е.

– Не си ли спомняте, че веднъж ми казахте: „Не беше Маги“?

– Просто така мисля – въздъхна тя дълбоко.

– Но може да се окаже, че каквото мислите е вярно.

– Какво имате предвид? – загледа ме втренчено тя.

– Сестра ви – настоях аз, – не е убила баща ви.

Посегна с ръка към устните си. Широко отворените ѝ, изплашени очи се възряха в мене.

– Вие сте луд – рече тя. – Сигурно сте луд. Кой ви каза подобно нещо?

– Не е важно – рекох аз. – Вярно е. Някой ден, ще ви представя доказателства.

III

Близо до къщата се сблъсках с Бойд Карингтън.

– За последна вечер съм тук – съобщи ми той. – Утре се мества.

– В Нейтън ли?

– Да.

– Сигурно сте много доволен.

– Знам ли? Може би – отвърна с въздишка той. – Както и да е, Хейстингс, няма да скрия от вас, че с радост си тръгвам оттук.

– Храната е наистина доста лоша и обслужването не е добро.

– Нямам предвид това. Евтино е все пак, а пък и не може да се очаква кой знае от подобни семейни пансионери. Не, Хейстингс, нямам предвид удобствата. Къщата тук не ми харесва – в нея има някакъв злокобен дух. Стават някакви странни неща.

– Наистина е така.

– Не мога да го определя точно. Може би къща, в която е било извършено убийство веднъж, никога няма да бъде отново същата... Но на мене не ми харесва. Първо, нещастният случай с мисис Лътъръл – ужасно неприятен случай. А после и самоубийството на горката малка Барбара. – Замълча. – Бих казал, че тя бе последният човек на света, който би се самоубил.

– Е, не бих казал, че е съвсем така... колебливо рекох аз.

– Да, ама аз така си мисля – прекъсна ме той. – По дяволите, бях с нея през по-голямата част на предишния ден. Беше в добро настроение – радваше се, че сме излезли да се пораздвижим. Единственото, което я притесняваше бе, че Джон е прекалено погълнат от опитите си и може да прекали или пък да експериментира върху себе си. Знаете ли какво си мисля, Хейстингс?

– Не.

– Че съпругът ѝ е виновен за смъртта ѝ. Предполагам, че непрекъснато ѝ е натяквал. Винаги беше щастлива, когато беше с мен. Той я

караше да си мисли, че е пречка на кариерата му (ще му дам аз една кариера!) и именно това я съсипа. Ужасно безчувствен човек, окото му няма да трепне. Преди малко ми каза, че заминава за Африка, все едно, че нищо не се е случило. Знаете ли, Хейстингс, наистина не бих се изненадал, ако той е убил жена си.

– Недейте да говорите така – остро възразих аз.

– Не... не, разбира се, че не говоря сериозно. Макар че, забележете, според мен, ако той е убиецът, не би го направил по този начин. Имам предвид, че всички знаеха, че работи с фисостигмин, така че няма разумно обяснение, ако е решил да я убие, да използва именно този препарат. Но независимо от всичко, Хейстингс, не съм единственият, който смята, че Франклин е подозрителна личност. Подказа ми го човек, който е вътре в нещата.

– Кой беше? – нетърпеливо попитах аз.

Бойд Карингтън понижи глас.

– Сестра Крейвън.

– Какво? – напълно изненадано възкликнах аз.

– Тихо. Недейте да викате. Да, сестра Крейвън ми подхвърли тая идея. Знаете, че тя е умно момиче, мозъкът ѝ е съвсем на място. Не обича Франклин – и никога не го е обичала.

Замислих се. Според мен сестра Крейвън не можеше да понася собствената си пациентка. Неочаквано ми хрумна, че сестра Крейвън сигурно знае много подробности за семейния живот на Франклин.

– Тя ще преспи тук довечера – съобщи Бойд Карингтън.

– Какво? – новината ме озадачи. Сестра Крейвън бе си тръгнала веднага след погребението.

– Само за една вечер, преди да поеме новата си пациентка – обясни Бойд Карингтън.

– Разбирам.

Завръщането на сестра Крейвън неясно защо ме обезпокои, но не бих могъл да кажа по какви причини. Чудех се, дали има някаква причина за нейното завръщане? Не обичаше Франклин, както бе казал Бойд Карингтън...

Опитах се да се успокоя и изрекох с неочаквана разпаленост:

– Тя няма право да хвърля подозрения върху Франклин. Все пак, нейните показания спомогнаха да се установи, че е било самоубийство. А също и показанията на Поаро, който потвърди, че е видял мисис Франклин да излиза от лабораторията с шишенце в ръка.

Бойд Карингтън рязко ме прекъсна:

– Какво шишенце? Жените постоянно носят разни шишенца – с парфюми, с лосион за коса, с лак за нокти. Дъщеря ви разнасяше през цялата вечер някакво шише – но то не означава, че е мислила за самоубийство, нали? Глупости!

Млъкна, тъй като към нас се приближи Алъртън. И съвсем като в класическа мелодрама в далечината се чу глух тътен. Помислих си, както неведнъж преди, че Алъртън е най-подходящият за ролята на злодея.

Но той бе далеч от къщата в нощта, когато умря Барбара Франклин. И освен това, какъв ли би могъл да е неговият мотив?

Но пък се сетих, че Х никога не е имал определен мотив. И с това успяваше да постигне целите си. Именно неизвестността на мотивите му, а не нещо друго, ни пречеше да го разкрием. И все пак, във всеки един миг, можеше да се появи тънкият лъч на просветлението.

IV

Мисля, че именно сега трябва да отбележа, че никога през цялото време, нито за миг не съм си представял, че Поаро би могъл да се провали. В схватката между Поаро и Х никога не съм очаквал, че Х би могъл да излезе победител. Въпреки немоцта и влошеното здраве на Поаро, аз вярвах в него – че е по-силният от двамата. Бях свикнал да виждам Поаро като победител.

Но самият Поаро бе човекът, който за първи път ме накара да се усъмня.

Отбих се да го видя, когато тръгнах за вечеря. Сега точно не мога да си спомня повода, но той внезапно употреби израза „ако с мене се случи нещо“.

Запротестирах незабавно и шумно. Нищо няма да се случи – нищо не би могло да се случи.

– Eh bien, тогава не сте изслушал внимателно какво ви е казал доктор Франклин.

– Франклин не разбира. Пред вас има още много дълги години, Поаро.

– Възможно е, приятелю, макар че е малко вероятно. Но сега говоря конкретно, а не в общ смисъл. Макар че мога да умра много скоро, все пак може би няма да е толкова скоро, колкото би устроило нашия приятел Х.

– Какво? – Лицето ми сигурно е изразявало пълната ми изненада.

Поаро кимна с глава.

– Но да, Хейстингс. Х все пак е интелигентен. Всъщност много интелигентен е. И Х не може да не е разбрал, че ако ме отстрани дори и само няколко дни преди естествения ми край, ползата за него ще бъде неоценима.

– Но тогава... но тогава... какво ще стане? – напълно объркан попитах аз.

– Когато падне полковникът, *mon ami*, командата се поема от следващия по старшинство. Вие ще продължите.

– Но как бих могъл? В пълно неведение съм.

– Помислил съм и за това. Ако нещо се случи с мен, приятелю, ето тук ще намерите – той потупа заключеното куфарче до себе си – всички указания, от които имате нужда. Помислил съм, както виждате, за всички възможни варианти.

– Няма нужда да се правим на умни. Просто ми кажете сега всичко, което трябва да зная.

– Не, приятелю. Фактът, че не знаете онова, което зная аз, е ценно предимство.

– Оставили сте ми ясни писмени указания за всичко?

– Естествено, че не. Х би могъл да се добере до тях.

– Тогава какво сте ми оставили?

– Един вид насоки. Те не биха означавали нищо за Х – бъдете сигурен, че е така, но ще ви помогнат да откриете истината.

– Не съм толкова сигурен. Защо трябва да мислите по толкова заплетен начин, Поаро? Винаги усложнявате нещата. Винаги сте бил такъв!

– И то вече се е превърнало в страст за мене, нали? Това ли искахте да ми кажете? Вероятно е така. Но бъдете уверен, че насоките ми ще ви доведат до истината. – Замълча за миг, а после рече:

– И може би тогава ще съжалите, че сте стигнали толкова далеч. Вместо това може да ви се прииска да кажете: „Спуснете завесата“.

Нещо в гласа му събуди отново неясния и неопределен ужас, който бях изпитвал вече неведнъж. Сякаш някъде съвсем близко, макар и незрима, съществуваше някаква истина, която не исках да проумея – която не можех да се съглася да приема. Истина, която вече дълбоко в себе си, знаех...

Тръснах глава да отпъдя обзелата ме мисъл и слязох на вечеря.

ГЛАВА 17

I

Вечерята премина доста оживено. Мисис Лътъръл бе отново сред нас, демонстрирайки по най-добрия начин приповдигнатата си ирландска оживеност. Франклин също бе по-оживен и весел, от когато и да било. За първи път виждах сестра Крейвън в цивилни дрехи, а не в сестринската ѝ униформа. Така изглеждаше наистина много привлекателна и млада, захвърлила професионалната си сдържаност.

След вечерята мисис Лътъръл предложи бридж, но в крайна сметка се ориентирахме към игри без партньори. Около девет и тридесет, Нортън съобщи намерението си да отиде да види Поаро.

– Добра идея – рече Бойд Карингтън. – Жалко, че напоследък се чувстваше неразположен. Идвам и аз.

Трябваше да действам незабавно.

– Вижте какво – казах аз, – нали няма да възразите, но за него наистина е много изморително да говори едновременно с повече хора.

Нортън схвана намека ми и бързо додаде:

– Обещах да му дам една книга за птиците.

– Добре – съгласи се Бойд Карингтън. – Нали ще се върнете, Хейстингс?

– Да.

Качих се с Нортън. Поаро ни очакваше. Разменихме няколко думи и слязох сам. Започнахме да играем руми²¹.

Стори ми се, че Бойд Карингтън не понася безгрижната атмосфера на Стайлс тази вечер. Вероятно си мислеше, че е прекалено рано всички да забравят за нещастieto. Беше разсеян, често забравяше какво прави и накрая се отказа от играта.

Отиде до прозореца и го отвори. В далечината се разнесе тътен от гръмотевица. Бурята се разразяваше, макар че все още беше далече. Бойд Карингтън затвори прозореца и се върна при нас. Постоя още няколко минути, наблюдавайки играта. После излезе от стаята.

Прибрах се в стаята си към единайсет без четвърт. Не се отбих при Поаро. Можеше вече да е заспал. Освен това не исках да мисля повече

21. Вид игра на карти. – Бел. ред.

за Стайлс и свързаните с него проблеми. Исках да заспя – да заспя и да ги забравя.

Тъкмо се унасях, когато ме разсъни някакъв шум. Помислих, че някой може да е почукал на вратата. Извиках „Влезте“, но след като никой не ми отговори, запалих лампата, станах и надникнах в коридора.

Видях, че Нортън току-що а излязъл от банята и се прибира към стаята си. Облечен бе в кариран халат, в особено отвратителни цветове, а косата му стърчеше нагоре, както обикновено. Влезе в стаята си и притвори вратата, веднага след което чух, че завърта ключа в ключалката.

Над къщата се разнесе приглушен тътен на гръмотевица. Бурята се приближаваше.

Пъхнах се обратно в леглото, неясно обезпокоен от звука на ключа.

Звукът на ключалката ме накара да се замисля за нещо злокобно. Чудех се дали Нортън редовно заключва вратата си нощем? Дали пък Поаро не го е предупредил да се заключва? Сетих се, внезапно обезпокоен, за тайнствено изчезналия ключ от вратата на Поаро.

Лежах в леглото с нарастващо безпокойство, а приближилата се вече буря увеличаваше тревогата ми. Най-накрая станах и заключих вратата си. После си легнах и заспах.

II

Отбих се при Поаро преди да сляза за закуска.

Още лежеше в леглото, но отново бях поразен от нездравия му вид. Лицето му излъчваше безкрайно изтощение и умора.

– Как сте, драги?

Усмихна ми се търпеливо.

– Съществувам, приятелю. Все още съществувам.

– Имате ли болки?

– Не, просто се чувствам уморен – въздъхна той, – много уморен.

Кимнах с глава.

– Какво стана снощи? Каза ли ви Нортън какво е видял в оня ден?

– Да, каза ми.

– И какво е било?

Поаро ме изгледа продължително и замислено преди да ми отговори:

– Не съм сигурен, Хейстингс, че трябва да ви кажа. Може да ме

разберете неправилно.

– За какво говорите?

– Нортън – рече Поаро. – ми каза, че е видял двама души...

– Джудит и Алъртън – извиках аз. – През цялото време си знаех, че е било така.

– Е, да, ама не. Не са били Джудит и Алъртън. Нали ви казах, че може да ме разберете неправилно. Вие сте човек, който непрекъснато си внушава!

– Извинете ме – сепнах се аз. – Кажете ми.

– Ще ви кажа утре. Има доста неща, за които трябва да помисля.

– Ще помогне ли... ще помогне ли на случая?

Поаро кимна утвърдително. Притвори очи и се отпусна на възглавницата.

– Случаят е приключен. Да, приключен е. Има само още няколко дребни уточнения. Отивайте да закусвате, приятелю. И когато излизате, кажете на Къртис да дойде при мен.

Изпълних молбата му и слязох долу. Исках да видя Нортън. Изгрях от любопитство да науча какво е казал на Поаро.

Подсъзнателно все още не бях доволен. Липсата на обичайното възгордяване в поведението на Поаро ме озадачаваше неприятно. Защо продължаваше упорито с тайнствеността си? Защо бе така необяснимо и дълбоко натъжен? Каква беше истината във всичко това?

Нортън го нямаше на закуска.

След като закусих, излязох да се поразходя в градината. Въздухът бе свеж и прохладен след бурята. Забелязах, че дъждът е бил много силен. На поляната видях Бойд Карингтън. Зарадвах се на появата му и ми се прииска да му се доверя. През цялото време ми се щеше да го направя. И в момента се изкушавах силно да споделя с него. Поаро действително бе неспособен да се справя сам без чужда помощ.

Тази сутрин Бойд Карингтън изглеждаше толкова жизнен, толкова сигурен в себе си, че присъствието му е изпълни с увереност.

– Закъсняхте тази сутрин – рече той.

– Успях се – кимнах аз.

– Нощес имаше буря. Чухте ли я?

Спомних си, че в съня си усещах тътена на гръмотевиците.

– Снощи не се чувствах добре, заради промяната на времето – обясня Бойд Карингтън. – Но днес се чувствам много по-добре. – Разкърши ръце и се прозина.

– Къде е Нортън? – попитах аз.

– Мисля, че още не е станал. Мързеливият му дявол. Сякаш по взаимна договорка, вдигнахме очи нагоре.

Бяхме застанали точно под прозорците на неговата стая. Сепнах се. Защото от всички прозорци на фасадата на сградата, само в стаята на Нортън все още бяха затворени.

– Странно – казах аз. – Мислите ли, че са забравили да го събудят?

– Чудна работа. Надявам се, че не е болен. Хайде да се качим и да проверим.

Качихме се заедно. В коридора заварихме камериерката, доста глураво на външен вид момиче. На въпроса ни отговори, че мистър Нортън не се е обадил, когато почукала на вратата му. Чукала два-три пъти, но той явно не я чувал. Вратата му бе заключена.

Обхвана ме неприятно предчувствие. Започнах да тропам силно на вратата и да викам: „Нортън... Нортън. Събудете се!“

И продължавах да викам отново с нарастващо безпокойство:

– Събудете се...

Когато ни стана ясно, че никой няма да ни отговори, тръгнахме да търсим полковник Лътъръл. Той ни изслуша, като в бледосините му очи се забелязваше неясна тревога. Подръпна неуверено мустаците си.

Мисис Лътъръл, която винаги имаше готово решение, изобщо не се поколеба.

– Ще трябва да отвориш вратата по някакъв начин. Друго не може да се направи.

За втори път през живота си видях да се разбива врата в Стайлс. А зад заключената врата открихме това, на което бях свидетел и първия път. *Насилствена смърт.*

Нортън лежеше в леглото си, облечен в халат. Ключът от вратата беше в джоба му. В ръката си стискаше малък пистолет, приличащ на играчка, но напълно достатъчен да убие човек. В центъра на челото му имаше малка дупка.

В продължение на минута-две не можах да се сетя за какво ми напомняше цялата обстановка. Явно за нещо, отдавна преживяно...

Нямах сили да се напегна.

Когато влязох в стаята на Поаро, той разбра по израза на лицето ми.

– Какво се е случило? – бързо попита той. – Нортън ли?

– Мъртъв е!

– Как? Кога?

Разказах му набързо. И завърших унило:

– Казват, че е самоубийство. Какво друго могат да кажат? Вратата

му беше заключена. Прозорците бяха със затворени капаци. Ключът беше в джоба му. Но защо? С очите си го видях да се прибира и го чух да заключва вратата.

– Видяхте ли го, Хейстингс?

– Да, снощи. Обясних му.

– Сигурен ли сте, че е бил Нортън?

– Разбира се. Бих разпознал ужасния му стар халат където и да съм.

За миг Поаро възприе някогашния си вид.

– А, но тук трябва да определите самоличността на човек, а не на халат. *Ma foi!* Всеки може да бъде облечен в халат.

– Вярно е – бавно рекох аз, – че не видях лицето му. Но забелязах косата му, а и лекото му накуцване...

– Всеки би могъл да накуцва, *mon Dieu!*

Зяпнах го изненадано.

– Да не искате да кажете, Поаро, че човекът, когото съм видял не е бил Нортън?

– Не твърдя подобно нещо. Просто ме дразнят ненаучните доводи, с които искате да ме убедите, че е бил Нортън. Не, не, нито за миг не съм твърдял, че не е бил Нортън. Едва ли би могъл да бъде някой друг, защото всички мъже тук са високи – много по-високи от него – и в крайна сметка, височината е белег, който изобщо не може да се прикрие. Нортън бе висок само около един и шейсет, според мене. *Tout de même*²², прилича на някакъв фокуснически трик, нали? Влиза в стаята си, заключва вратата, слага ключа в джоба си, а го намират убит с пистолет в ръка и ключът е все още в джоба му.

– Значи не вярвате – обадих се аз, – че се е застрелял сам?

Поаро бавно поклати глава.

– Не – каза той. – Нортън не се е застрелял сам. Убили са го предумишлено.

IV

Слязох замаян на долния етаж. Положението бе толкова необяснимо и надявам се да бъда извинен, че не забелязвах неизбежната следваща стъпка. Бях замаян. Мозъкът ми не работеше както трябва.

И все пак всичко бе съвсем логично. Нортън беше убит – но защо? За да му се попречи или поне аз вярвах, че е така, да каже какво е видял.

22. *Tout de même* – както и да е. – Бел. пр.

Но той бе споделил видяното с още един човек. Значи и другият човек бе в опасност... И бе не само в опасност, но беше безпомощен. Трябваше да го предвидя. Трябваше да се досетя...

„Сher ami!“, бе ми казал Поаро, когато излизах от стаята.

Това бяха последните думи, които чух от него. Защото, когато Къртис отишъл да се погрижи за господаря си, той го намерил мъртъв...

ГЛАВА 18

I

Изобщо нямам желание да пиша повече.

Иска ми се да мисля за всичко случило се, колкото е възможно по-малко. Еркюл Поаро бе мъртъв – ас него умря и голяма част от самия Артър Хейстингс.

Ще ви изложа голите факти без никакво разкрасяване. Това е всичко, което мога да направя.

Казаха, че е умрял от естествена смърт. Тоест, че е починал от сърдечен удар. Франклин каза, че именно така е очаквал да свърши. Несъмнено шокът от смъртта на Нортън бе предизвикал още една. По някакво недоглеждане, явно, ампулите с амилнитрат не бяха намерени до леглото му.

Беше ли наистина недоглеждане? Дали някой не ги е махнал умишлено? Не, сигурно е било нещо съвсем друго. Х не би могъл да разчита, че Поаро ще получи сърдечна атака.

Защото, разбирате ли, аз не вярвах, че смъртта на Поаро е естествена. Бяха го убили, както и Нортън, както и Барбара Франклин. А не зная защо бяха убити – и не зная кой ги уби!

За Нортън бе проведено дознание и решението бе, че е самоубийство. Единственият съмнителен факт бе посочен от лекаря, който заяви, че е необичайно човек да се застреля сам в самия център на челото си. Но това бе единственият факт със сянка на съмнение. Всичко останало бе съвсем ясно. Вратата бе заключена отвътре, ключът бе в джоба на мъртвеца, прозорците плътно затворени с капаци, а пистолетът бе намерен в ръката му. Нортън бе се оплаквал от главоболие и изглеждаше, че някои от капиталовложенията му напоследък, са се оказали неудачни. Едва ли някой би се самоубил поради подобни причини, но нали трябваше да се посочи нещо.

Пистолетът очевидно бе негов. Камериерката го видяла на два пъти да лежи върху нощното му шкафче, откакто бил в Стайлс. И всичко беше наред. Още едно идеално инсценирано престъпление и както обикновено, без възможност за някакво друго решение.

В схватката между Поаро и Х, беше надделял Х. Сега всичко зависеше от мене.

Отидох до стаята на Поаро и взех куфарчето.

Знаех, че ме е определил за изпълнител на волята му, така че имах пълното право да постъпя така. Ключето висеше на врата му.

Отворих куфарчето в моята стая.

И веднага ме обзе ужас. Досиетата със случаите на Х бяха изчезнали. Бях ги видял само ден или два по-рано, когато Поаро бе отворил куфарчето. Това бе доказателство, ако изобщо ми трябваше такова, че Х не си е губил времето. Или Поаро сам бе унищожил книгата (малко вероятно), или пък Х го бе направил.

Х. Х. Проклетият злодей Х.

Но куфарчето не беше празно. Спомних си за обещанието на Поаро, че в него ще открия други указания, за които Х няма да знае.

Но това ли бяха указанията?

Вътре открих екземпляр на една от пиесите на Шекспир, „Отело“ – евтино издание в джобен формат. Другата книга бе пиесата „Джон Фъргюсън“ от Сейнт Джон Ървин. В нея имаше лентичка, отбелязваща трето действие.

Загледах се слисано в двете книги. Ето какви напътствия ми бе оставил Поаро – които не ми говореха абсолютно нищо! Какво ли можеха да ми подскажат?

Единственото, за което можех да си помисля, че в тях има някакъв шифър. Шифър от думи, използвани в пиесите.

Но ако бе така, как мога да попадна на него? Никъде нямаше подчертани нито думи, нито букви. Нагрях на слаб огън хартията, но без никакъв резултат.

Изчетох внимателно цялото трето действие на „Джон Фъргюсън“. Прекрасен и вълнуващ епизод, в който „неопитният“ Клути Джон седи и разказва, а като финал, младият Фъргюсън тръгва да търси мъжа, озлостил сестра му. Майсторско описание на героите, но едва ли можех да предположа, че Поаро ми е оставил книгите, за да си подобра познатия по литература!

А после, докато прелиствах страниците на книгата, от нея изпадна листче хартия. Върху него имаше написано нещо с почерка на Поаро.

„Поговорете с прислужника ми Джордж.“

Е, все пак открих нещо. Възможно е ключът на шифъра, ако става въпрос за шифър, да е оставен при Джордж. Ще трябва да открия адреса му и да отида при него.

Но първо ми предстоеше тъжното задължение да погребя любимия си приятел.

Тук бе мястото, където бе живял, при първото си пристигане в страната. И тук щеше да остане да лежи завинаги.

През последвалите дни Джудит бе много внимателна с мене.

Прекарваше много от времето си с мене и ми помагаше да уредя всички формалности. Беше изпълнена с нежност и съчувствие. Елизабет Коул и Бойд Карингтън също се държаха много внимателно.

Елизабет Коул не преживяваше смъртта на Нортън така, както си бях представял. Ако изпитваше някаква дълбока тъга, не я показваше външно.

И така, всичко свърши...

II

Да, трябва да допиша започнатото. Трябва да доразкажа всичко.

Погребението бе отминало. Седяхме с Джудит и се опитвахме да чертаем някакви неясни планове за бъдещето. И тогава ми каза:

– Но знаеш ли, мили татко, аз няма да съм тук.

– Няма да си тук ли?

– Няма да бъда в Англия. Зяпнах я учудено.

– Не ми се щеше да ти казвам по-рано, татко. Не исках да те разстройвам още повече. Но сега вече трябва да знаеш. Надявам се, че няма да възразяваш прекалено много. Отивам в Африка с доктор Франклин.

Избухнах, като го чух. Просто бе невъзможно. Не можеше да постъпи така. Всички щяха да почнат да говорят. Да му бъде асистентка в Англия и особено, когато съпругата му бе жива, бе едно, но да замине с него за Африка, бе съвсем друго. Невъзможно бе и категорично нямаше да го позволя. Джудит не трябваше да постъпва така!

Джудит не ме прекъсваше. Остави ме да довърша. Усмихна се едва-едва.

– Но скъпи мой – рече тя, – аз няма да му бъда асистентка там. Отивам като негова съпруга.

Останах като втрещен.

Казах – или по-скоро заекнах:

– Ал... Алъртън?

Стори ми се, че я развеселих.

– С него нищо не съм имала. Щях да ти го кажа, ако не ме беше ядосал толкова. Освен това, исках да си мислиш... ами каквото всъщност си мислеше. Не исках да знаеш, че беше... Джон.

– Но нали го видях да те целува в оная вечер – на терасата.

– Е, как да ти кажа – нетърпеливо рече тя. – В онази вечер се чувствах нещастна. Случват се подобни неща. Нали знаеш, че ги има?

Отговорих ѝ:

– Не можеш да се омъжиш за Франклин все още – прекалено скоро е.

– Напротив, мога. Искам да тръгна с него, а пък и ти току-що го каза, така е по-просто. Няма какво да чакаме повече.

Джудит и Франклин. Франклин и Джудит.

Разбирате ли какви мисли ми дойдоха в главата – мислите, които от известно време лежах някъде под повърхността?

Джудит с шишенцето в ръка, Джудит с нейния страстен младежки глас, заявявайки, че ненужният никому живот трябва да се отнема, за да направи място на смисления живот – Джудит, която бях обичал, а и Поаро я беше обичал. Онези двамата, които Нортън бе видял тогава – Джудит и Франклин ли са били? Но ако е така – ако е така, не, това не можеше да бъде вярно. Не и за Джудит. За Франклин, може би – особен човек, жесток човек, който ако си наумеше да убие, можеше да го повтори многократно.

Поаро бе поискал да се посъветва с Франклин.

Защо? Какво му бе казал той в оная сутрин?

Но не и Джудит. Не и моята хубава, тъжна и млада Джудит.

И все пак, Поаро изглеждаше много странно тогава. И как прозвучаха думите му: „Може да ви се прииска да кажете: «Спуснете завесата»...“

И внезапно ми хрумна нещо ново. Чудовищно! Невъзможно! А не беше ли цялата история с Х просто измислица? Дали не беше дошъл Поаро в Стайлс, защото се е боял, че в брака на Франклин ще настъпи трагедия? Дали не бе дошъл, за да бди над Джудит? Може би затова категорично не искаше нищо да ми казва? Защото цялата история за Х е била измислица, димна завеса?

Дали сърцевината на цялата трагедия не бе дъщеря ми Джудит?

„Отело“! „Отело“ бе книгата, която бях взел от етажерката вечерта, когато умря мисис Франклин. Там ли бе знакът?

В оная нощ Джудит бе изглеждала, както каза някой, като съименичката си преди да отреже главата на Олоферн. Джудит – да причини смъртта на някого?

ГЛАВА 19

Пиша настоящето в Истборн.

Дойдох в Истборн, за да се видя с Джордж, някогашния слуга на Поаро.

Джордж бе с Поаро дълги години. Опитен и прозаичен човек, лишен от всякаква фантазия. Винаги наричаше точно нещата и ги приемаше така, както му ги казваха.

И така, отидох да го видя. Съобщих му за смъртта на Поаро и Джордж реагира така, както и бях очаквал. Разстрои се, изпитваше болка, но почти успя да прикрие колко много тъгува.

Тогава го попитах:

– Поаро нали ти е оставил някаква бележка за мен?

Джордж отвърна веднага:

– За вас ли, сър? Не, не си спомням подобно нещо.

Останах изненадан. Настоявах, че е така, но той оставаше съвсем категоричен. Накрая реших:

– Предполагам, че грешката е моя. Е, какво да се прави. Искаше ми се да бъдеш при него, когато настъпи края му.

– И на мене ми се искаше, сър.

– Но все пак си мисля, че дори и да е бил болен баща ти, можеше да дойдеш при него.

Джордж ме изгледа по съвсем странен начин и каза:

– Моля да ме извините, сър, но не мога да ви разбера напълно.

– Трябвало е да го напуснеш, защото се е налагало да се грижиш за баща си, нали?

– Не съм искал да го напускам, сър. Мосю Поаро ме отпрати.

– Отпратил те е, така ли? – зяпнахте изненадано аз.

– Не искам да кажа, сър, че ме е уволнил. Уговорката ни беше да се върна по-късно и да работя отново за него. Но го напуснах по негово желание, като ми даде подходящо възнаграждение за времето, което ще бъде тук, при баща ми.

– Но защо, Джордж, защо?

– Наистина не мога да ви кажа защо, сър.

– Не го ли попита?

– Не, сър. Не мислех, че е моя работа да го питам. Мосю Поаро винаги си имаше свои собствени идеи, сър. Много умен човек, винаги съм

бил убеден в това, сър, а и много уважаван.

– Да, да – измърморих разсеяно аз.

– Много придиричлив беше към дрехите си, макар че предпочиташе да изглеждат като на чужденец и да бъдат съвсем модерни, ако можете да ме разберете какво имам предвид. Но това, разбира се, е понятно, след като той си беше чужденец. А също и косата му, и мустаците.

– А, прочутите му мустаци. – Усетих внезапна болка при спомена за неговата гордост.

– Много държеше на мустаците си, наистина – продължаваше Джордж. – Не бяха съвсем модерни, така, както ги носеше, но на него му подхождаха, сър, нали разбирате.

Отвърнах му, че знам за какво става дума. После промърморих предпазливо:

– Предполагам, че ги боядисваше така, както и косата си?

– Боядисваше ги... ъ-ъ... слагаше малко боя на мустаците си, но не и на косата си – поне през последните години.

– Глупости – отсякох аз. – Косата му беше гарваново черна – толкова неестествена беше, че приличаше на перука.

Джордж се прокашля извинително.

– Извинете, сър, но наистина беше перука. Косата на мосю Поаро доста опада напоследък, така че започна да си слага перука.

Помислих си колко странно е, че един слуга може да знае повече за някого, отколкото най-близкият му приятел.

Върнах се отново към въпроса, който ме озадачаваше.

– Но нямаш ли никаква представа защо те е отпратил Поаро? Помисли си, човече, помисли си.

Джордж се опита да изпълни молбата ми, но ми стана съвсем ясно, че мисленето не му се отдава.

– Единственото, което мога да предположа, сър – най-после изрече той, – е, че ме освободи, защото е искал да назначи Къртис.

– Къртис ли? Защо му е трябвало да назначава Къртис?

Джордж се прокашля отново.

– Ами, сър, наистина не мога да ви кажа. Когато го видях, стори ми се, че е – извинете, че го казвам – не много умен, сър. Силен е физически, разбира се, но едва ли мога да си представя, че е подходящ за класа на мосю Поаро. Някога е бил санитар в лудница, доколкото знам.

Загледах се втренчено в Джордж. Къртис!

Той ли бе причината, че Поаро упорито не ми казваше всичко? Къртис – човек, за когото никога не бих и предположил! Да, Поаро с

удоволствие ме е карал да се ровя сред гостите на Стайлс в търсене на мистериозния Х. Но Х не е бил гост на пансиона.

Къртис!

Някогашен санитар в лудница. И не бях ли чел някъде, че бивши пациенти на болници и санаториуми за душевноболни, понякога остават там на работа като санитарии?

Странен, тъп и глуповат на вид човек – който би могъл да убие поради причина, известна само на деформирания му мозък...

И ако е така – ами ако е така...

Защо тогава не бях забелязал очевидното!

Къртис...?

ПОСЛЕСЛОВ

Забележка от капитан Артър Хейстингс: *Настоящият ръкопис попадна в ръцете ми четири месеца след смъртта на приятеля ми Еркюл Поаро. Получих известие от една адвокатска кантора с молба да се обадя при тях. Там в съответствие с указанията на техния клиент, покойния мосьо Еркюл Поаро, ми бе връчен запечатан пакет. По-долу предавам дословно неговото съдържание.*

„Mon cher ami,

Когато четете тук изложеното, аз вече ще съм мъртъв от четири месеца. Дълго се колебаех дали да напиша или не всичко, което ще прочетете по-долу, но реших, че е необходимо някой да знае истината за втората «афера Стайлс». Осмелих се да предположа, че по времето, когато ще четете настоящето, вие ще сте си измислили какви ли не невероятни теории – а е възможно и да страдате.

Но нека ви кажа следното: Би трябвало, mon ami, да достигнете лесно до истината. Погрижих се да ви оставя необходимите указания. Ако не сте успял, то е, защото както винаги, вие имате прекалено добър и доверчив характер. *A la fin comme au commencement*²³.

Но трябва поне да знаете кой уби Нортън, а ако още не сте наясно – и кой уби Барбара Франклин. Последното може да се окаже изненадващо за вас.

В началото, както ви е известно, ви се обадох да дойдете. Казах ви, че имам нужда от вас. Наистина така беше. Казах ви, че искам да бъдете моите уши и очи. И това бе вярно, съвсем вярно – макар и не в смисъла, в който влагахте в него! Налагаше се да видите онова, което аз исках да видите и чувате онова, което исках да чувате.

Оплаквахте се, cher ami, че «несправедливо» ви представям случая. Не ви запознавах с онова, което знаех аз.

23. *A la fin comme au commencement* (фр.) – Какъвто си беше, такъв си и остана. – Бел. пр.

Тоест, отказвах да ви разкрия самоличността на Х. Така бе наистина. Длъжен бях да го направя – макар и не поради причините, които ви изтъквах. Сега ще научите защо.

А сега, нека да разгледаме въпроса за Х. Показах ви резюмето на различните случаи. Посочих ви, че при всеки отделен случай бе съвсем ясно, че обвиняемите или заподозрените действително са извършили въпросните престъпления и че не е имало други възможни обяснения. А после преминах към втория важен факт – че при всеки един от случаите, Х или е бил на местопрестъплението, или е бил наблизо. Тогава взехте прибързаното решение, което парадоксално бе едновременно вярно и погрешно. Заявихте, че Х бил извършил всичките убийства.

Но, приятелю мой, фактите бяха такива, че при всеки един от случаите (или почти при всеки), единствено обвиняемият е могъл да извърши престъплението. От друга страна, ако е било така, как да си обясним присъствието на Х? Ако изключим хората, свързани с полицията, или да речем, работещите в някоя адвокатска кантора за криминални престъпления, невероятно е да се приеме, че който и да е друг, би могъл да бъде замесен в пет случая с убийство. Знаете, че подобно нещо не може да се случи! Никога, никога не се е случвало някой да каже поверително: «Е, в края на краищата, наистина познавах петима убийци!» Не, не, *mon ami*, подобно нещо не е възможно. Така че стигаме до любопитния извод, че тук имаме случай на катализа – реакция между две вещества, извършваща се само в присъствието на трето вещество, като то очевидно не взема участие в реакцията и остава непроменено. Такова е положението. Очевидно е, че когато Х е присъствал, е било извършвано престъпление – но Х не е вземал пряко участие в убийствата.

Необикновено и ненормално положение! И разбрах, че най-накрая, в залеза на кариерата си, съм попаднал на съвършения престъпник – убиец, изобретил такъв метод, че никога да не може да бъде обвинен.

Беше поразително. Но не бе нещо ново. Имаше своите аналози. И тук се появява първото «указание», което ви оставих. Трагедията «Отело». Защото в нея откриваме чудесно представен първообраза на Х. Яго е съвършеният убиец. Смъртта на Дездемона, на Касио и на самия Отело – това са все престъпления на Яго, замислени и извършени от него. А *той* самият остава извън кръга

на заподозрените, извън всякакво съмнение – или би могъл да остане така. Защото вашият велик Шекспир, приятелю мой, е трябвало да разреши дилемата, която собственото му творчество е създала. За да разобличи Яго, е трябвало да прибегне до най-елементарния способ – носната кърпичка – средство, което изобщо не съответства на цялостната тактика на Яго и се превръща в досадна грешка, за която човек е убеден, че той не може да бъде обвиняван.

Да, трагедията ни представя съвършеното убийство. Без нито думичка на пряко внушение, Яго винаги възпира другите да не извършат престъпление, отхвърля ужасните подозрения, които не са идвали наум на никого, докато самият той не ги подхвърли!

А същия похват откриваме и в превъзходното трето действие на «Джон Фъргюсън», където «слабоумният» Клути Джон внушава на други да убият оногова, когото той самият мрази. Чудесен пример за психологическо внушение.

Сега вече трябва да разберете следното, Хейстингс. Всеки е потенциален убиец. У всекиго понякога се появява желанието да убие – но не и волята да убие. Неведнъж сте чували другите да казват или пък самият вие сте си го мислили: «Тя така ме вбеси, че можех да я убия!» «Можех да убия Б., защото каза еди-какво си!» «Толкова ядосан бях, че ми идеше да го убия!» И всички подобни изказвания са верни в буквалния си смисъл. Мозъкът ти в такива мигове е съвсем наред. Искане ти се да убиеш еди кого си. Но не го правиш. Необходимо е волята ти да се подчини на желанието ти. При малките деца спирачката все още действа несъвършено. Познавах дете, което, ядосано на котето си, му каза: «Стой мирно или ще те ударя по главата и ще те убия» и наистина го направи, но само миг по-късно се изплаши и се ужаси, когато разбра, че животът на котето няма да се върне – защото, разбирате ли, детето действително обичаше много котето. Така че, всички сме потенциални убийци. А изкуството на Х се изразява не в подсказването на *желанието*, а в пречупването на нормалните и общоприети задръжки. Методика, която е усъвършенствал след дългогодишна практика. Х знаеше точната дума, точния израз, дори интонацията, с която да подскаже и насочи натрупаното напрежение към слабото място! Успял е да го постигне. Постигаше го, без дори жертвата да го усети. Не беше хипноза – с хипноза не би имал успех. Беше нещо по-коварно и ужасяващо. Беше

начин да се насочват силите у човешкото същество към разширяване на недоразуменията, вместо към заглаждането им. Залагане на най-доброто у човека и свързването му с най-тъмните страни на човешкото съзнание.

Би трябвало да го знаете, Хейстингс – защото и на вас ви се случи...

И така, вероятно, започвате да разбирате смисъла на някои от моите забележки, които ви дразнеха и объркваша. Когато говорех, че ще бъде извършено престъпление, не винаги имах предвид същото престъпление. Казах ви, че съм дошъл в Стайлс умишлено. Бях дошъл тук, както споменах, защото щеше да бъде извършено престъпление. Бяхте изненадан от увереността ми по този въпрос. Но можех да бъда уверен, разбирате ли, защото убийството трябваше да бъде извършено от самия мене...

Да, приятелю, странно и смешно е – но и ужасно! Аз, който не одобрявам убийството – аз, който ценя човешкия живот – приключих кариерата си, извършвайки убийство. Вероятно защото винаги съм бил прекалено убеден в моралните си принципи и твърде много съм държал на нравствеността, се изправих пред ужасната дилема. Защото знаете, Хейстингс, че медалът има две страни. Професията в живота ми бе да спасявам невинните, да предотвратявам убийства, а сега – сега това е единственият начин да изпълня мисията си! Не се заблуждавай, Х не можеше да бъде наказан от закона. Той беше в безопасност. Не можех да измисля никакъв друг начин, по който да бъде надвит.

И въпреки всичко, приятелю, изпитвах отвращение. Разбирах какво трябваше да се направи, но не можех да се заставя да го извърша. Бях като Хамлет – безкрайно отлагах злокобния ден... И тогава бе извършен следващият опит – покушението над мисис Лътръл.

Любопитно ми бе, Хейстингс, да видя дали прочутата ви способност да откривате очевидното, ще се прояви. И наистина се прояви. Съвсем в началото, изпитвахте неясни подозрения спрямо Нортън. И бяхте съвсем прав. Нортън бе човекът. Нямахте повод да смятате, че е така – освен чудесното ви, макар и малко неохотно предположение, че е незначителна личност. Мисля, че тогава бяхте съвсем близо до истината.

Взех под внимание някои факти от житейската му история. Единствен син на властна и деспотична жена. Стори ми се, че

никога не е имал някакво качество, с което да се изтъкне или пък да направи впечатление на останалите. Винаги е накуцвал леко и не е могъл да участва в училищните игри.

Едно от най-важните доказателства, които ми споменахте, бе, че в училище са му се присмивали за това как почти му прилошало, когато видял умрял заек. Реших, че случаят може да е оставил дълбоки следи у него. Не е понасял кръвта и жестокостта, вследствие на което е пострадал авторитетът му. Бих казал, че подсъзнателно е изчаквал времето, когато ще може да възстанови честта си, бидейки самия смел и безмилостен.

Предполагам, че още съвсем млад е започнал да открива способността си да въздейства върху хората. Умеел е да изслушва добре другите, отличавал се е с отзивчивия си характер. Хората са го харесвали без обаче да го приемат сериозно. Чувствал се е обиден от подобно отношение, но по-късно започнал да се възползва от него. Установил, че е безкрайно лесно да въздейства върху себеподобните си, като говори по подходящ начин и ги насочва към определена цел. Необходимо му е било само да ги разбере – да проникне в мислите им, в скритите им пориви и желания.

Представяте ли си, Хейстингс, че подобно откритие би могло да породи у някого жажда за власт? И ето, че Стивън Нортън, когато всички са харесвали и презирали, започнал да кара другите да вършат неща, които не са искали да сторят, или (забележете добре) са смятали, че не искат да сторят.

Ясно си представям как е усъвършенствал своето уникално хоби... И стъпка по стъпка е придобил извратената склонност към насилие чрез посредник. Насилието, за което му е липсвала физическа издръжливост и заради чиято липса някога е бил подиграван.

Да, увлечението му расте непрекъснато и накрая се превръща в страст, в необходимост! Било е като опиат, Хейстингс, предизвикващ непреодолима зависимост, така както биха му подействали опиумът или кокаинът.

Добросърдечният, обичлив Нортън беше прикрит садист. Беше се пристрастил към болката и душевното изтезание. През последните години сме свидетели на подобна епидемия навсякъде по света, тоест *L'appétit vient en mangeant*²⁴.

Така е задоволявал две свои страсти – порочността на садиста и жаждата за власт. Той, Нортън, е притежавал силата да ръководи живота и смъртта.

Като всеки друг наркоман, е имал нужда да бъде снабдяван с опиати. Откривал е жертвите си една след друга. Не се съмнявам, че случаите не са били само петте, които успях да открия в действителност. Но в петте, за които знаем, е играл една и съща роля. Познавал се е с Едърингтън, прекарал е едно лято в селото на Ригс и е пил с него в местната кръчма. По време на пътуване по море се е запознал с девойката Фрида Клей и е съумял да въздейства върху полуоформеното ѝ убеждение, че ако старата ѝ леля умре, смъртта ѝ ще е за добро – избавление за леличката и живот с финансова независимост и удоволствия за нея самата. Бил е приятел на семейство Личфийлд, а когато е разговаряла с него, Маргарет Личфийлд се е виждала като някаква героиня, освобождаваща сестрите си от доживотния им затвор. Но не вярвам, Хейстингс, че *който и да е от тях, е щял да извърши престъпление* – ако не е било влиянието на Нортън.

А сега да се заемем със събитията в Стайлс. От известно време вече бях по следите на Нортън. След като се запозна със семейство Франклин, веднага надуших опасността. Трябва да разберете, Хейстингс, че дори човек като Нортън се нуждае от суров материал, върху който да работи. Човек може да отгледа нещо, на което семето вече е посято. Що се отнася до «Отело» например, винаги съм вярвал, че в съзнанието на Отело вече е съществувало убеждението (вероятно правилно), че любовта на Дездемона към него се е изразявала в страстното и объркано преклонение на младата девойка към прочутия войн, а не чрез зрелите чувства на жена към мъж. Може би е усещал, че Касио е нейният истински партньор и че след време, Дездемона ще започне да осъзнава истината.

Семейство Франклин предлагаша прекрасни възможности за нашия Нортън. За каквито само можеше да мечтае! Вие несъмнено вече сте разбрал, Хейстингс (онова, което за всеки разумен човек бе съвсем очевидно от самото начало), че Франклин беше влюбен в Джудит, а тя – в него. Безцеремонното му държане, навикът му да не я поглежда, липсата на елементарна вежливост

24. L'appétit vient en mangeant (фр.) – Апетитът идва с яденето. – Бел. пр.

трябваше да ви подскажат, че е влюбен до уши в нея. Но Франклин е човек с много силен характер и е много етичен. Говорът му е груб и безцеремонен, но пък е човек със строго определени нравствени принципи. Според неговите разбирания, мъжът трябва да остане верен на избраната от него жена.

Мислех си, че дори и вие ще забележите, че Джудит е силно и нещастно влюбена в него. Тя реши, че сте разбрал истината в деня, когато я сварихте в розовата градина. И затова избухна така необуздано. Хората като нея не могат да понесат никакви прояви на съжаление или съчувствие. Понесла го е като докосване до откритата рана.

По-късно Джудит откри, че според вас Алъртън е обектът на любовта ѝ. Остави ви да си мислите така, за да си спестите недосяланото ви съчувствие и да се предпази от по-нататъшно човъркане в раната. Флиртуваше с Алъртън, търсейки отчаяно утеха. Знаеше съвсем определено що за човек е той. С него се забавляваше и забравяше грижите си, но никога не е изпитвала никакви чувства към него.

Нортън, разбира се, усещаше как стоят работите. Разбра, че в любовния триъгълник на Франклин може да постигне целта си. Според мен, първо се е насочил към Франклин, но е ударил на камък. Франклин е от онези, които са напълно неподатливи към коварни внушения, подобни на Нортъновите. Франклин притежава бистър ум, способен е на крайности, има ясна представа за собствените си чувства, но е напълно безразличен към натиск отвън. Още повече, че работата е голямата страст в живота му. Пълната му задълбоченост го прави по-малко уязвим.

При Джудит е имал много по-голям успех. Използвал е много хитро темата за безполезния живот. Става дума за принцип, в който Джудит е била дълбоко убедена, но ѝ е убягнал факта, че скритите ѝ желания се покриват с мнението ѝ по въпроса, докато Нортън е разбирал, че категоричността ѝ може да се превърне в негов съюзник. Държал се е много находчиво – възприемал е противоположно становище, предпазливо се е подигравал на твърдението ѝ, че би могла да има достатъчно смелост и да действа категорично. «Всички младежи говорят за подобни неща – но никога не ги изпълняват!» Стара и евтина подигравка, Хейстингс, но пък колко често има успех! Колко уязвими са децата! Винаги се поддават на предизвикателството, макар че не си го признават!

А след като ненужната Барбара е извън играта, за Джудит и Франклин не би имало никакви пречки. Никога не е било споменавано – Нортън не си е позволил да го каже открито. Подчертал е, че личната заинтересованост няма нищо общо с въпроса – съвсем нищо. Защото, ако Джудит беше усетила, че има някаква връзка с личните ѝ чувства, тя би реагирала много остро. Но за страстен любител на убийствата, какъвто бе Нортън, една жертва не е достатъчна. Търси възможности за задоволяване на собственото си удоволствие навсякъде. И открива подходящи условия при Лътъръл.

Обърнете се с поглед назад, Хейстингс. Спомнете си за първата вечер, когато играхте бридж. И за приказките на Нортън след играта, изречени толкова високо, че сте се уплашили да не ги чуе полковник Лътъръл. И как не! Нортън е искал да бъде чут! Никога не пропускал възможността да подчертае нещо, да го втълпи на някого... И накрая, усилията му се увенчаха с успех. Всичко стана под носа ви, Хейстингс, но вие изобщо не разбрахте как бе сторено. Основата бе вече положена – нарастващата непоносимост към ежедневния тормоз, срамът от начина, по който се е изложил пред другите мъже и дълбокото възмущение срещу жена му заради нанесената му обида.

Припомнете си как точно се случи всичко: Нортън казва, че му се пие. (Знаел ли е, че мисис Лътъръл е в къщата и че ще се появи на сцената?) Полковникът реагира веднага, заемайки позата на шедър домакин, какъвто си е по природа. Предлага да ви почерпи. Отива да вземе напитките. Вие всички седите отвън пред про зореца. Появява се съпругата му – следва неизбежната кавга, която той знае, че сте чули. Полковникът излиза навън. Всичко е могло да бъде замазано под някакъв предлог – Бойд Карингтън е могъл да го направи съвсем лесно. (Той има донякъде житейска мъдрост и чувство за такт, макар че инак е една от най-надутите и отегчителни личности, които някога съм срещал! Човек, на когото именно вие бихте се възхитили!) Даже и вие самият сте могли да се справите и то не съвсем зле. Но Нортън бърза да се намеси, пелтечи някакви глупости, намеквайки за тактичност, вдига олелия до бога, от което положението се влошава още повече. Дърдори за бридж (за да напомни и за други унижения!), разправя напосоки за нещастни случаи при боравене с оръжие. И при подадения от Нортън знак, точно както го е планирал той, старото

косматото магаре Бойд Карингтън започва историята за ирландския си ординарец, който застрелял брат си – една случка, Хейстингс, която Нортън е разказвал на Бойд Карингтън преди това, знаейки много добре, че старият глупак ще я разкаже от свое име при подходящ случай. Виждате, че крайното внушение не е направено от Нортън.

И така, всичко е подготвено. Резултат от натрупване. Точката на пределно напрежение. Чувствително засегнат като домакин, засрамен пред мъжката компания, измъчван от усещането, че всички знаят, че няма смелост за нищо друго, освен да се остави примирено да бъде тормозен – и накрая идват ключовите думи за спасението. Ловната пушка, нещастни случаи... някой, който застрелял брат си... и внезапно отнякъде се надига главата на жена му... «няма страшно... нещастен случай... ще им покажа кой съм аз... ще види тя... проклета да е! Ще ми се да е мъртва... ще бъде мъртва!»

Но не я уби, Хейстингс. Аз самият мисля, че дори когато е стрелял, инстинктивно е пропуснал целта, *защото е искал да не я уцели*. А после – после злата магия се е развалила. Отново е мислил за нея като за съпруга – жената, която обича, въпреки всичко.

Едно от престъпленията на Нортън, което не можа да се осъществи докрай.

Ах, ами следващия му опит! Осъзнавате ли, Хейстингс, че следващия поред бяхте вие? Напънете мозъка си – спомнете си за всичко. Вие – моят честен и мил Хейстингс! Нортън отгатна къде са слабите ви места – да, а също и принципите ви за чест и достойнство.

Алъртън е от онези типове, от които инстинктивно се отвращавате и се боите. Човек, за когото мислите, че трябва да бъде премахнат. И всичко, което сте чули и сте предполагали за него, е вярно. Нортън ви разказва някаква история за него – напълно достоверен случай, що се отнася до фактите. (Макар че въпросното момиче в действителност е била невротичка и е произхождала от най-долните съсловия.)

Разказаното е било предназначено да разстрои баналните и някакси старомодни ваши представи. Алъртън е злодей, прелъстител, който съсипва живота на момичетата и ги подтиква към самоубийство! Нортън убеждава и Бойд Карингтън да обсъди въпроса с вас. Подтикват ви да «поговорите с Джудит». И както

може да се предположи, Джудит реагира незабавно, като ви отговаря, че ще прави със собствения си живот каквото намери за добре. Отговорът ѝ ви кара да си мислите за най-лошото.

Хайде да изброим сега различните струни, на които ви свири Нортън. Обичта ви към детето. Доблестното старомодно чувство за отговорност, което притежава човек като вас, към децата си. Приповдигнатото чувство на самолюбие в характера ви: «Трябва да направя нещо. Всичко зависи от мене».

Чувството ви на безпомощност, породено от липсата на разумните съвети на съпругата ви. Предаността ви: «Не трябва да я разочаровам». А в по-дребен план, суетата ви – от съвместната ви работа с мене сте научили всички трикове на занаята! И накрая, скритото чувство, което изпитват повечето мъже към дъщерите си – безпричинна ревност и омраза към мъжа, който я отнема от бащата. Нортън е свирил, Хейстингс, като виртуоз по всичките теми. А вие сте откликвали като послушен инструмент.

Приемате прекалено лесно всичко за чиста монета. Винаги сте бил такъв. Приел сте съвсем повърхностно за истина, че Алъртън е разговарял с Джудит в беседката. Въпреки, че не сте я виждал, а дори и не сте я чул да говори. И невероятното е, че дори на следващата сутрин все още сте предполагал, че е била Джудит. Бил сте доволен, че е «променила решението си».

Но ако си бяхте направил труда да проверите фактите, щяхте да откриете веднага, че никога не е ставало въпрос Джудит да ходи до Лондон в същия ден! И сте пропуснал да направите още един съвсем очевиден извод. Имало е някой друг, който се е готвел да замине същия ден – и който е бил ядосан, че не е могъл да го направи. Сестра Крейвън. Алъртън не е мъж, който ще се ограничи с ухаждането само на една жена! Връзката му със сестра Крейвън се е развивала много по-бързо, отколкото обикновения му флирт с Джудит.

Но ето отново режисурата на Нортън.

Видял сте, че Алъртън и Джудит се целуват. Тогава Нортън ви избутва назад. Несъмнено е знаел съвсем добре, че Алъртън ще се срещне в беседката със сестра Крейвън. След кратък спор ви пуска да продължите, но все още върви с вас. Думите на Алъртън, които сте успели да чуете, са напълно подходящи за неговите цели и той бързо ви издърпва назад, за да не можете да разберете, че жената там не е Джудит!

Да, виртуозно! И реакцията ви е незабавна, след като сте обладан от всичките теми! Отговорихте като ехо. Решихте да убивате.

Но за щастие, Хейстингс, имахте приятел, чийто мозък все още работеше. И не само мозъкът му!

В началото споменах, че ако не сте стигнал до истината, то е защото сте прекалено доверчив. Вярвате на хората. Повярвахте и на мен.

И все пак, много лесно можехте да стигнете до истината. Бях освободил Джордж – защо? Бях го заменил с по-неопитен и очевидно много по-неинтелигентен човек – защо? За мен не се грижеше лекар – след като винаги съм бил много предпазлив по отношение на здравето си – и не исках и да чуя за доктори – защо?

Разбирате ли вече, защо ми бяхте необходим в Стайлс? Трябваше ми някой, който *приема казаното от мен без никакви въпроси*. Повярвахте на твърдението ми, че съм се върнал от Египет с много по-разклатено здраве, отколкото преди да замина. Но не беше така. Върнах се в много по-добро състояние! Можехте да установите истината, ако бяхте си направили труда. Но не, приехте думите ми за истина. Освободих Джордж, защото нямаше да успее да го накарам да повярва, че краката ми изведнъж са станали съвсем немощни. Джордж е изключително интелигентен и наблюдателен. Щеше да разбере, че се преструвам.

Разбирате ли, Хейстингс? През цялото време, когато се правех на безпомощен и заблуждавах Къртис, аз изобщо не бях толкова немощен. Можех да ходя – макар че накуцвах.

През онази нощ ви чух, когато се прибирахте. Чух, че се спряхте нерешително пред стаята на Алъртън, а после, че влязохте вътре. И веднага застанах нащрек. Вече бях доста обезпокоен за душевното ви състояние.

Нямаше време за губене. Бях сам. Къртис бе слязъл да вечеря. Измъкнах се от стаята и пресякох коридора. Чух, че сте влязъл в банята на Алъртън. И веднага, приятелю мой, направих онова, което така силно не одобрявате – коленичих и надникнах през ключалката на вратата на банята. За щастие, през дупката може да се гледа, тъй като вратата не се затваря с ключ, а с резе.

Видях ви как подменяте таблетките с приспивателно. И разбрах намеренията ви.

И така, приятелю мой, предприех бързи действия. Върнах се в моята стая. Приготвих всичко. Когато Къртис се върна, аз го изпратих да ви повика. Дойдохте, прозявайки се и обяснявайки, че ви заболяло глава. Веднага вдигнах голям шум – настоях да вземете лекарство. За да има мир, вие се съгласихте да изпиете чаша течен шоколад. Изгълтахте я набързо, за да можете да си тръгнете веднага. *Но и аз, приятелю, си имам приспивателни хапчета.*

И така, вие заспахте – спяхте до сутринта, когато се събудихте отрезнял и ужасен от онова, което за малко щяхте да направите.

Вече нямаше опасност – човек никога не повтаря подобни неща – особено, когато е отново в нормалното си състояние.

Но решението ми бе взето, Хейстингс! Защото, ако за другите не мога да бъда сигурен, същото не се отнася за вас. *Вие* не сте убиец, Хейстингс! Но можеше да ви обесят вместо някого друго – заради извършено от друг убийство, чийто извършител щеше да бъде невинен в очите на правосъдието.

Вас, моя добър, честен и толкова почтен Хейстингс – толкова внимателен, толкова добросъвестен и толкова невинен!

Да, налагаше се да действам. Знаех, че не ми остава много време – и това ме радваше. Защото най-лошото при убийството, Хейстингс, е неговото въздействие върху убицеца. Аз, Еркюл Поаро, можеше да започна да вярвам, че съм упълномощен от провидението да раздавам смърт наляво и надясно... Но за щастие, нямаше да имам достатъчно време. Краят ми беше близо. А се боях, че Нортън може да успее при човек, който е безкрайно скъп и на двама ни. Имам предвид дъщеря ви...

И така, стигнахме до смъртта на Барбара Франклин. Каквото и да си мислите по този въпрос, Хейстингс, не вярвам, че някога сте се досещали каква е истината.

Защото знайте, че *вие* убихте Барбара Франклин.

Mais oui²⁵, вие бяхте причината!

Тригълникът, разбирате ли, имаше още един ъгъл. Обстоятелство, за което не помислих достатъчно. Както се оказа, действията на Нортън в тази посока убягнаха и на двама ни. Но не се съмнявам, че се е възползвал от удобния случай...

25. Mais oui (фр.) – Но да. – Бел. пр.

Замислял ли сте се някога, Хейстингс, защо е пожелала мисис Франклин да дойде в Стайлс? Ако си дадете сметка, ще разберете, че мястото тук изобщо не е по неин вкус. Обичаше удобствата, хубавата храна и преди всичко, светския живот. Стайлс не е място за светски удоволствия – не се поддържа добре и е в глухата провинция. И въпреки всичко, мисис Франклин е настояла да прекара лятото тук.

Да, имало е и трети ъгъл. Бойд Карингтън. Мисис Франклин беше разочарована жена. И нервите ѝ бяха се разстроили именно поради тази причина. Желаше силно да напредне в обществото, както и да бъде богата. Бе се омъжила за Франклин, защото е смятала, че той ще постигне бляскава кариера.

Кариерата му била бляскава, но не така, както ѝ се искало на нея. Способностите му никога нямало да го направят известен във вестниците, нито пък щели да му създадат име на Харли Стрийт²⁶. Щял да бъде известен само на половин дузина свои колеги, а статиите му щели да бъдат публикувани само в специализираните издания. Широката публика никога нямала да научи името му, а пък и нямало вероятност да направи пари.

И ето, че се появява Бойд Карингтън – завърнал се от Изтока, сдобил се с титлата на баронет и с пари. Бойд Карингтън винаги е изпитвал нежни чувства към хубавата седемнайсетгодишна девойка, за която за малко не се оженил. Тръгнал за Стайлс, предлага и на семейство Франклин да дойдат с него, и Барбара решава да отидат.

Но какво дълбоко разочарование! Явно, обаянието ѝ над богатия привлекателен мъж никак не е намаляло, но той е със старомодни разбирания – не е мъж, който би одобрил развода. А и Джон Франклин е бил против развода. Ако Джон Франклин умре, тогава тя би могла да се превърне в лейди Бойд Карингтън – и животът ѝ би могъл да стане прекрасен!

Според мен, Нортън е разбрал, че тя е съвсем узряла за действия.

Всичко бе съвсем очевидно, Хейстингс, ако се позамислите малко. Първоначалните няколко предпазливи стъпки, за да види доколко обича съпруга си. Но тя прекали до известна степен –

26. Улица в Лондон, на която се намират кабинетите на много известни лекари. – Бел. пр.

започна да мърмори, че трябвало «да се сложи край на всичко», защото му била в тежест.

А после започва да се държи по съвсем друг начин. Започва да се бои, че Франклин може да извърши експеримента върху себе си.

Трябваше да ни стане ясно, Хейстингс! Искала е да бъдем подготвени, че Джон Франклин ще умре от отравяне с фисостигмин. Не става въпрос, нали разбирате, че някой ще се опита да го отрови – о, не! – просто научен експеримент. Франклин поглъща безобидния алкалоид, а той се оказва отровен в крайна сметка.

Лошото е, че всичко стана много бързо. Казахте ми, че никак не й станало приятно, когато видяла, че сестра Крейвън гледа на ръка на Бойд Карингтън. Сестра Крейвън е привлекателна млада жена, която не е безразлична към мъжете. Опитала се е да се хареса на Франклин, но без резултат. (Оттам и омразата й към Джудит.) Подхваща любовни отношения с Алъртън, но много добре знае, че е несериозен. И неизбежно хвърля око на богатия и все още привлекателен сър Уйлям, който вероятно никак не се е противил да бъде харесван. Вече бил споменавал, че сестра Крейвън е добро и хубаво момиче.

Барбара Франклин се стресва и решава да действа бързо. Колкото по-бързо стане затрогваща, очарователна и поддаваща се на утешения вдовица, толкова по-добре.

И така, след истеричната й сутрин, Барбара нагласява декорите.

Знаете ли, приятелю мой, че изпитвам известно уважение към африканските зърна. Този път, разбирате ли, те си свършиха работата. Запазиха живота на невинния и убиха виновника.

Мисис Франклин ви кани всички в стаята си. Прави кафе с много шум и показност. Както ми казахте, нейната чаша е до нея, а кафето на съпруга й е от другата страна на въртящата се масичка-библиотека.

После се появяват падащите звезди и всички излизат навън, а само вие, приятелю, оставате с вашата кръстословица и споминете си – и за да прикриете вълнението си, завъртвате библиотечката, за да търсите някакъв цитат от Шекспир.

И така, всички се връщат в стаята и мисис Франклин изпива чашата с отрова, предназначена за уважавания учен Джон, а

самият Джон Франклин изпива чудесното чисто кафе от чашата на хитрата мисис Франклин.

Но разберете, Хейстингс, че макар и да разбирах какво се е случило, на мен ми беше ясно, че отговорът може да бъде само един. Нямах никакви доказателства за случилото се. И ако се усътановеше, че смъртта на мисис Франклин е всичко друго, но не и самоубийство, подозрението неминуемо щеше да падне или върху Франклин, или върху Джудит. Върху двама души, които бяха напълно и безусловно невинни. Така че направих онова, за което сметнах, че имам пълното право да го направя – повторих съвсем случайните твърдения на мисис Франклин, че щяла да сложи край на живота си, но им придадох особено значение и ги изложих напълно убедително.

Бях убедителен – и вероятно бях единственият, който можеше да го направи. Защото ви е известно, че показанията ми имаха тежест. Защото съм човек с опит, когато става въпрос за убийство – а щом като аз съм убеден, че е било самоубийство, е, тогава ще се приеме като самоубийство.

Забелязах, че сте озадачен и никак не сте доволен. Но за щастие, не подозирахте откъде може да дойде истинската опасност.

Но щяхте ли да мислите за нея, след като съм си отишъл? Нямах ли да ви минава през ума от време на време предположението, което подобно на някакво гадно влечуго, щеше да надига глава и да пита: «Ами ако Джудит...?»

Можеше да се получи така. И затова ви пиша настоящето. Трябва да знаете истината.

Съществуваше човек, когото решението, че е било самоубийство, нямаше да задоволи. Нортън. Той бе разочарован, че изходът не е такъв, какъвто му се щеше да бъде. Както казах, той е садист. Нужна му е пълната гама от възбуда, подозрения, страх и съдебни дирения. Но го бяха лишили от всичко това. Убийството, което бе подготвял, бе се провалило.

Но скоро откри начин да възстанови загубеното, ако мога да се изразя така. Започна да прави разни намеци. Преди бе се пресетрувал, че е видял нещо с бинокъла си. В действителност намерението му бе да създаде впечатлението, което и успя да направи – а именно, че е видял Алъртън и Джудит в неудобно положение. Но след като не бе казал нищо определено, то сега можеше да използва случката по различен начин.

Ами, ако например каже, че е видял *Франклин* и *Джудит*? Тогава случаят със самоубийството може да се разгледа по нов, интересен начин! Вероятно ще се появят съмнения дали е било самоубийство...

Тогава, mon ami, реших, че каквото трябва да става, трябва да се направи незабавно. Погрижих се да го доведете същата вечер при мен...

Ще ви кажа точно какво се случи. Нортън несъмнено щеше да ми разкаже с удоволствие своята скалъпена история. Но не му дадох възможност. Казах му ясно и категорично всичко, което знаех за него.

Не отрече нищо. Не, mon ami, седеше на стола и се усмихваше самодоволно. Mais oui, няма по-точна дума за усмивката му, а именно самодоволна. Попита ме, какво смятам да направя, след като ми е хрумнала подобна забавна идея. Отговорих му, че възнамерявам да го убия.

«О – възкликна той, – разбирам. С кинжал или с отрова?»

Тъкмо се готвехме да си пийнем течен шоколад. Мосю Нортън обичаше сладките неща.

«Най-простото – отвърнах аз, – би било чаша с отрова.»

И му подадох чашата с шоколад, която току-що бях налял.

«В такъв случай – каза той – ще възразите ли, ако пия от вашата чаша, а не от моята?»

«Съвсем не» – отговорих аз. Всъщност беше ми все едно. Както вече споменах, аз също вземах приспивателни хапчета. Единствената разлика бе, че след като ги бях вземал продължително всяка вечер, хапчетата вече не ми действаха така силно и дозата, от която мосю Нортън щеше да заспи, нямаше да има никакъв ефект върху мен. Таблетките бяха вече в шоколада. И двамата пиехме едно и също. Количеството, което пое Нортън започна своевременно да му действа, докато изпитото от мене ми се отрази съвсем слабо, особено след като му противодействах с чаша стрихнинов тоник.

И ето че идва последната глава. Когато Нортън заспа, аз го сложих на инвалидната ми количка – съвсем лесно, тъй като тя има най-различни устройства – и я поставих на обичайното й място до прозореца, закрыта зад завесите.

После Къртис ме сложи да си легна. Когато всичко утихна, вкарах Нортън в неговата стая. После не ми оставаше нищо

друго, освен да се покажа пред очите на моя чудесен приятел Хейстингс.

Може би не сте разбрали, Хейстингс, но аз нося перука. Още по-малко бихте могли да знаете, че нося изкуствени мустаци. (Даже и Джордж не знае за тях!) Престорих се, че съм ги изгорил случайно малко, след като дойде Къртис и веднага поръчах на бръснаря ми да изработи точно копие.

Облякох халата на Нортън, разроших естествената си сива коса така, че да щръкне нагоре, излязох в коридора и почуках на вратата ви. Не след дълго, отворихте вратата и огледахте коридора със сънени очи. Видяхте Нортън да излиза от тоалетната и да куцука по коридора към стаята си. Чухте го да затваря вратата и да я заключва отвътре.

После нахлузих халата върху Нортън, положих го в леглото му и го застрелях с мъничкия пистолет, който купих в чужбина и пазех добре заключен. Само два пъти, когато (наоколо нямаше никой) бях го поставял върху нощното шкафче на Нортън така, че да направи впечатление, докато мнимият му притежател беше със сигурност някъде далече.

Излязох от стаята, след като пъхнах ключа в джоба на Нортън. Лично заключих вратата от външната страна с дубликата на ключа, който имах от известно време. Върнах количката обратно в моята стая.

И оттогава пиша настоящите пояснения.

Много съм уморен – а усилията, които ми костваше преместването, ме изтощиха още повече. Струва ми се, че няма да мине много време и...

Има едно-две неща, които искам да подчертая.

Престъпленията на Нортън бяха извършени съвършено.

Моето не е. И нямах намерение да бъде.

За мен най-лесно и най-добре щеше да бъде, ако бях го убил съвсем открито – да кажем, по случайност, с мъничкия ми пистолет. Щях да се престоря на разстроен и разкаян – ох, каква нещастна грешка. Щяха да кажат: «Изкуфелият му старец не е знаел, че пистолетът е бил зареден – се раувге vieux²⁷.»

Но реших да не е така. Ще ви кажа защо.

Защото, Хейстингс, предпочетох да бъда «честен».

27. Се раувге vieux (фр.) – горкият стар човек. – Бел. пр.

Mais oui, честен! Ще направя всичко, за което толкова често сте ме обвинявали, че не го правя. Ще играя честно с вас. Но ще ви накарам да се поизпотите. Играя по правилата. Имате чудесната възможност да разкриете истината.

В случай, че не ми вярвате, ще ви изброя всичките улики.

Ключовете.

Знаете, *защото ви го казах*, че Нортън пристигна тук след мене. Знаете, *защото ви казаха*, че съм си сменил стаята, след като пристигнах. Знаете, *защото и това ви бе казано*, че след като съм дошъл в Стайлс, ключът от стаята ми изчезна и си поръчах нов.

Ето защо, когато се запитате «кой би могъл да убие Нортън?» и «Кой би могъл да го застреля и въпреки това да излезе от стаята (както изглежда), заключена отвътре, след като ключът е в джоба на Нортън?»...

Отговорът е: «Еркюл Поаро, който след като е пристигнал тук, е притежавал дубликат от ключа на една от стаите».

Човекът, когото сте видял в коридора.

Лично аз ви попитах, дали сте сигурен, че човекът, когото сте видял в коридора, е бил Нортън. Останахте изненадан. Попитахте ме дали не намеквам, че може да *не* е бил Нортън. Отговорих ви правдиво, че изобщо не намеквам подобно нещо. (Естествено, след като бях положил толкова много труд, за да създам впечатлението, че *е бил* Нортън.) После ви зададох въпрос за *височината* му. Казах, че всички мъже тук са много по-високи от Нортън. Но *имаше* един, който беше по-нисък от Нортън – Еркюл Поаро. Но всеки би могъл сравнително лесно, да увеличи височината си, като използва по-високи токове или постави стелки в обувките си.

Останахте с впечатлението, че съм безпомощен инвалид. Но защо? Само защото *аз казах*, че е така. И бях освободил Джордж. Такова бе и последното ми указание за вас: «Идете и поговорете с Джордж».

Отело и Клути Джон ви показват, че Х беше Нортън.

Тогави, кой би могъл да убие Нортън?

Само Еркюл Поаро.

И ако бяхте се замислили върху всичко това, всичко щеше да си дойде на мястото, нещата, които бях казал и направил, необяснимата ми съдържаност. Сведения от лекарите в Египет, от моя

личен лекар в Лондон, че не съм в невъзможност да ходя. Доказателството на Джордж, че нося перука. Нещо, което не можех да прикрия, но бяхте длъжен да забележите, бе фактът, че куцам много повече от Нортън.

И най-накрая, изстрелът от пистолета. Единствената ми грешка. Зная, че трябваше да го застрелям в слепоочието. Не можех да си позволя да рискувам и куршумът да отиде накриво. Не, застрелях го симетрично – в самия център на челото...

О, Хейстингс, Хейстингс, *това* би трябвало да ви подсказже истината.

Но може би, въпреки всичко, да *сте* се досетили за истината, а? Може би, когато четете настоящето, вече *знаете* истината.

Но нещо ми подсказва, че не е така... Не, прекалено доверчив сте... Имате прекалено добър характер...

Какво друго да ви кажа? Мисля, ще разберете, че и Франклин, и Джудит са знаели истината, но никога нямаше да ви я кажат. Дватама ще бъдат щастливи заедно. Ще бъдат бедни и безброй тропически насекоми ще ги хапят и ще боледуват от неизвестни болести – но ние всички си имаме собствени представи за стойностите в живота, нали?

А вие, мой бедни и самотен Хейстингс? Ах, сърцето ми се къса за вас, скъпи ми приятелю. За последен път, бихте ли приели един съвет от стария Поаро?

След като прочетете писанието ми, качете се на влак, кола или автобус и идете да намерите Елизабет Коул, позната още като Елизабет Личфийлд. Дайте ѝ да прочете това или ѝ го разкажете. Кажете ѝ, че и вие самият бихте могли да направите онова, което е сторил сестра ѝ Маргарет – само че Маргарет Личфийлд не е имала на разположение зоркото око на Поаро. Помогнете ѝ да забрави кошмара, покажете ѝ, че баща ѝ не е бил убит от дъщеря му, а от симпатичния семеен приятел, от «честния Яго» – Стивън Нортън.

Защото не е редно, приятелю мой, жена като нея, все още млада и хубава, да се отказва от живота, защото смята, че е белязана. Не, никак не е редно. Кажете ѝ това, вие, приятелю мой, който все още не сте безинтересен на жените...

Eh bien, повече нямам какво да ви кажа. Не зная, Хейстингс, дали стореното от мен, е оправдано или не. Не... не зная. Не

вярвам, че всеки трябва да раздава правосъдие със собствените си ръце...

Но пък, от друга страна, аз съм правосъдието! Като млад служител в белгийската полиция, веднъж застрелях един отчаян престъпник, който бе се качил на някакъв покрив и стреляше по минавачите. При извънредни ситуации се обявява извънредно положение.

Отнемайки живота на Нортън, спасих живота на други – невинни хора. Но въпреки това, не зная дали съм прав... Може би е по-добре, че никога няма да узная. Винаги съм бил толкова уверен – прекалено уверен в себе си...

Но сега се държа много скромно и ще кажа като някое малко дете: «Не знам...»

Сбогом, cher ami, махнал съм ампулите с амилнитрат от шкафчето до леглото ми. Предпочитам да се оставя в ръцете на *bon Dieu*²⁸. Дано наказанието или милостта му не се бави!

Никога няма да тръгнем отново по дирите, приятелю мой. Първото ни преследване беше тук – както И последното ни...

Добри времена бяха.

Да, наистина бяха добри времена...“

(Край на ръкописа на Еркюл Поаро.)

Заклучителна бележка от капитан Артър Хейстингс: *Свърших с четенето... Все още не мога да го повярвам... Но той има право. Трябваше да разбере. Трябваше да разбере всичко, още когато видях дупката от куришума, пробита съвсем симетрично в центъра на челото.*

Странно... току-що ми хрумна... мисълта, която подсъзнателно се въртеше в ума ми онази сутрин.

Петното върху челото на Нортън – приличаше ми на клеймото на Каин...

КРАЙ

28. *Bon Dieu* (фр.) – добрия Бог. – Бел. пр.

© 1975 Агата Кристи
© 1994 Ленко Костов, превод от английски

Agatha Christie
Curtain (Poirot's Last Case), 1975

Сканиране, разпознаване и редакция: Alegria, 2008

Издание:
Абагар Холдинг, София, 1994

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9250>]